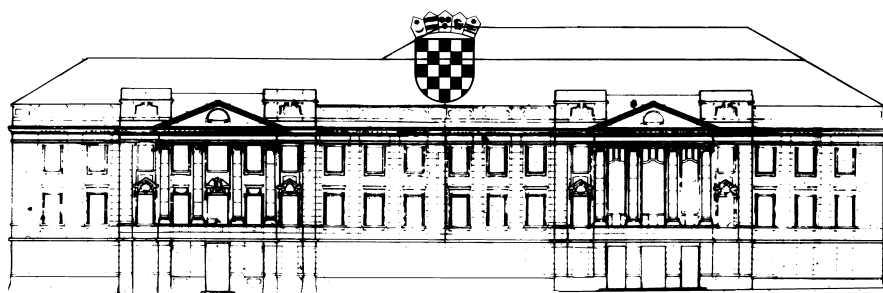

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XV.

BROJ 384

ZAGREB, 4. III. 2004.

3. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

O PORODNOM DOPUSTU MAJKE

O visini zastupničkih plaća

U nas se često postavlja pitanje visine plaća saborskih zastupnika, pa neki tvrde da su prevelike, a ima i onih koji smatraju da su sasvim realne.

S obzirom na to pitanje zanimljivo je razmotriti kako je s ostalim državama Europe? U bogatim zemljama zapadne demokracije primanja parlamentaraca su vrlo visoka, primjerice u Republici Italiji čak 11 000 eura. U srednje razvijenim zemljama, kao što je to Španjolska, plaća zastupnika iznosi 3 000 eura.

U istočnim tranzicijskim zemljama npr. u Mađarskoj, zastupnik u parlamentu ima svega 760 eura.

Dakle, zastupnici Hrvatskoga sabora su sa svojih 1 500 eura osobnog dohodka jako daleko od plaća u bogatim zemljama, ali su u sasvim dobrom položaju u odnosu na mađarskog zastupnika.

Kad prosuđuju visinu plaća saborskih zastupnika naši građani bi morali uzeti u obzir da su to, u velikom broju, istaknuti ljudi koji dolaze s važnih položaja u gospodarstvu ili javnim službama, gdje su također bili dobro plaćeni. Stoga obavljanjem časne i odgovorne zastupničke dužnosti nikako ne bi smjeli doći u nepovoljniju situaciju.

Ž. S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o radu; Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki; Prijedlog zakona o zdravstvenom osiguranju	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona	22
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama	29
- Program plana usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s Aquis Communautaireom za 2004. godinu - dodatak A nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji-2004. godine	30
- Prijedlog odluke o održavanju Multilateralne vojne vježbe "ADRIATIC PHIBLEX 04-2 ENGINEEREX"	33
- Prijedlog odluke o imenovanju Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa	34
- Izvješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti	38
- Prijedlog odluke o potvrđivanju Statuta Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja	38
- Izbori, imenovanja i razrješenja	39
- Prilog - Radna tijela Hrvatskoga sabora	42

PRIKAZ RADA:

- TREĆE SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 27, 28, 29. I 30. SIJEČNJA 2004. GODINE

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O RADU; PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PORODNOM DOPUSTU MAJKI KOJE OBAVLJAJU SAMOSTALNU DJELATNOST I NEZAPOSLENIH MAJKI; PRIJEDLOG ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Zaustaviti negativna populacijska kretanja

Hrvatski je sabor nakon rasprave prihvatio u prvom čitanju ove zakonske prijedloge, predlagatelja Vlade RH, kojima se želi pomoći majkama koje su rodile blizance, treće i svako sljedeće dijete tako da mogu koristiti porodni dopust s pravom na novčanu naknadu do treće godine života djeteta.

Usvojenim zaključkom Vlada RH je zadužena da tijekom godine predloži Hrvatskom saboru Strategiju pronatalitetne politike te sveukupni paket zakona koji će sadržavati sve mjere za provedbu usvojene politike.

O PRIJEDLOZIMA

...O RADU

Prema odredbama važećeg Zakona o radu radnica za vrijeme trudnoće, poroda i njege djeteta ima pravo na porodni dopust do godinu dana djetetova života za blizance, trojke, četvorke, odnosno više djece jednake dobi zaposlena žena može koristiti porodni dopust do navršene druge godine djetetova života koji se financira iz državnog proračuna.

Imajući u vidu nepovoljna demografska kretanja u RH postoji neophodna potreba za poboljšanom zaštitom obitelji u skrbi i odgoju djece. Stoga se predloženim zakonom želi pomoći majkama koje su rodile blizance, treće i svako sljedeće

dijete na način da mogu koristiti porodni dopust s pravom na novčanu naknadu do treće godine života djeteta.

Imajući u vidu nepovoljna demografska kretanja u RH postoji neophodna potreba za poboljšanom zaštitom obitelji u skrbi i odgoju djece. Stoga se predloženim zakonom želi pomoći majkama koje su rodile blizance, treće i svako sljedeće dijete na način da mogu koristiti porodni dopust s pravom na novčanu naknadu do treće godine života djeteta.

Prema podacima Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje broj korisnika porodnog dopusta do navršene druge godine života za blizance, trojke, četvorke, odnosno više djece jednake dobi u 2003. godini bio je 454 od čega 441 za blizance i 13 za rođenje troje, četvero odnosno više djece jednake dobi. U RH u 2003. godini rođeno je 35 390 djece što je oko 20 posto manje djece u odnosu na prethodnu godinu. Za isplatu naknada za korištenje porodnog dopusta na teret državnog proračuna za sve slučajeve predviđene Zakonom Hrvatski zavod za

zdravstveno osiguranje isplatio je do 29. prosinca 2003. godine 328.830.000 kuna, a Odlukom o privremenom financiranju u prvom tromjesječju 2004. osigurano je 90.000.000 kuna. Procjenjuje se da je za provedbu ovog zakona potrebno osigurati dodatnih deset milijuna kuna odnosno 370.000 000 kuna za isplatu naknada za korištenje porodnih dopusta za sve slučajeve propisane zakonom.

Predloženim rješenjima omogućava se nastavak korištenja stečenog prava roditeljima djeteta koje u trenutku stupanja na snagu ovog zakona nije navršilo tri godine života. Također se roditeljima kojima je isteklo pravo korištenja ovih prava iz područja majčinstva omogućava korištenje prava iz ovog zakona do treće godine djetetova života.

...O PORODNOM DOPUSTU

Zbog već navedenih razloga u Ocjeni stanja u prethodnom zakonskom prijedlogu ovim se izmjenama i dopunama želi pomoći majkama koje su rodile blizance, treće i svako sljedeće dijete na način da mogu koristiti porodni dopust s pravom na naknadu do treće godine života. Prema podacima Zavoda za isplatu porodnih naknada na teret državnog proračuna za nezaposlene majke do treće godine djetetova života u 2000. godini bilo je izdvojeno oko 250.000.000 kuna za oko 14.600 korisnika pa se procjenjuje, s obzirom na pad novorođene djece i produljenje vre-

mena korištenja porodnog dopusta prema predloženom zakonu, da bi za provode-nje u 2004. godini bilo potrebno osigurati oko 300 milijuna kuna.

... O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Predloženim zakonom (usklađivanje s predloženim Zakonom o radu) utvrđuje se pravo zaposlene žene na korištenje roditeljnog dopusta za blizance, treće i svako sljedeće dijete do navršene treće godine djetetova života.

Prema podacima Zavoda u 2003. godini bilo je 454 slučaja korištenja roditeljnog dopusta do navršene druge godine života za blizance, trojke, četvorke odnosno više djece jednake dobi. Za naknadu za korištenje roditeljnog dopusta na teret državnog proračuna za sve slučajeve predviđene Zakonom Zavod je isplatio do 29. prosinca 2003. godine 328.830.000 kuna (Odlukom o privremenom financiranju za te svrhe osigurano je na godišnjoj razini za 2004. 360.000.000 kuna). U skladu s tim podacima procjenjuje se da je za provedbu predloženog zakona potrebno osigurati dodatnih deset milijuna kuna odnosno 370.000.000 kuna.

RADNA TIJELA

Predložene zakone razmotrila su nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupire donošenje izmjena i dopune Zakona o radu no ujedno predlaže, među ostalim, dopunu teksta na način da se vidi da se navedeno pravo može koristiti na vlastiti zahtjev te da predlagatelj dodatno obrazloži pitanje priznavanja odnosnog razdoblja roditeljnog dopusta u staž osiguranja. Podupire i izmjene i dopune Zakona o porodnom dopustu majki (uz prijedlog da se dorade pojedini dvojbene izričaji) kao i izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju (bez primjedbi).

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo proveo je objedinjenu raspravu o ova sva tri predložena zakona i predložio Hrvatskom saboru da ih usvoji u tekstu kako je predložila Vlada RH. U opširnoj raspravi većina članova Odbora ocijenila je potrebnim donošenje predloženih zakona imajući prvenstveno u vidu nepovoljna demografska kretanja u RH koja iziskuju neophodne mjere za poti-

canje nataliteta i za poboljšanom zaštitom obitelji i skrbi u odgoju djece. Ovim mjerama, kako je istaknuto, bit će poboljšán položaj majki koje mogu ostati duže razdoblje uz dijete uz pravo na naknadu. Uočeno je, međutim, da je to samo jedna od mjera koje treba poduzeti na cjelovitom rješenju ovog zaista dugogodišnjeg problema pa su ove mjere početne promjene, navedeno je, među ostalim, u izvješćima ovog radnog tijela o predloženim zakonima. Istaknuta su i mišljenja da ova djelomična rješenja neće dovesti do ozbiljnijeg rješavanja problema.

Odbor za obitelj, mladež i šport također je proveo objedinjenu raspravu o ovim zakonskim prijedlozima u kojoj su izražena suprotna stajališta. Dio članova usprotivio se uvođenju ovih mjera ističući da su one parcijalne te da se njihovom promjenom ne može popraviti demografska slika u RH. Naglašeno je, među ostalim, da su obiteljska i socijalna politika jedna cjelina te da je nužno ovu problematiku rješavati jedinstveno i s jasnom koncepcijom dok će se stupanjem na snagu ovih zakona remetiti konzistentnost. U raspravi je istaknuto da zakonodavstva europskih zemalja ne poznaju slična rješenja i da porodni dopusti u tim zemljama traju puno kraće.

Naglašeno je, među ostalim, da su obiteljska i socijalna politika jedna cjelina te da je nužno ovu problematiku rješavati jedinstveno i s jasnom koncepcijom dok će se stupanjem na snagu ovih zakona remetiti konzistentnost. U raspravi je istaknuto da zakonodavstva europskih zemalja ne poznaju slična rješenja i da porodni dopusti u tim zemljama traju puno kraće.

Izraženo je i mišljenje da će se ovako prihvaćenim zakonima dodatno pogoršati položaj zaposlenih mladih žena. Iznijeta su i mišljenja kojima se podržavaju Vladini prijedlozi ali i stajalište da predložene mjere ne mogu i neće prouzročiti demografsku eksploziju već da su samo prvi

korak od onih koji će uslijediti u svrhu poboljšanja demografske slike u Hrvatskoj. Iznijeta je slika u nekim europskim zemljama uz tvrdnju da Hrvatska treba pronaći vlastita rješe nja za povećanje nataliteta budući da sve zemljama EU bilježe negativan prirast stanovništva. Nakon rasprave Odbor je odlučio većinom glasova predložiti Hrvatskom saboru da prihvati predložene zakone.

Isti prijedlog dao je Hrvatskom saboru i **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** koji je kao zainteresirano radno tijelo raspravljao o predloženim promjenama zakona o radu i porodnom dopustu. Iznijeta su mišljenja da, imajući u vidu nepovoljna demografska kretanja u RH, svaka mjera koja bi mogla pridonijeti poboljšanju demografske slike zemlje zaslužuje podršku pa tako i ove mjere. No, isto tako je izneseno da RH ima dugoročne dokumente kojima su definirani ciljevi demografske politike te da bi ovaj dugoročni problem zemlje trebalo rješavati cjelovitim programom mjera kojima bi se stvorili uvjeti za aktivnu populacijsku politiku te da je ovo parcijalna mjera i da ne rješava problem.

Istaknuto je da bi u svakom zakonu, kojim se mogu stvoriti povoljniji uvjeti za roditeljstvo, trebalo predvidjeti odgovarajuću mjeru. Primjerice, dječje potreštine opterećene su Zakonom o porezu na dodanu vrijednost kao i sva druga potrošnja, a moralo bi se tu potrošnju rastere-titi ako želimo pogodovati roditeljstvu. Izraženo je, među ostalim, mišljenje da predloženi zakon (o radu) ima više socijalni nego pronatalitetni učinak, no da ga treba prihvatiti ali istovremeno raditi i na kompleksnijem sustavu pronatalitetnih mjera. Rečeno je i da je neophodno voditi računa i o tome kako olakšati položaj majki koje uz materinstvo žele graditi i svoju poslovnu karijeru što znači da se mora voditi računa o sustavu u cjelini.

O predloženim izmjenama i dopunama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost iznijeto je da ga treba promatrati i kao doprinos povećanju novog zapošljavanja, makar i na određeno vrijeme, te da prava iz ovog Zakona treba proširiti na sve majke čija se djece rode u RH, i ne uvjetovati to duljinom prebivanja u RH, kako bi se pogodovalo većem rađanju djece. Upozoreno je da treba izvršiti jezično usklađivanje ovih zakonskih prijedloga kako ne bi bilo dovedeno u pitanje pravo

bilo kojeg roditelja odnosno da se mora poštivati proklamirana ravnopravnost oba roditelja jer spomenuta prava trebaju imati oba roditelja (omogućiti roditeljima da odaberu tko će od njih koristiti porodični dopust).

RASPRAVA

Prvorazredno političko ali i nacionalno pitanje

Na sjednici Hrvatskoga sabora o predloženim zakonima u ime predlagateljica govorila je potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor**. Najprije je izrazila osobito zadovoljstvo što se sa saborske govornice može prvi put obratiti kao potpredsjednica Vlade i resorna ministrica i što može u ime Vlade predložiti ova tri zakonska prijedloga. Predlažući ove zakonske promjene predlagatelj se poziva prije svega na ustavne odredbe koje jasno kažu da država posebno štiti obitelj, majke, djecu, mlade ljude. Pozivamo se i na Program demografske obnove Hrvatske koji je donesen 1996. godine u Saboru konsenzusom i u kojem je korištenje trogodišnjeg roditeljnog dopusta predviđeno kao jedna od mogućih mjera koje bi trebale zaustaviti negativan populacijski trend.

Korištenje trogodišnjeg roditeljnog dopusta trebao bi i smanjiti pritisak na vrtiće kojih u Hrvatskoj stalno nedostaje i na listi čekanja je oko 5.500 djece. Smanjio bi se i postotak bolovanja zbog bolesti djece (uštede i u državnom proračunu) a moglo bi omogućiti i zapošljavanje određenog broja ljudi na određeno vrijeme za zamjenu zaposlenog roditelja.

Mi u hrvatskoj Vladi mislimo, i to je naše stajalište, nastavila je potpredsjednica Vlade i ministrica Kosor, da je pitanje zaustavljanja negativnoga demografskog trenda prvorazredno političko ali i nacio-

nalno pitanje. Jer, i UN i hrvatski demografi upozoravaju na podatke prema kojima je prvi put u posljednjih 220 godina od kada se bilježi broj rođene djece u Hrvatskoj, taj broj pao ispod 40.000, a broj umrlih veći je od 50.000. To su iznimno alarmantni podaci, koji zvone i pozivaju sve nas da poduzmemo neke mjere koje u konačnici mogu zaustaviti taj negativni populacijski trend. Podaci govore da ako se nastavi ovaj trend da svake godine bilježimo sve manje rođene djece za tridesetak godina u Hrvatskoj neće biti radne snage i neće imati tko raditi, rekla je potpredsjednica podsjećajući da je te podatke ponavljala i dok je bila zastupnica. Za pedeset godina u Hrvatskoj će živjeti oko milijun ljudi manje. Sadašnje stanje prema procjenama demografa već postaje iritirajući čimbenik ukupnoga gospodarskog i društvenog razvoja, rekla je.

Jedna od prvih mjera

Mi mislimo da "davanje" obitelji, majkama, jest zapravo najveća moguća investicija u budućnost Hrvatske, nastavila je Jadranka Kosor i sa zadovoljstvom izvijestila da je ovaj prijedlog o vraćanju trogodišnjeg roditeljnog dopusta poduprlo Gospodarsko socijalno vijeće, svi partneri Vlade i sindikati, Udruga roditelja "Roditelji u akciji" (RODA).

Jednostavno rečeno, nitko ne sili niti će siliti bilo koga da ostane tri godine doma, niti to kome u Vladi pada na pamet, da žene ostaju kod kuće i rađaju. To je samo zakonska mogućnost koju svaka obitelj može odabrati i na temelju nje kreirati svoju malu obiteljsku, demografsku politiku, rekla je potpredsjednica Vlade i ministrica Kosor. Dodala je da je na sjednici Gospodarskog socijalnog vijeća prihvaćen njen prijedlog da se jedna od prvih sjednica tog Vijeća posveti u ovom kontekstu položaju žene na tržištu rada u Hrvatskoj, što su poduprli i predstavnici poslodavaca, i odgovori na pitanja što sve treba i u hrvatskome zakonodavstvu učiniti da se onemogućiti diskriminirajući odnos poslodavaca prema ženama (pita se pri zapošljavanju jesu li trudne, imaju li djece itd.). Tome treba stati na kraj i tu će se, misli potpredsjednica, dati mnogo dogovorima pogotovo ako poslodavci upute jednu vrlo jasnu poruku javnosti jer žene u Hrvatskoj danas čine u Hrvatskoj oko

58 posto nezaposlenih (ako je potrebno i u pooštavanju radnog zakonodavstva). Izvijestila je ujedno da je dogovorila i da će ovih dana biti osnovan Savjet za politiku stanovništva u kojem će biti, među ostalima, predstavnici demografa i Savjet bi trebao izraditi dva projekta, dugoročni, koji bi trebao odgovoriti na pitanje što je potrebno učiniti da se zaustavi negativni demografski trend prema kojem Hrvatska definitivno postaje demografska pustoš i drugi projekt, s kratkoročnim mjerama u cilju zaustavljanja tog trenda.

Korištenje trogodišnjeg roditeljnog dopusta trebao bi i smanjiti pritisak na vrtiće kojih u Hrvatskoj stalno nedostaje i na listi čekanja je oko 5.500 djece. Smanjio bi se i postotak bolovanja zbog bolesti djece (uštede i u državnom proračunu) a moglo bi omogućiti i zapošljavanje određenog broja ljudi na određeno vrijeme za zamjenu zaposlenog roditelja, navela je, među ostalim, potpredsjednica Vlada i ministrica Jadranka Kosor.

Na kraju je rekla da je ova generacija političara u Hrvatskoj odgovorna za zaustavljanje negativnog populacijskog trenda. Mi moramo dati odgovore na pitanja tko će se za 10, 30 odnosno 50 godina voziti ovima autocestama čiju gradnju Vlada itekako podupire, tko će vraćati kredite. Ovo je jedan od kamenčića u tome i nitko u Vladi nema iluzija da vraćanje ove zakonske mogućnosti može učiniti čuda, pogotovo u kratkom vremenu ali treba raditi i poduzimati. Vodimo se i za primjerom Švedske koja je samo u pet godina povećala broj rođene djece sa 85 000 na 125 000. Ovo je jedna od prvih mjera i Ministarstvo će predložiti plan rada za četverogodišnje razdoblje, naglasila je podsjećajući da je vraćanje zakonskog rješenja o trogodišnjem roditeljnog dopustu bilo jedno od jamstava HDZ-a na izborima a i da je sigurna da je to bio jedan od stupova dobrog izbornog rezultata HDZ-a.

Nakon uvodnog izlaganja potpredsjednice Vlade i resorne ministrice bilo je nekoliko ispravaka netočnih navoda no najprije je **Branimir Glavaš (HDZ)** primijetio da nije bilo tv prijenosa dok je potpredsjednica i ministrica govorila o bitnim odrednicama predloženih zakonskih rješenja ali ni početka ove sjednice. Predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks** odgovorio je da postoji tehnički problem satelitskog tv prijenosa.

Marija Lugarić (SDP) javila se zbog ispravka navoda potpredsjednice Vlade da su iz Udruge Roda podržali ovu akciju jer da ta je Udruga već u nekoliko navrata istaknula kako trogodišnji porodni dopust ne smatraju optimalnim niti potrebnim rješenjem.

Potpredsjednica Vlade i ministrica **Jadranka Kosor** odgovorila je da je potpuna neistina da Udruga Roda ne podržava ovaj prijedlog. Razgovarala je s predstavnicama te Udruge i predsjednicom, o čemu su bila izvješća za novinstvo, i jednodušno su dale potporu ovom zakonskom prijedlogu.

Zvonimir Mršić (SDP) ispravio je navod i interpretaciju potpredsjednice Vlade o procjeni UN-a o stanju stanovništva u Hrvatskoj jer da ta studija ima crnu ali i svjetlu prognozu da će Hrvatska biti prenapučena zemlja.

Jadranka Kosor, potpredsjednica Vlade, navela je da je uoči osnivanja spomenutog Savjeta održala sastanak s našim uglednim demografima, akademiknjom Alicom Verhemer-Baletić, profesorima Gelom i Akrapom i da su upravo oni ponovili podatke koje je iznijela u Hrvatskom saboru.

Zatim su izvjestitelji radnih tijela podnijeli usmena izvješća. Dr.sc. **Marko Turić (HDZ)** prenio je stajalište Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, a **Marija Bajt (HDZ)** Odbora za obitelj, mladež i šport, dodajući da je na sjednici Odbora predstavnica Udruge Roda istaknula da mlade majke i njihove obitelji s nestrpljenjem i odobravanjem očekuju usvajanje ovih zakonskih prijedloga.

Dr.sc. **Furio Radin (neovisni)** prenio je stajalište Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Problem kako do drugog djeteta

Prvi je riječ dobio **Damir Kajin (IDS)** u ime Kluba zastupnika IDS-a. Podsjetio je najprije da su 1996. godine u Saboru za mjere pronatalitne politike glasovali svi, i opozicijske stranke i tada vladajući HDZ a da je jedna od mjera bila i ovaj trogodišnji dopust. Zastupnik osobno drži, kaže, da nije bilo nikakvog razloga (2001.) za spuštanje porodnih naknada sa 2500 na 1600 kuna, još manje za ukidanje beneficija za obitelji koje se odluče na treće, četvrto i svako sljedeće dijete. Zato drži, rekao je, da bi ove zakonske prijedloge trebalo podržati. - Podržimo trogodišnji dopust ali isto tako tražimo, rekao je, ako

je moguće povećanje (vraćanje) porodiljskih naknada.

No valjda je središnje pitanje hoće li u 2004., 2005. godini biti više djece u Hrvatskoj. No, onaj koji misli da će se to postići samo trogodišnjim dopustom ili većim porodiljnim naknadama, za koje se ovaj Klub apsolutno zalaže, nije u pravu, drži zastupnik. Po mišljenju ovog Kluba do pada broja trećerodenog djeteta dolazi upravo zato što više od 90 posto novozaposlenih radi isključivo na određeno vrijeme, a 1990. je to bilo ispod 20, 30 posto, i što mlada žena ne može u RH zasnovati radni odnos na neodređeno vrijeme. Sustav koji nas okružuje prošao je prvu i drugu fazu privatizacije i nema više društvenog vlasništva, nema više stabilnog radnog odnosa a ni mali tzv. prerađivački sektor ne zapošljava gotovo nikoga na neodređeno vrijeme. Dok taj problem ne riješimo bit ćemo u ozbiljnim problemima, mišljenje je Kluba zastupnika IDS-a.

Dodaje, među ostalim, da se slaže s onima koji kažu da je u Hrvatskoj daleko veći problem u ovom trenutku kako doći do drugog djeteta, nego do trećeg. Iznio je i podatke o porastu broju stanovnika u Hrvatskoj prema popisima iz 1991. i 2001. te zaključio da su samo tri županije, Istarska, Brodsko-posavska (ova potonja ipak zbog demografskog rasta) i Grad Zagreb imale više stanovnika no, dodaje, to je isključivo rezultat doseljavanja i da nije bilo toga smanjenje broja stanovnika u RH bi bilo i veće. Naime, od 1991. do 2001. godine broj stanovnika u RH smanjen je za 298.835, što je posebno došlo do izražaja na područjima zahvaćenim ratom zbog napuštanja srpskog stanovništva i stoga jedan od prioriteta RH mora biti njihov povratak, ali je iselilo i oko 180 do 200.000 mladih, što je katastrofa, rekao je, među ostalim.

Sigurno da je demografski problem u Hrvatskoj ozbiljan problem no imamo Program iz 1996. godine a puno se može pomoći mladim obiteljima s nultom stopom PDV za dječje artikle ali i ljetovanja itd. Na kraju je rekao da će ubuduće u Hrvatskoj biti sve veće promjene sa stanovništvom jer da se istok zemlje prazni i ljudi dolaze na zapad RH i sve veći prostori ostajati će prazni (jedino Istra i Grad Zagreb imaju bruto društveni proizvod iznad prosjeka). Hrvatska treba učiniti sve da djeca budu poželjna i IDS će podržati sve što ide u tom smjeru, i uči-

niti to postalo je jedno od dominantnih ne samo političkih nego egzistencijalnih pitanja RH.

Davorko Vidović (SDP) ispravio je navod predgovornika u kojem je, kaže, tvrdio da je bivša Vlada tobože, nešto radila iz početka u vezi s Programom populacijske politike i demografske obnove. Nije riječ o početku već je prvi put u okviru populacijskih ciljeva izrađena nacionalna obiteljska politika, objasnio je.

Parcijalna rješenja

Ljubica Lalić (HSS) govorila je u ime Kluba zastupnika HSS-a te rekla da je iz službenih podataka evidentno da u Hrvatskoj već godinama pada broj novorođene djece tako da se u 2003. godini rodilo svega 35.390 djece što je uvjerljivo najmanji broj novorođene djece u nizu zadnjih godina. To nije vidljivo iz obrazloženja paketa ovih zakona iako je predlagatelj bio dužan uložiti malo više truda i komparativnim prikazom broja rođene djece barem od 1990. godine do danas ukazati zastupnicima na ažurnost i neodgodivost iznalaženja rješenja koja bi dovela do povećanja broja novorođene djece. Pad nataliteta u Hrvatskoj nije novi problem niti je taj problem stvorila prethodna Vlada a kako će visoki stupanj demografske starosti imati veliko značenje za budući razvoj RH potrebna je djelotvorna populacijska politika kojom će se barem zaustaviti negativni demografski procesi.

I ovo je samo parcijalno rješenje koje ne prate sustavne mjere.

U toj politici značajno, pa i najvažnije mjesto mora imati povećanje stopa nataliteta što su pokušavale ostvariti i prethodne Vlade no do cilja se nije došlo jer se problemu pristupilo parcijalnim rješenjima bez sustavnih mjera pronatalitetne politike, rekla je, među ostalim, dodajući da se na temelju prethodnih iskustava slobodno može reći da niti ovaj pokušaj promjene triju zakona neće dovesti do spomenutog cilja. I ovo je samo parcijalno rješenje koje ne prate sustavne mjere. Prema udrugama koje brane interese majki i roditeljstvo ovo je toliko poticajna

mjera da ju čak ni one nisu tražile. Možda bi ovo bila poticajna mjera u nekom drugom vremenu kad je Zakon jamčio roditelji da će se nakon isteka dopusta vratiti ne na odgovarajuće mjesto nego na svoje radno mjesto s kojeg je otišla na porodiljni dopust. Sada nema nikakvog jamstva, ne samo da će roditelju dočekati odgovarajuće mjesto nego bilo kakvo radno mjesto kod istog poslodavca jer danas vrlo lako nestaju i cijele firme. I to je jedan od važnijih razloga, dakle pitanje sigurnosti, zašto se građani teže odlučuju za roditeljstvo, rekla je, među ostalim, zastupnica naglašavajući da će to otkloniti stvaranje uvjeta gospodarskoga poslovanja i života u kojima se radni odnos kod stabilnog poslodavca neće smatrati glavnim loto zgoditkom.

U nastavku zastupnica je govorila i o tome kako su na tržištu rada danas mlade žene nepoželjne jer se poslodavci boje porodiljnih dopusta te u tom okviru pitala kako vlast misli zaštititi mlade žene od diskriminacije u tome. Nadalje, zastupnica stav da su sve majke jednako vrijedne, i one koje rade u ministarstvima kao i one koje sa svojim muževima rade na obiteljskim gospodarstvima a nemaju formalno-pravno status zaposlenice i one su uistinu nezaposlene. Stoga očekujemo od predlagatelja da ispravi tu nepravdu.

Ovdje se radi o parcijalnim rješenjima koja neće dovesti do povećanja broja novorođene djece već se rješenja moraju tražiti u sustavnoj pronatalitetnoj politici u čijoj funkciji mora biti i gospodarska i porezna politika, socijalna itd. A preduvjet porasta nataliteta je gospodarski razvitak Hrvatske. Klub zastupnika HSS-a predložio je zaključak kojim se zadužuje Vlada RH da do drugog čitanja ovih zakona Saboru predloži strategiju pronatalitetne politike te paket zakona koji će sadržavati sve mjere provedbe prihvatljive politike. O očitovanju predlagatelja na ovaj zaključak ovisit će glasovanje Kluba zastupnika HSS-a, rekla je na kraju zastupnica.

Karmela Caparin (HDZ) javila se zbog ispravka navoda predgovornice rekavši da je iznijeto niz neistina pa tako i ona da je od 3. siječnja 2000. godine povećan broj dječjih doplatka a sjećamo se, veli, da su oni ukinuti djeci starijoj od 18 godina i da je njih 25.000 ostalo bez doplatka. Uz to, izjava gospođe Lalić da je politika HDZ-a licemjerna je stravična izjava a isto tako je neistinita izjava da

je to politika koja sprječava zapošljavanje žena. **Ljubica Lalić** odgovorila je da nije rekla da je politika HDZ-a licemjerna već da se to odnosilo na politiku poslodavaca.

Ova Vlada ispravlja nepravde

Potpredsjednica Vlade i ministrica **Jadranka Kosor** javila se u vezi s izlaganjem zastupnice Lalić te rekla da Vlada ispravlja nepravde a da je ovo prvi korak. Ujedno je podsjetila zastupnicu, budući da je, kako je rekla, pomalo začuđena njenim istupom, da je prošle godine predsjednik HSS-a izjavio da je jedna od najvećih pogrešaka koalicijske vlasti bila ukidanje prava majkama i obitelji i da će se ta greška ispraviti u sljedećoj vlasti. - Dovodili ste u pitanje manje više sve ono o čemu sam ja u ime predlagatelja govorila, dakle i činjenice pa i onu da su poslodavci dali potporu ovom projektu na Gospodarskom vijeću, rekla je, potpredsjednica Vlade, među ostalim, ponavljajući već rečeno u uvodu da će se inicirati izmjene zakona i pooštavanje zakonskih mjera za sve one poslodavce koji budu kršili zakone i diskriminirali žene na tržištu rada. Uistinu od nečega treba krenuti, naglasila je. Dodala je da nije točno, kako je rekla zastupnica Lalić, da se sada kroz ovaj paket daje mogućnost koju većina zaposlenih majki neće koristiti. Jer, dok je ta mogućnost postojala odnosno kad je ukinuta oko 11.000 zaposlenih majki dobilo je rok od 60 dana da se mora vratiti na posao, riješiti pitanje čuvanja djece itd. Složila se da pad nataliteta nije stvorila bivša Vlada ali je naglasila da je trećerodene djece od 1998. do 2002., kad je iznosio više od 12.000 pao na manje od 7.000. S ovim zakonima se i išlo u redovnu proceduru da se do drugog čitanja razmotre svi aspekti i korisne sugestije.

Mjere se ne mogu pooštriti?

Željka Antunović (SDP) smatra pak da je netočan navod da je prošla Vlada odnosno Zlatko Tomčić izjavio rečeno. To je manipulacija istinama jer prethodna Vlada nije ukinula prava majkama i djeci već je napravila redistribuciju, proširila prava i značajno povećala proračunska izdvajanja za te namjene. **Milanka Opačić (SDP)** je ispravila kao netočan navod potpredsjednice Vlade da će Vlada HDZ-a pooštriti mjere na tržištu rada za zaštitu

žena jer se nema, kaže, što pooštovati. Prošla je Vlada u Zakonu o radu pooštrila te mjere i uvela kaznu za poslodavce od 60.000 do 100.000 kuna ukoliko ne zaposli ženu. A netočan je i navod da se je zahvaljujući vašem Programu demografske obnove povećao broj novorođene djece jer vi niste, rekla je potpredsjednica Vlade, ni jednu od 15 mjera iz tog Programa izvršili.

Marija Bajt je upozorila da je predgovornica povrijedila Poslovnik jer nije ispravila netočan navod već da je iznosila mišljenje u odnosu na mišljenje potpredsjednice Vlade. No predsjedateljica, potpredsjednica Hrvatskoga sabora dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)** smatrala je da je to bio ispravak netočnog navoda.

Zvonimir Mršić (SDP) ispravio je kao netočan navod potpredsjednice Vlade da je 2002. godine 11.000 majki izgubilo pravo na trogodišnji dopust jer prema podacima 2001. godine bilo je više od 8.000 rođene te djece. Bilo bi dobro, dodao je, da potpredsjednica Vlade da zastupnicima potpune podatke o broju rođene djece od trenutka utvrđivanja tih prava. Predsjedateljica i potpredsjednica Sabora **Vesna Pusić** upozorila je zastupnika da se resornoj ministrici može postavljati pitanje, ali ne u okviru instituta ispravka netočnog navoda. **Ljubica Lalić** u ispravku navoda potpredsjednice Vlade navela je da HSS ne odustaje od obećanja da će se zalagati za ispravljanje pogrešaka i ovo je jedna od njih. Ali je ova mjera najmanje učinkovita i najteže će dovesti do cilja, povećanje nataliteta, ponovila je zastupnica.

Riječ je zatražila potpredsjednica Vlade i resorna ministrica **Jadranka Kosor** i apelirala da se rasprava usmjeri na Prijedlog Vlade a da se vrijeme i snaga ne troši na ispravljanje navoda i zlouporabu jer ispravljala su se mišljenja odnosno stajališta ove hrvatske Vlade.- Vidjet ćete da ova Vlada može pooštriti mjere u radnom zakonodavstvu a što se tiče spomenutog podatka od 11.000 majki koje su izgubile pravo na trogodišnji dopust to su bili podaci s kojima smo raspolagali i s kojima smo se suprotstavljali ukidanju mogućnosti korištenja tog dopusta, rekla je, među ostalim.

Željka Antunović ispravila je kao netočan navod da su intervencije zastupnika s ispravcima netočnih navoda u zloporabi. Naprotiv, zloporaba je nepri-mjereno, neodmjereno i pretjerano kori-

štenje instituta prava predlagatelja da se javljaju za riječ jer na neki način poklapaju i onemogućuju zastupnike reći što misle, rekla je.

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Vladimir Šeks (HDZ)** objasnio je da se prema odredbama Poslovnika predstavnik Vlade i predlagatelja može uključiti u raspravu sa svojim prijedlozima, mišljenjima u bilo kojem trenutku ali se time ne umanjuju prava zastupnika da iznose svoja gledišta, prijedloge, primjedbe i ispravke netočnih navoda.

Zvonimir Mršić ispričao se potpredsjednici Vlade ako je razumjela da je on rekao da iznosi netočne podatke već da je samo zamolio da iznese sve podatke od 1995. do 2002. godine. No predsjedatelj i predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** upozorio je zastupnika da je to bilo pitanje za aktualno prijepodne.

Nužna aktivnija pronatalitetna politika

Durda Adlešić (HSLs) prenijela je stajalište Kluba zastupnika HSLs-a i DC-a koji će poduprijeti ovaj paket zakona jer drže nužnim aktivniju pronatalitetnu i obiteljsku politiku. Naglasivši da naročito veseli drugi dio najavljenih mjera iznijela je podatke koji govore tome u prilog -31. prosinca 2003. godine pri Zavodu za zapošljavanje bilo je 378 544 nezaposlenih od toga 201 652 žene. Iako imamo zabranu diskriminacije po spolu prilikom zapošljavanja i u procesu rada besplatni telefoni nekih nevladinih udruga demantiraju provođenje tih mjera. Ukoliko je cilj ovih mjera, a potpredsjednica i Vlada to tvrde, zaustaviti negativni demografski trend, onda držimo da je doista dobar početak ove zakone staviti na dnevni red odmah iza Zakona o PDV-u.

Istina je da RH ima jedan od najduljih porodnih dopusta ako se uspoređujemo sa zemljama EU, gdje je prosjek tri mjeseca, međutim, te zemlje primjenjuju neke druge mjere koje pokazuju brigu za demografsku sliku zemalja (porezne olakšice, posebna briga i jednoroditeljskim obiteljima itd.), rekla je, među ostalim, zastupnica. Posebno je u ime ovog Kluba zastupnika pohvalila potporu Vlade skloništu za žrtve obiteljskog nasilja.

Pristup neprihvatljiv ni stručno utemeljen

Klub zastupnika SDP-a ne može poduprijeti Prijedlog ovih mjera, izvijestio je **Davorko Vidović (SDP)**. Pristup na kojem se temelji ova mjera je višestruko neprihvatljiv, prvenstveno jer je parcijalan i što se pitanja vezano uz obitelj i populacijsku, demografsku politiku, koja se ovdje, kaže, utrpavaju bez pravog razumijevanja o čemu je zapravo riječ, ne mogu rješavati parcijalno. Taj pristup nije ni znanstveno ni stručno utemeljen, nismo dobili ni jedan argument za a on je nažalost, ideološki, i, po načinu na koji se prezentira hrvatskoj javnosti, dobrim dijelom kontaminiran demagogijom, rekao je.

Pristup na kojem se temelji ova mjera je višestruko neprihvatljiv, prvenstveno jer je parcijalan i što se pitanja vezana uz obitelj i populacijsku, demografsku politiku, koja se ovdje, kaže, utrpavaju bez pravog razumijevanja o čemu je zapravo riječ, ne mogu rješavati parcijalno.

Teško je prihvatiti pravne, socijalne i ekonomske učinke ovakve mjere, iako 86 posto građana u anketi prihvaća ovu mjeru no doista se stvara dojam, nastavlja je zastupnik, da se eto time nešto nekome u ovoj zemlji daje što je s nepravdom oduzeto. U svom opširnijem izlaganju u kojem je naveo, među ostalim, da je očekivao i u premijerovom obraćanju Saboru naznake te nove socijalne politike, istaknuo je da mu osobno nije jasno da nemamo nikakvu koncepciju socijalne pa ni obiteljske politike koja je uspješno definirala u mandatu prošle Vlade.

Zastupnik je ponovio da su ove mjere utemeljene na neznanstvenom i nestručnom pristupu jer da niti uvažavaju ono do čega se došlo u teoriji i pomnim analizama učinaka produženog udaljavanja majki ili žene iz svijeta rada niti respektira iskustva drugih država koje mnogo pametnije, kaže, i sustavnije rješavaju istovjetne probleme. U Europi je potpuno napušten koncept jednohraniteljske obi-

telji odnosno one u kojoj muškarac radi a žena brine o djeci, naveo je, među ostalim zastupnik podsjećajući na europske dokumente iz tog područja poput Sporazuma o socijalnoj politici koji je aneks Ugovoru iz Maastrichta. Osnovni porodni dopust u tim zemljama je 14 tjedana (na uzorku 31 zemlje), praćen je s punom plaćom zaposlenih majki pa bi bilo neusporedivo važnije osigurati delimitiranje visine porodne naknade, kao što je to SDP predlagao i što i dalje snažno zagovara, nego produljenje porodnog dopusta, rekao je, među ostalim.

Naveo je i da brojke uvjerljivo demantiraju djelovanje te mjere o rodiljnom dopustu jer za vrijeme njegovog trajanja (od 1997.) rođeno je 12.000 djece manje što govori da ta mjera nema baš nikakve veze s onim o čemu se uvodno govorilo, kao tobožnjem kamenčiću (iako zastupnik, kaže, ne vidi mozaik) koji će pomoći demografskoj obnovi i podizanju nataliteta.

U Hrvatskoj, nažalost, žena u fertilnoj dobi rađa 1,33 djece i naš je problem kako da se rodi drugo dijete i kako da stvorimo uvjete za to, no riječ je o vrlo kompleksnim mjerama koje se ne mogu isključivo svesti na demografske niti mjere obiteljske politike. - Ne bismo trebali sijati iluzije o tome da je problem tobože moguće riješiti ovakvom, kaže zastupnik ("ne želi uvrijediti") tricom i kućinom od prijedloga kao što je ovaj o trogodišnjem porodnom dopustu. Jer, dodaje, riječ o mjeri koja ništa ne košta (deset milijuna kuna).

Ne želimo sudjelovati u nečemu što sasvim sigurno neće rezultirati rješanjem problema a dovest će do pogoršanog položaja žena u društvu i otežanom pristupu svijetu rada koji jedini jamči podizanje nataliteta, rekao je na kraju.

Predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj **Vladimir Šeks** zahvalio je zastupniku na izlaganju no ujedno je napomenuo da prema poslovnom redu zastupnik ima pravo kritizirati i osporavati prijedloge Vlade ali misli, kaže, da nije primjereno i u skladu s dobrim običajima nazivati Prijedlog Vlade tricom i kućinom i da to prelazi obzire. Zamolio je zastupnika da se suzdrži od takvih kvalifikacija.

Franjo Matušić (HDZ) upozorio je da je zastupnik Vidović povrijedio Poslovnik (članak 214.) i da je za ovo omalovažavanje, rekao je, zavrijedio opomenu.

Istim povodom javila se i **Marija Bajt** jer da je zastupnik Vidović omalovažio i vrijeđao predstavnika hrvatske Vlade i zastupnika HDZ-a, no odustala je od svog javljanja s obzirom na to da je predsjednik i predsjedatelj Hrvatskoga sabora već dao komentar.

Davorko Vidović rekao je pak kako mu se čini da prema Poslovniku predsjedavajući nema pravo komentirati i kvalificirati nastup zastupnika.

Demagogija

Željka Antunović (SDP) rekla je da su dva zastupnika HDZ-a povredila odredbu članka 214. Poslovnika, a zatim se i sama pozvala na tu odredbu, točnije na onaj dio po kojem se zastupniku izriče opomena ako na drugi način remeti rad na sjednici. Zastupnik Vidović raspravljao je o predloženoj mjeri pri čemu nije omalovažavao niti vrijeđao predsjedatelja sjednice i druge zastupnike, naglasila je Antunović. Zloupotreba Poslovnika također je povreda Poslovnika i predsjednik Sabora je tada trebao intervenirati, zaključila je ova SDP-ova zastupnica.

Zakonski prijedlozi nisu kontaminirani demagogijom.

Povreda Poslovnika bila je pozivanje na članak 114. po kojem ako Sabor odbije prijedlog za izglasavanje nepovjerenja Vladi, odnosno pojedinom njenom članu, zastupnici koji su ga postavili ne mogu ponovno podnijeti isti prijedlog prije isteka roka od šest mjeseci. Ovdje, međutim, nije uopće bilo govora o izglasavanju povjerenja i nepovjerenja Vladi, pa je zlorabljen Poslovník pozivom na slučajno izabranu njegovu odredbu, uzvratilo je **Luka Bebić (HDZ)**.

Svojim ponašanjem zastupnik Davorko Vidović je odstupio od općih pravila ponašanja u Saboru i u tom smislu oni koji su smatrali da je Vidović povrijedio Poslovník bili su u pravu, rekao je **Velimir Pleša (HDZ)**.

”Ja sam se javila za povredu Poslovnika od strane dva zastupnika HDZ-a, a neistinitim kvalifikacijama moje intervencije opet je povrijeđena odredba članka 214. Poslovnika remećenja rada sjednice”, odgovorila je **Željka Antunović (SDP)**.

Predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks** podsjetio je na konstituirajuću sjednicu kada je postignut puni konsenzus da će se raditi u demokratskoj i tolerantnoj atmosferi, a zastupnici raspravljati, kritizirati i nadmetati se u raspravi. U taj dogovor, međutim, uistinu ne spada odstupanje od dobrih pravila ponašanja i ophođenja, nastavio je gospodin Šeks i dodao još da je kao predsjednik Sabora dužan štiti dignitet i dostojanstvo svih zastupnika i članova Vlade. Drži da nije primjereno da se u toj komunikaciji i ophođenju zastupnici i zastupnice u osporavanjima i kritikama koriste izrazima poput onih koje je upotrijebio zastupnik Vidović. ”Sve se može kritizirati ali se ne mogu prijedlozi Vlade ili bilo kojeg zastupnika nazivati ”tricama i kućinama”, zaključio je gospodin Šeks.

Zastupnica **Božica Šolić (HDZ)** drži da je netočan navod da je Prijedlog ideološki i demografski jer su mu podršku dali Udruga roditelja, GSV-e i Udruga poslodavaca. **Franjo Matušić (HDZ)** smatra da je potpuno netočan navod po kojem su Vlade mjere utemeljene na pristupu koji nije stručan i znanstven. Zastupnici su čuli upravo obrnuto da su na Prijedlogu radili stručnjaci i znanstvenici. Isto tako Matušić drži da je netočan navod da su predložene mjere utemeljene na demagogiji. ”Očito je zastupniku Vidoviću demagogija toliko bliska da je prepoznaje i tamo gdje je nema kao u ovom slučaju”, zaključio je Matušić, a predsjednik **Šeks** ga zamolio da ne odgovara kontra vrijednosnim sudom.

Karmela Caparin, dr.med., (HDZ) ispravila je netočan navod da ovaj Prijedlog udaljuje ženu od svijeta rada. Prijedlog daje ženi mogućnost izbora, a ona koja osjeti da će biti udaljena od svijeta rada neće konzumirati to pravo, podvukla je zastupnica Caparin.

I za zastupnika **Ivana Bagarića (HDZ)** netočan je navod da je Vladin pristup nestručan i da nije znanstven. Upravo obrnuto, kaže Bagarić, prijedlog je donesen na temelju statističkih podataka, a u njegovoj su pripremi sudjelovali najstručniji ljudi.

Stjepan Bačić smatra da je zastupnik Vidović dao jednostranu definiciju, a time i netočan navod da se obitelj temelji na partnerskom odnosu. U skladu s kršćanskim svjetonazorom obitelj se prvenstveno temelji na ljubavi, primijetio je zastupnik Bačić. **Marija Bajt (HDZ)**

rekla je da ispravlja netočan navod po kojem Vlada nema nikakvu koncepciju socijalne politike. Podsjeća da je Gospodarsko-socijalno vijeće prihvatilo sva tri zakonska prijedloga jer će pomoći majkama s većim brojem djece, a najviše neza-poslenim majkama. Mr. sc. **Kajo Bučan (HDZ)** ocijenio je netočnim Vidovićev navod po kojem mjera uvođenja trogodišnjeg roditeljnog dopusta nema nikakve veza s tobožnjim kamenčićem koji će pomoći demografskoj obnovi zemlje i podizanju nataliteta. Pritom se zastupnik prisjetio i Vidovićevog navoda o učinku te mjere kada je ona svojedobno bila na snazi (broj živorođene djece), a kada je još namjeravao citirati jedan stručan časopis predsjednik Šeks ga je upozorio da se drži predviđenog reda. **Nenad Stazić (SDP)** je smatrao da je predsjedatelj Šeks povredio Poslovník. Članci 213. i 214. govore o pravu predsjedatelja sjednice koji može izreći opomenu zastupniku ako misli da je povrijedio Poslovník. Nigdje, međutim, ne stoji da može komentirati što zastupnik govori i pritom kvalificirati njegov istup, zaključio je Stazić. Odgovarajući mu predsjednik Šeks je ustvrdio kako smatra da je postupio u skladu s Poslovníkom, no ako netko misli suprotno onda je potrebno da o tome svoje mišljenje da Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav. Rekao je još da je njegova dužnost da štiti dignitet i dostojanstvo svakog zastupnika i zastupnice Sabora, članova Vlade te svih koji sudjeluju u radu i komunikaciji sa sabornicom. U ozračju tolerancije može se provesti rasprava i sučeljavanje o svim temama i nije potrebno stvarati iskre tamo gdje one doista nisu potrebne, zaključio je predsjednik Šeks.

U ime Vlade potpredsjednica **Jadranka Kosor** odbacila je primjedbu da su ovi zakonski prijedlozi kontaminirani demagogijom. Zakonske su prijedloge poduprijeli članovi GSV-a (sindikati, sindikalne središnjice i poslodavci) pa bi bilo logično zaključiti da su i oni kontaminirani što je apsolutno neprihvatljivo. Nadalje,, 86 posto građana RH izjasnilo se za mogućnost vraćanja trogodišnjeg roditeljnog dopusta pa bi slijedom te činjenice ispalo da su i ti građani kontaminirani demagogijom. Nakon što su smanjeni iznosi roditeljnih naknada HDZ je organizirao potpisivanje peticije protiv takvog smanjivanja i pritom prikupio više od 350 tisuća potpisa što je dovoljno za raspisi-

vanje referendumu. Niti spomenutih 350 tisuća potpisnika te peticije ne mogu se okarakterizirati da su kontaminirani demagogijom.

Osvrnula se i na istup predstavnika Kluba zastupnika SDP-a glede socijalne politike ove Vlade i konstataciju da smo "takvu politiku imali priliku gledati deset godina u vrijeme HDZ-ove vlasti". Potpredsjednica Kosor podsjeća da je to bilo vrijeme agresije na Hrvatsku kada je takva socijalna politika u jednom trenutku zbrinjavala oko milijun prognanika i izbjeglica kojima je trebalo osigurati dom i krov nad glavom. Što se tiče primjedbe o neznanstvenom pristupu ovom problemu gospođa Kosor naglašava da je zainteresirana stručna javnost (demografi i liječnici) poduprla prijedlog. Slaže se s prijedlogom da bi trebalo delimitirati roditeljne naknade u prvih šest mjeseci porođnog dopusta. Bila bi to dobra mjera prema roditeljama ali potpredsjednicu Kosor zanima zašto to nije učinila bivša Vlada kada je imala prilike za to. Ne slaže se s konstatacijom kako nema primjera da se duljina roditeljnog dopusta veže uz broj djece. U Poljskoj npr. dužina porođnog dopusta se povećava rođenjem drugog i slijedećeg djeteta, zaključila je potpredsjednica Kosor.

Gordana Sobol (SDP) javila se da bi ispravila netočan navod ministrice Kosor o 350 tisuća skupljenih potpisa za povećanje roditeljskih naknada. Upozorava da se ovdje ne raspravlja o povećanju roditeljskih naknada nego o produženju trajanja porođnog dopusta, a to su ipak dvije različite stvari, zaključila je zastupnica Sobol.

Kap u moru

U nastavku sjednice stavove Kluba zastupnika HDZ-a obrazložila je **Karmela Caparin**. Godinama nas demografi upozoravaju na alarmantnu demografsku sliku Hrvatske. Godinama pratimo pad našeg nataliteta, sve je više starijeg stanovništva, ali i više ljudi umire nego što se rađa. Lani je tako zabilježeno 38 274 rođenih, a umrlih 48 368. Nastavi li se takav trend Hrvatska će za 50 godina imati milijun Hrvata manje, upozorava UN. Rekla je da je provođenje pronatalitetne politike jedan od temeljnih ciljeva HDZ-a. Sabor je jednoglasno donio Nacionalni program demografskog razvitka s definiranim mjerama za stvaranje uvjeta za rađanje većeg broja djece, za manje

iseljavanje, a napose za povratak većeg broja povratnika iz iseljeništa. Primjena istih podrazumijevala je promjenu niza zakona, ali je promijenjen tek manji dio (trogodišnji dopust, proširenje korisnika doplatka za djecu, ostvaren viši iznos doplatka za treće i svako slijedeće dijete). Poslije trećeg siječnja 2000. susrećemo se s ukidanjem trogodišnjeg roditeljnog dopusta za blizance te za treće i svako slijedeće dijete. Tisuće majki mora otići za 60 dana i naći posao, a djecu smjestiti u vrtiće kojih ni danas nema dosta. Istovremeno se ukida doplatka za djecu i njih 25 tisuća ostaje bez prihoda.

U vrijeme vlasti HDZ-a pravo na dječji doplatka imala su samo djeca zaposlenih roditelja, a tek je nova vlast nakon HDZ-a proširila to pravo na svu djecu.

Od tada stalno pada broj trećerodne djece, kaže zastupnica i dodaje kako sve rečeno upućuje da treba poduzeti niz mjera koje su na raspolaganju i koje bi mogle pomoći povoljnim demografskim kretanjima. Možda je predloženo tek kap u moru ali svakako predstavlja jednu od mjera pronatalitetne politike, naglašava zastupnica. HDZ-u se predbacuje da je konzervativan i da motivira isključivo nezaposlene i neobrazovane žene s niskim primanjima da rađaju što više djece i što duže ostanu kod kuće. No, zastupnica Caparin podsjeća da je u Hrvatskoj mali udio stanovništva s visokom stručnom spremom, te da žene čine 58 posto nezaposlenih u Hrvatskoj. HDZ samo nudi mogućnost izbora uzimanja trogodišnjeg dopusta za obitelji s blizancima i troje i više djece. Naglašava da je stranka svjesna diskriminacije s kojom se susreću žene nakon roditeljnog dopusta - dobivaju loš posao pa i otkaz, no vjeruje da potpora poslodavaca ovim promjenama Zakona znači i smanjivanje diskriminacije prema ženama, a ohrabruje i potpora GSV-a, sindikata i Udruge "Roda." Svaka demografska obnova obuhvaća kompleksne mjere (osiguranje povoljnih kredita za mlade, rješavanje pitanja stana, stalnog posla, otvaranje dječjih vrtića, jaslica, osiguranje besplatnih udžbenika) ali je to uvjetovano

društvenim i gospodarskim promjenama u Hrvatskoj. Državni zavod za obitelj proveo je istraživanje koji daje optimizam jer 97 posto sudionika istraživanja smatra da brak nije zastarjela institucija i žele imati više djece. "Već takav pozitivan stav daje nadu, a na nama je da svaki korak u populacijskoj politici podržimo", zaključila je zastupnica Caparin.

Zvonimir Mršić (SDP) javio se da bi ispravio netočan navod glede UN studije. Iz Izvješća UN-ovog Odjela za ekonomske i socijalne poslove proizlazi polagani rast nataliteta u Hrvatskoj sa sadašnjih 1,6 na 1,65 djece do 2005. godine te 1,85 do 2050.

Milanka Opačić (SDP) smatra da nije točan navod da je Vlada HDZ-a provela najveći dio mjera iz Nacionalnog programa demografskog razvitka Hrvatske. Zastupnica Opačić drži da je HDZ imao četiri godine vremena da provede mjere demografske obnove Hrvatske, ali od 15 mjera gotovo da nije ništa proveo, a ponajmanje mjeru vezanu uz dječji doplatka za svu djecu. U vrijeme vlasti HDZ pravo na dječji doplatka imala su samo djeca zaposlenih roditelja, a tek je nova vlast nakon HDZ-a proširila to pravo na svu djecu, zaključila je zastupnica Opačić.

Anton Peruško (SDP) drži da je netočan navod kojeg je iznijela zastupnica Caparin kada se pozvala na studiju UN po kojoj će ako se nastave negativni demografski trendovi za 10 godina u Hrvatskoj biti milijun Hrvata manje. Nastave li se ovi negativni trendovi u Hrvatskoj bi moglo biti 1 milijun građana manje jer u Hrvatskoj žive i pripadnici drugih naroda i narodnosti, upozorava ovaj SDP zastupnik.

Europska iskustva

"Trogodišnji roditeljni dopust prvenstveno je pitanje odgovarajućih novčanih naknada koje će biti dovoljno izdašne, a uz to i odgovarajućeg standarda u okruženju majke", rekao je dr. sc. **Vilim Herman** u ime Kluba zastupnika LIBRE. Pošto to nije tako, događa se, kaže, onaj tip politike kojem odgovara "predloženo rješenje". Nekoliko je skupina majki kojima odgovara predloženo rješenje. Tu su najprije nezaposlene majke koje dobivaju nekakvu naknadu, koja ih trajno zadržava kod kuće. Nadalje, to su majke pred otkazom jer na ovaj način uspijevaju gotovo

na ponižavajući način odgoditi gubitak radno pravnog statusa, zatim majke s višim materijalnim statusom kojima nije bitna niti presudna visina naknade za roditeljni dopust. Ostaje činjenica da podaci o natalitetu u Hrvatskoj ozbiljno upozoravaju. Statistika pokazuje da se većina žena vraća na posao nakon godinu dana zbog straha od gubitka ravnopravnog statusa, ali i zbog roditeljne naknade od samo 1600 kuna. Tužna statistika pokazuje da među nezaposlenima njih gotovo 60 posto čine žene. Predlagatelj treba odgovoriti na pitanje na koji način žena može udovoljiti uvećanim obiteljskim i poslovnim obvezama u jednom konkurentskom okruženju i svijetu rada koji se dramatično mijenja? "Za žene koje su visokoobrazovane trogodišnji roditeljni dopust znači stanovit gubitak vremena", a rješenje problema treba tražiti u odgovoru na pitanje što se događa sa stvarnim okruženjem žena. Zastupnik drži da će biti manje politizacije i demagogije ako se na taj način usmjerimo prema problemu. Pokazatelji govore da državni vrtići mogu primiti tek tridesetak posto predškolske djece, a jaslice bi morale primiti šestomjesečne bebe, ali valja biti realan i upitati se koliko vrtića zapravo ima takve uvjete? Kod predlaganja rješenja radimo usporedbe s Europom kada nam to odgovara, i volimo se pomalo ljutiti na Europu kada nam neko rješenje ne odgovara, nastavlja Herman. Dostupni podaci pokazuju da u dvije trećine europskih država roditeljni dopust traje kraće nego što je to slučaj kod nas, ali i to da je Hrvatska sa sadašnjim rješenjima među rijetkim državama koje u prvih šest mjeseci zaposlenim roditeljama isplaćuju 100 posto redovne mjesečne plaće. Od 31 europske države samo njih osam isplaćuje raznovrsne roditeljne naknade nezaposlenim roditeljama, podsjetio je Herman, i u nastavku naveo neke primjere (Švedska, Austrija, Finska, Grčka, Italija, Njemačka, Slovenija i Bugarska). Europske države poznaju i različite porezne olakšice za rođenu djecu, ali su one uglavnom usmjerene prema samohranim roditeljima. Danska npr. ne isplaćuje naknadu majkama koje nisu završile školovanje, ali i tu postoji određena poruka da takve žene ne smatraju dijelom tržište rada i radne snage. S obzirom na vlastite mogućnosti sustav Hrvatske u ovom dijelu sadrži gotovo optimalna rješenja kao s obzirom na visinu davanja tako i u pogledu trajanja poro-

diljnog dopusta. "Vladin prijedlog izlazi iz europskih okvira pretvarajući ženu u prokreacijski stroj, a ne ravnopravnog subjekta", zaključuje zastupnik Herman i ujedno predlaže Vladi da do drugog čitanja zakona pripremi projekciju učinaka predloženog kako bi se vidjelo kakav će biti učinak mjera tj. vidi koliko bi bilo očekivano povećanja novorođenčadi, a napose financijski učinak mjera.

Usljedio je ispravak netočnog navoda **Marije Bajt (HDZ)** na Hermanovu konstataciju da bi za visokoobrazovane žene trogodišnji roditeljni dopust predstavljao stanovit gubitak vremena. U Vladinom prijedlogu trogodišnji roditeljni dopust je izbor i mogućnost, upozorava zastupnica, i dodaje još kako se ne može složiti s tvrdnjom zastupnika **LIBRE** da je majka koja se odluči na trogodišnji roditeljni dopust izgubila vrijeme jer odgajanje i podizanje vlastite djece nije gubitak vremena niti za jednu majku koja je nezamjenjiva kao odgajateljica, zaključila je Bajt.

Svakom novorođenom djetetu valja darovati "škrinjicu dobrodošlice" kako bi se osjetilo dobrodošlim u ovaj svijet.

Potpredsjednica Vlade **Jadranka Kosor** odgovorila je na poziv da Vlada odustane od pozivanja na europska iskustva. Vlada to neće učiniti - nastavila je gospođa Kosor te primijetila da se zastupnik Herman pozvao na iskustvo Njemačke (dužina trajanja roditeljnog dopusta) ali pritom nije spomenuo onaj drugi dio koji se Vladi čini neobično važnim, a to je da u Njemačkoj nakon isteka prava na porođni dopust jedan od roditelja ima pravo na trogodišnju naknadu za njegu i uzdržavanje djeteta. Jednako tako pravo na doplatu za djecu imaju sva djeca i to po progresivnoj stopi ovisno o broju djece. U Slovačkoj pak nakon porođnog dopusta na zahtjev radnika poslodavac mora omogućiti dopust uz pravo na novčanu naknadu za njegu djeteta u trajanju od dvije godine, a u Češkoj po isteku porođnog dopusta roditelj koji se cjelodnevno brine o djetetu ima pravo na naknadu do djetetove četvrte godine života. Potpredsjednica Kosor smatra da se treba poziti-

vati na iskustva Europe, pogotovo jedne Švedske što je naš daleki cilj. Na poziv zastupnika Hermana da se napravi projekcija predloženih mjera gospođa Kosor odgovara da "Vlada neće raditi takve projekcije niti do konačnog zakonskog prijedloga jer misli da je nedopustivo i neprilično nadzirati obitelji, a najmanje nešto naređivati s pozicije vlasti". To bi, kaže, podsjećalo na orwelovski svijet.

Po mišljenju **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** potpredsjednica Vlade se netočno pozvala na neka strana iskustva glede rješavanja ove problematike. Tako je, kaže zastupnica, spomenula primjer Poljske i Njemačke rekavši da se identično rješenje nudi ovim promjenama zakona. Zastupnica, međutim, upozorava da niti jedno od tih europskih rješenja ne govori o pravu majke nego da roditelj ima pravo na trogodišnji dopust.

Ispravljajući netočni navod zastupnik **Herman (LIBRA)** potanko je objasnio primjer Češke te ustvrdio da u svom prijašnjem istupu nije predlagao nepoćudne mjere nego stanovitu simulaciju sa željom da se dobiju pokazatelji koji će pokazati uspješnost mjera. To, kaže, nema veze s naslovom Mrwelovog djela ali ima veze sa 2004., 2005. i 2006. godinom i trošenjem novca poreznih obveznika.

Marija Bajt (HDZ) je bila mišljenja da je zastupnik Herman povrijedio članak 209. Poslovnika jer je govorio o prijedlozima i uspoređivao određene mjere, a nije ispravio netočan navod za koji se javio. Istog su mišljenja bili i njezini stranačke kolege **Velimir Pleša** i **Franjo Matušić**. Kada zastupnik ispravljajući netočan navod, a pritom to čini duže od jedne minute tada krši Poslovnik i takvom se zastupniku zapravo daje mogućnost za politiziranje s temom, primijetio je **Niko Rebić (HDZ)** te dodao kako misli da i predsjedateljica (gospođa Đurđa Adlešić) krši Poslovnik pa se bespotrebno Sabor čini neefikasnim. Uz konstataciju kako misli da je bila pretolerantna i da prihvaća kritiku predsjedateljice **Đurđa Adlešić** dala je riječ mr. sc. **Marinu Jurjeviću**. Ovaj SDP-ov zastupnik smatra da je potpredsjednica Kosor dala netočan navod kada je rekla da se Vlada RH poziva na europska iskustva. Europska iskustva predviđaju da i muškarac može kao roditelj dobiti dvije ili tri godine dopusta. "Pružite i nama muškarcima pravo na tri godine roditeljnog dopusta ako se supruge

s tim slože, pa ćete tada do kraja uvažavati europska iskustva na koja se pozivate”, zaključio je Jurjević.

Glede projekcije učinka predložene mjere **Snježana Biga-Friganović (SDP)** drži da je upravo to zadatak Vlade s obzirom na činjenicu da nemamo dovoljno novca i da nam je svaka kuna važna. Mišljenja je da ne treba dozvoliti situaciju iz 1999. kada su mjesecima kasnile porodijske naknade. **Franjo Matušić (HDZ)** primijetio je kako se ponovno krši Poslovnik zloupotrebom ispravka netočnog navoda s čime se složila potpredsjednica **Durđa Adlešić** i najavila za takve situacije izricanje opomene.

Škrinjica dobrodošlice

”Kako su krenule replike i ispravci krivih navoda uvjeren sam da nećemo ni za jedan promil povećati natalitet u Hrvatskoj”, rekao je **Dragutin Lesar (HNS)** u ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a. Slaže se da u Hrvatskoj postoji problem pada nataliteta s ozbiljnim posljedicama pa valja uvesti mjere koje će takav pad hitno zaustaviti, a onda omogućiti rast nataliteta. Kaže da je teško dati konačnu ocjenu o predloženom sve dok se predlaže samo parcijalna mjera. U Hrvatskoj žene su danas u kategoriji ljudi koji se teže zapošljavaju. Problem ne počinje kada žena koja radi na određeno ili neodređeno vrijeme ostane trudna nego već u politici zapošljavanja u određenom dijelu gospodarstva postoji diskriminacija spram žena. I nije problem loše rješenje u Zakonu o radu nego u tome što se ne provodi nadzor i kontrola u poštivanju određenih prava, posebice kada je u pitanju diskriminatorska politika. Upozorio je da se svi zalažu za veći broj djece, a da se istodobno naplaćuje PDV od 22 posto za paketić pelena ili npr. 60-tak kuna na dječje bebi cipelice, a 20-tak kuna na drugu dječju proizvodnju. Ako želimo stimulirati roditelje na veći broj djece tada nije dovoljno stimulirati samo treće i svako daljnje dijete jer da bi se došlo do trećeg djeteta treba imati prvo i drugo dijete. Zaključujući istup rekao je kako od Vlade do drugog čitanja očekuje koncept rješavanja cijelog niza pitanja, od roditeljskih naknada, visine dječjih doplataka do financiranja gradnje dječjih vrtića i jaslica, posebno kada je u pitanju financiranje od strane lokalne samouprave. Uz to bi drugo čitanje zakonskog prijedloga

trebalo potkrijepiti određenim podacima ne samo na razini Republike nego i županija. Cijelo se vrijeme rabi termin roditeljni dopust, a zastupnik Lesar kaže kako je dobio upozorenje da je taj termin vezan isključivo na rađanje. Kako niti jedna žena ne rađa tri godine trebalo bi promijeniti spomenuti termin, ali i zbog toga što to pravo može koristiti i otac djeteta, zaključio je zastupnik Lesar.

Klub zastupnika HSP-a će podržati prijedlog - rekao je dr. sc. **Slaven Letica (neovisni)** te očekuje da će se oko tematike demografske krize u hrvatskom društvu ostvariti inače neostvariv ideal suglasja u Saboru. Apelirao je da Obiteljski zakon dobije status organskog zakona. Predložio je da se u Savjet za politiku stanovništva uključi i dr. Adinda Dulčić. Za raspravu je, kaže, konzultirao Gordanu Cerjan-Leticu koja je ”u privatnom životu njegova žena, još uvijek ima prvog muža i dvoje djece”. Još u predizborno vrijeme ova se stranka zalagala, a i sada se zalaže da se svakom novorođenčetu daruje ”škrinjica dobrodošlice” tj. jedan paket simbolične vrijednosti kako bi osjetilo da je dobro došlo u ovaj svijet. S otprilike 200 dolara vrijednosti i osiguranih 15 milijuna kuna u državnom proračunu taj bi paket dobrodošlice trebao sadržavati jedan zlatnik, hrvatsku i europsku zastavu, tekst hrvatske himne, stihove ”O lijepa, o slatka slobodo”, krunicu ili neko drugo vjersko obilježje, pregled dnevnih vijesti na dan rođenja djeteta te ultrazvuk djeteta.

Nitko nema iluziju, pogotovo u Vladi, da bi mogućnost vraćanja trogodišnjeg roditeljnog dopusta moglo proizvesti spektakularne promjene i za godinu ili dvije dana povećati broj novorođene djece u Hrvatskoj.

Nakon obraćanja čileanskog predsjednika Ricarda Lagosa Escobara zastupnicima Hrvatskog sabora i kraće stanke nastavljen je započeta rasprava, a riječ je dobio zastupnik **Silvano Hrelja (HSU)**. U ime Kluba zastupnika Hrvatske stranke umirovljenika ustvrdio je kako se malo čudno osjeća s obzirom da se u Saboru

puno više važnosti daje na formu nego sadržaj što nije bio dosadašnji slučaj u njegovom životu. Iako se zakonskim prijedlozima ne može osporiti pozitivan predznak, zastupnik Hrelja kaže kako oni neće imati željeni učinak povećanja nataliteta u Hrvatskoj. Zakoni ustvari povećavaju opseg prava samo za pojedine slučajeve korištenja porodnog dopusta, što je pozitivno, naglašava Hrelja, ali odmah dodaje da je to samo parcijalna mjera s obzirom na to da je osnovni problem odluka obitelji za jedno ili drugo, a ne samo treće i više djece. Klub misli da bi porodijske naknade trebalo povećati i po iznosu te da je to osnovni zahtjev kojem je trebalo udovoljiti. Sugerirao je Vladi da ove mjere stavi u kontekst Nacionalnog programa demografskog razvitka RH iz 1966. godine te usporedi tada aktualne prilike na tržištu rada i ove danas. Razlike su bitne, nastavlja Hrelja. Današnja rješenja u Zakonu o radu glede rada na određeno vrijeme ne motiviraju na odluku o trudnoći i planiranju obitelji. Sve prisutan rad na crno, visoka stopa nezaposlenosti, nemogućnost očuvanja posla, nesigurnost radnog mjesta, dodatni su elementi koji pogoduju negativnom trendu nataliteta u Hrvatskoj. Drži kako sve te elemente treba uzeti u obzir i strateški se opredijeliti prema pozitivnoj diskriminaciji majke, a naročito majke u svijetu rada sa ciljem motivacije na rađanje djece i stvaranja obitelji. Dobro bi bilo da se za raspravu u pisanom obliku dostave stavovi i mišljenja socijalnih partnera jer su oni veoma važni čimbenici za ostvarivanje kvalitetnog socijalnog dijaloga bez kojeg je teško naći željena rješenja. Sugerirao je također da se u najkraće mogućem vremenu temeljem Poslovnika imenuje još šest članova Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo iz redova socijalnih partnera i stručnih institucija i udruga, a sve sa ciljem što kvalitetnijeg rada toga radnog tijela. S obzirom na to da se u ovim zakonskim prijedlozima tretira materiju neobvezujućeg prava, Hrvatska stranka umirovljenika podržava narečene prijedloge zakona, zaključio je zastupnik Hrelja.

Potonji je prijedlog zastupnika Hrelje predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** ocijenio osnovanim i umjesnim te obavijestio kako se sada prelazi na popunjavanje parlamentarnih radnih tijela i vanjskim članovima. Postupak će biti dovršen do slijedeće sjednice Sabora na kojoj će biti

imenovani i izabrani svi vanjski članovi iz pojedinih radnih tijela.

Radi ispravka netočnog navoda javio se **Pero Kovačević (HSP)**. I dok zastupnik Hrelja smatra da se u Saboru puno više pažnje polaže na formu, a ne na sadržaj, zastupnik **Pero Kovačević** misli da se iz istupa predstavnika Kluba zastupnika HSP-a (gospodina Letice) to ne može zaključiti. Predstavnik HSP-e je, kaže, sadržajno iznio svoj stav o predloženim zakonima kako bi oni bili što kvalitetniji.

Jedinstven pristup

Nakon toga o stavovima Kluba zastupnika SDS-a govorio je dr. sc. **Milorad Pupovac (SDSS)**. Evidentno je da treba poboljšati demografsku sliku u Hrvatskoj, ali zastupnik nije siguran da se prijedlogom izmjena i dopuna Zakona o porodnom dopustu majki te drugih zakona koji su s njima u vezi može postići tako važan i opravdan cilj. "Konceptualno gledajući država kakvu bismo danas htjeli imati i kakva bi se u modernom smislu trebala razvijati simbolički i funkcionalno ne bi se trebala uspostaviti kao neka vrsta surogata majke, roditeljice", rekao je zastupnik. Izrazio je ipak bojazan "da se ide u tom pravcu pristupa koji se otvara ovim prijedlogom, a to po svemu sasvim sigurno nije najbolji način čak i onda kada se politički gledano ta simbolička funkcija čini opravdanom". Drži kako produženje porodičnog dopusta ili porodičnih naknada može pomoći samo jednom dijelu hrvatske populacije, ali nije siguran da je u pitanju najvitalniji dio te populacije. Boji se da se s ovim konceptom zaobilaze svi oni koji su radno sposobni ali i oni koji su već ušli u neku vrstu bračne zajednice ali iz ovih ili onih razloga nemaju pretpostavke da u pravom smislu te riječi zasnuju i prošire svoju obitelj. Predloženim rješenjem zaobilaze se svi koji bi trebali biti u braku, ali zbog ekonomskih pretpostavki to nisu. Jednako tako zaobilaze se i oni koji već jesu u braku ali se zbog istih razloga nisu odlučili za djecu, a napose oni koji već imaju jedno dijete no nisu u mogućnosti odlučiti se na slijedeći korak. Iako ne zna koliki je postotak tih ljudi pretpostavlja da se radi o značajnom dijelu hrvatske populacije koji je uz to njezin najvitalniji dio. Zašto zaobići taj dio populacije i prefe-

rirati onaj dio populacije gdje se djeca ne planiraju nego događaju, pita zastupnik Pupovac. Drži kako za demografski oporavak i obnovu postoji i drugi način pa je pitanje je li baš potrebno u situaciji kada je povećana stopa nezaposlenosti implicitno podržavati pojačavanje stope nezaposlenosti. Iako zastupnik drži da to nije smisao Vlade odnosno njezina prijedloga, boji se da bi sve moglo završiti s takvim posljedicama. Vladinim se prijedlogom produžava sistem povlastica i on direktno proturječi prijedlogu smanjenja PDV-a. Ne smatra da će predloženo rješenje definitivno ugroziti proračun i dovesti u pitanje reformu poreznog sustava, ali je sigurno da se na predloženi način povećava i produžava sistem povlastica. Unutar Vlade postoje dakle dva pristupa od kojih mu je ovog trenutka, kaže, bliži prvi nego pristup koji se zastupa ovim zakonskim prijedlogom. O drugim mogućnostima nadoknađivanja demografskog gubitka države moglo bi se govoriti i sa stajališta povratka izbjeglica pogotovo na područjima gdje je to snažno izraženo.

Uz konstataciju kako misli da je iscrpljena lista istupa predstavnika klubova zastupnika riječ je ponovno zatražila potpredsjednica Vlade **Jadranka Kosor**. Izrazila je zadovoljstvo dosadašnjom raspravom i upućenim prijedlozima koje će Vlada sasvim sigurno nastojati što je moguće više ugraditi u konačni tekst prijedloga zakona. Izrazila je zadovoljstvo što su se ovom temom bavile ne samo zastupnice nego i kolege zastupnici jer ovo sasvim sigurno nije tzv. žensko pitanje nego pitanje budućnosti Hrvatske. Reagirala je na opasku zastupnika Pupovca koji misli da se ovdje produžava sistem povlastica. Vlada drži da se ne radi o povlasticama kada predlaže mogućnost korištenja trogodišnjeg roditeljnog dopusta za majke blizanaca, treće i svako dalje dijete. Jednako tako ne radi se niti o socijalnoj mjeri već o jednoj od mjera za koju Vlada drži prvo-razrednim političkim, nacionalnim, strateškim i obrambenim pitanjem. "Što će nam sve strategije ako ne bude nacije i čemu svi zakoni ako ne bude onih koji će ih donositi", primijetila je potpredsjednica Kosor. A što se tiče konstatacije o tome da postoje dva pristupa Vlade (ministra financija koji želi smanjiti povlastice i ovaj prijedlog kojim se želi produžiti sustav povlastica), potpred-

sjednica Kosor odlučno odbija takvu mogućnost. Kategorički tvrdi da se radi o jedinstvenom pristupu Vlade RH, a to znači da predloženu mjeru itekako podržava ministar financija kao uostalom i svi članovi Vlade. Vlada je procijenila da se ovdje radi o prioritetnom pitanju pa će kao takvo ono dobiti mjesto zasluženo kod prijedloga državnog proračuna, i njegovog donošenja u Hrvatskom saboru. Zaključujući rekla je kako nitko nema iluziju, pogotovo u Vladi RH da bi vraćanje mogućnosti trogodišnjeg roditeljnog dopusta moglo proizvesti spektakularne promjene i za godinu ili dvije dana veliki broj novorođene djece u Hrvatskoj. Zbog toga, kaže, i govori tek o kamenčiću u cijelom tom mozaiku. Vlada je svjesna da tek mogućnost većeg zapošljavanja, otvaranja novih radnih mjesta, rast standarda, a napose mogućnost da mladi ljudi kupe stan ili grade kuću te se zapošljavaju i planiraju svoju budućnost može bitno pomaknuti zaustavljanje negativnog trenda u dijelu koji se odnosi na populacijsku politiku. Zamolila je zastupnike da pruže potporu Vladinom prijedlogu u prvom čitanju jer je to ono što su vladajući već najavljivali i obećavali, a javnost dala potporu. Predloženo može biti početak dugoročnijih mjera, a već slijedeća koja dolazi vezana je uz donošenje državnog proračuna i Zakon o izvršenju državnog proračuna kada će se raspravljati o vraćanju iznosa roditeljnih naknada na razinu iz 2000. godine.

Poticati rađanje drugog, a ne trećeg djeteta

Objašnjavajući zašto predložena mjera o trogodišnjem porodnom dopustu nije dobra i neće dati rezultate, **Milanka Opačić (SDP)** je, među ostalim, ustvrdila: da treba poticati rađanje drugog, a ne trećeg djeteta; da će to ženu još više udaljiti s tržišta rada (a već sada je među nezaposlenima 58 posto žena); da si Hrvatska to ne može dopustiti s obzirom na to da je sve manje radno sposobnog stanovništva, pa u tom smislu treba iskoristiti ženski potencijal; kako žene ne treba gurati kući već im pomoći da usklade radnu i obiteljsku obvezu.

Zastupnica je zatim nabrojala što je sve na planu Programa demografske obnove učinila prethodna vlast, koja se, kako reče,

ponašala korektno: smanjila je kamate (sa 13 na 6 posto) na stambene kredite onima do 35 godina starosti koji rješavaju stambeni problem; uvela porezne olakšice na kredite za rješavanje stambenih pitanja za podstanarstvo; dječji doplatak za svu djecu (uz imovinski cenzus); zabranjen je noćni rad trudnicama, odnosno svim ženama; porodiljna naknada je proširena i na nezaposlene žene.

Predloženo će žene još više udaljiti s tržišta rada (a već sada ih je među nezaposlenima 58 posto); to se ne smije dopustiti s obzirom na to da je sve manje radno sposobnog stanovništva (valja iskoristiti ženski radni potencijal); žene ne treba gurati kući već im pomoći da usklade radnu i obiteljsku obvezu.

U nastavku izlaganja slijedili su: tvrdnja kako je podrška Gospodarskog socijalnog vijeća predloženome samo deklaratorne naravi (gospodarstvo funkcionira po tržišnim principima); upozorenje kako, u tom smislu, snagu imaju samo inspekcije rada koje bi trebale visokim novčanim kaznama kažnjavati poslodavce koji će otpuštati žene zato što su trudne ili ih neće primati (doduše, za takvu politiku je, u Kanadi, primjerice, trebalo 15 godina do prve sudske presude kojom je utvrđeno da je neprimanje žena na posao zbog spola - spolna diskriminacija).

Zastupnica je još: predložila da se nastavi s kreditnom linijom za žensko poduzetništvo; upozorila na zaključke svjetskih studija kako je jedina brana siromaštvu zaposlenost oba partnera; izjavila kako je osnovni problem što se žene ne odlučuju na više djece to što je najveći dio kućanskih poslova još uvijek isključivo na ženi; ustvrdila kako ne treba trošiti energiju na izradu nove politike već bi trebalo primjenjivati, uz neke dorade, Nacionalnu obiteljsku politiku, kako ju je zacrtao prethodni saziv Parlamenta; napomenula kako bi, kad je riječ ovom prijedlogu, trebalo predvidjeti, do drugog čitanja, i trogodišnji dopust za očeve, jer je dijete jednaka obveza majke i oca.

Nameće se stereotip 19. stoljeća; ne poštuje se Konvencija

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je izjavila kako predloženo nije odgovor na hrvatske demografske i socijalne izazove, da je izvjestan samo trošak. Nameće se - naglasila je stereotip 19. stoljeća o majci kod kuće, majčinstvo se identificira prvenstveno s odgojem a očinstvo prvenstveno sa začecem i očevom ekonomskom moći.

Naglasivši kako se anketom može potvrditi da žene žele ravnopravnost i jednakost spolova te partnerstvo u privatnom životu, zastupnica je izjavila kako je stoga nedopustivo da se određenim mjerama stimulira samo jedan od roditelja - žena. Riječ je o patrijarhalnoj mimikriji koju treba razobličiti, ustvrdila je, skrenuvši pozornost zastupnicima na to da je Hrvatska usvojila Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena.

Zastupnica SDP-a je, zatim, rekla kako nije malo novorođene djece zato što, kako tvrdi predlagatelj, žena radi i nije kod kuće te rađa već zato što radi malo žena, i što je teška obiteljska situacija te što hrvatska obitelj jedva preživljava i s dvije, a kamoli s jednom plaćom.

Na predlagateljevu tvrdnju, iz obrazloženje, kako je riječ o mogućnosti uzvratila je zastupnica upozorenjem kako će u slučaju drastičnog demografskog pada to biti obveza, jer - kako reče - gotovo je svaka politika iskorištavala žensko tijelo i pretvarala ga u poligon za vježbanje svoje efikasnosti.

Nije malo novorođene djece zato što, kako tvrdi predlagatelj, žena radi (nije kod kuće i ne rađa) već zato što radi malo žena, zato što je obiteljska situacija teška te što hrvatska obitelj jedva preživljava i s dvije, a kamoli s jednom plaćom.

Ingrid Antičević-Marinović je, nadalje: podsjetila kako ni sada zaposlene žene ne iskoriste godinu dana porodiljnog dopusta, najčešće zbog malih naknada; apelirala da se provode postojeće populacijske mjere; ustvrdila kako valja stimu-

lirati rođenje drugog djeteta; izjavila da pronatalitetna politika ne smije biti socijalna; rekla kako zastupnici ne bi smjeli drugima nuditi ono na što sami nisu spremni (žena s visokom plaćom neće ostati tri godine na porodiljnom da bi dobivala 1600 kuna); ocijenila da je predložena mjera eventualno dobra za nezaposlene, ali privremeno jer nakon takvog odsustvovanja više nisu konkurentne u svijetu rada.

Žena ima izbor i neće robovati ideologiji crvenih

Ispravljujući prethodnicu, **Zdenka Babić-Petričević** je najprije rekla da je njezin nastup ideološki obojen, a zatim ustvrdila kako se ženu predloženim ne udaljava od svijeta rada, jer ima pravo na izbor te kako žena u hrvatskom društvu neće biti rob "ideologiji crvenih".

Ingrid Antičević-Marinović je na to uzvratila upozorenjem kako je zastupnica Babić Petričević samo ispravila njezino mišljenje. Ustvrdila je zatim kako je žena biće kako prokreacije (rađanja) tako i kreacije (stvaranja), uz upozorenje predsjedavajućem da zastupnici Babić ne da upozorenje "jer je žena".

Gesta bez učinka

Gordana Sobol (SDP) je Vladin prijedlog nazvala "gestom" bez učinka, na koju su u zadnjih mjesec dana reagirale razne udruge, stručnjaci, demografi i koja će - iako se u javnosti prikazuje kao značajan kamenčić u mozaiku demografskih mjera - prvenstveno pogoditi žene, i to mlade, te narušiti njihov položaj u društvu. Riječ je o iluziji pa i iskrivljenoj logici, rekla je zastupnica. Jer, umjesto da se brine o tome kako osigurati sredstva za bolju predškolsku skrb, teret demografske obnove svlažuje se na ženu, upozorila je.

Potpredsjednici Vlade zastupnica Sobol je zamjerila zbog toga što tvrdi kako bi svi dokumenti Parlamenta, bez obzira u kojem mandatu bili doneseni, morali biti obvezujući, a ne odnosi se tako i prema onima koje je donijela prethodna vlast, primjerice - prema Nacionalnoj obiteljskoj politici (nije spomenuta ni Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova), koja je realna i konzistentna, primjerena vremenu i okolnostima te materijalnim mogućnostima društva.

Bilo bi bolje, napomenula je, da je netko iz nove vlade načinio analizu Nacionalne obiteljske politiku i, na osnovi toga, predložio konkretne i stvarne mjere, a ne da se - kao i u brojnim drugim slučajevima u zadnjih mjesec dana - ostane prvenstveno na gestama.

Upravo je bivša vlast ukinula trogodišnji dopust i studentski doplatak te smanjila iznos financijske naknade, što se također negativno odrazilo na demografsku sliku.

Ispravljujući zastupnicu, **Ivan Jarnjak (HDZ)** je rekao kako nije točno da su se javnost i stručnjaci javili tek zadnjih mjesec dana. I bivša je vlada iznosila te podatke, a stručnjaci već godinama upozoravaju na činjenice demografskog pada, a i Jadranka Kosor je u prošlom sazivu stalno ukazivala na njih.

Željko Nenadić (HDZ) je, ispravljujući zastupnicu Sobol, rekao kako se teret prelama preko leđa obitelji. Ako je žena kod kuće i brine o djeci - muškarac privređuje.

86 posto građana izjasnilo se, u anketi, u korist vraćanja trogodišnjeg dopusta.

Istu zastupnicu ispravio je i **Darko Milinović**. Izjavu kako je netočno da predloženo neće povećati natalitet potkrijepio je podatkom iz Krapinsko-zagorske županije kako je od 1999. do 2002. bilježen porast broja novorođenčadi, dok je nakon toga, po ukidanju prava, ponovo uslijedio pad.

Franjo Matušić (HDZ) je, pak, rekao da bi se po izlaganju zastupnice Sobol moglo zaključiti kako je na dnevnom redu mjera kojom se uvodi diskriminacija spolova, što je apsolutno netočno, jer riječ je o pozitivnim pomacima. Podsjetio je zatim da je upravo bivša vlast ukinula trogodišnji dopust i studentski doplatak te smanjila iznos financijske naknade, što se također negativno odrazilo na demografsku sliku.

Podsjetivši da je riječ o prvom čitanju zakonskog prijedloga te da svatko ima pravo reći svoje mišljenje, **Gordana Sobol** je naglasila kako je bivša vlast pravednijom raspodjelom novca predviđenog za pomoć obiteljima ispravila nepravde koje je do 2000. godine počinio HDZ.

U ime predlagatelja

U ime predlagatelja, potpredsjednica Vlade, **Jadranka Kosor** je rekla kako zakonska mogućnost izbora (korištenja trogodišnjeg dopusta) ne može nikog pogoditi. Odlučuje obitelj, žena. Tu je "gestu" koristilo oko 11 tisuća zaposlenih žena i nisu se osjetile pogođenima, rekla je potpredsjednica, podsjetivši kako su se žene u trenutku kad je bivša vlada mjeru ukinula, u roku 60 dana, morale snaći, vratiti na posao i osigurati čuvanje djece, za koju nije bilo infrastrukture.

Predviđena sredstva trebalo bi utrošiti u povećanje porodnih naknada i njihovo delimitiranje. To je prava mjera pronatalitetne politike.

Na upit zastupnice Sobol zašto Vlada nije ponudila bolju predškolsku skrb, Jadranka Kosor je odgovorila protuupitom - zašto u Zagrebu od dolaska SDP-a s koalicijskim partnerima na vlast nije sagrađen nijedan vrtić. Pojasnila je zatim kako nije spomenula Nacionalnu obiteljsku politiku i Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova, ali se to podrazumijeva - ustvrdila je kako su obvezujući svi akti koji se donesu u Parlamentu. Osim toga, dometnula je potpredsjednica, ne može se od Vlade koja radi tek nešto više od mjesec dana očekivati da napravi bitne iskorake u tome smislu. Iako, dometnula je, počinje raditi Ured za ravnopravnost spolova, deklaratorno osnovan u srpnju prošle godine.

Izlaganje je Jadranka Kosor završila tvrdnjom kako se 86 posto građana u anketi izjasnilo u korist vraćanja trogodišnjeg dopusta, rekavši još kako je u Prijedlogu riječ o konkretnim mjerama i stvarnim ljudima.

Ispravljujući potpredsjednicu Vlade, **Ingrid Antičević-Marinović** je ponovila

kako je predloženo izravno u suprotnosti s Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena i ukazala na to da je i Odbor Vijeća Europe za jednake mogućnosti žena i muškaraca preporučio uvođenje i poštovanje načina plaćenog roditeljskog dopusta za oba roditelja.

Zdenka Nediljka Babić Petričević je ukazala na povredu Poslovnika, rekavši kako zastupnica Antičević nije opovrgla nijedan navod ministrice, dometnuvši kako njezino mišljenje (koje uvijek daje) danas ovdje nije toliko važno. Na to je uslijedilo upozorenje predsjedavajućeg, **Darka Milinovića** da je zastupnica Babić Petričević povrijedila Poslovnik, na što je ova uzvratila kako se neće javljati, ali da se ne smije dopustiti ni drugima da ga krše.

Jelena Pavičić Vukičević (SDP) je ustvrdila kako predložene kozmetičke promjene neće mnogo pomoći, da bi predviđena sredstva trebalo utrošiti u povećanje porodnih naknada i njihovo delimitiranje (što je prava mjera pronatalitetne politike) te da bi trebalo uložiti dodatne napore radi poboljšanja demografske slike.

Procesom decentralizacije trebalo bi omogućiti veći utjecaj lokalne samouprave na ova pitanja, uz poticanje raspodjele na programe od značenja za obitelj.

Zastupnica je zatim podsjetila što je sve SDP učinio na tom planu (među ostalim prava nezaposlenim i majkama na redovnom školovanju; dječji doplatak do djetetove navršene šeste godine; 100 kuna za prvorođeno, 300 za drugo dijete, a 600 za svako sljedeće).

Primjerom Zagreba potkrijepila je tvrdnju kako bi procesom decentralizacije trebalo bi omogućiti veći utjecaj lokalne samouprave na ova pitanja, uz poticanje raspodjele na programe od značenja za obitelj.

O površnosti zakonskih prijedloga, po njenoj ocjeni, svjedoči - upozorila je - i proizvoljna leksička zamjena izraza. Predložila je da se koristi termin "roditeljskog dopusta", iako bi - priznala je - bilo uputnije i humanije, koristiti izraz čiji je korijen vezan uz subjekt procesa

(rodilju), a ne sam čin, tj. porod. Važeći zakon, međutim, poznaje i kategoriju oca koji koristi rodni dopust.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje kako uvođenje trogodišnjega porodnog dopusta svaku ženu u reproduktivnoj dobi stavlja u nepovoljan položaj pred poslodavcem (ona je potencijalna korisnica trogodišnjeg dopusta, prije ili kasnije); apel da se osmisle podzakonski akti koji bi mogli bolje zaštititi dostojanstvo majki i olakšati im život; napomenu kako je nevjerojatno da se povrat poreza može primiti na tekući račun, a porodna naknada, u trenucima ne baš velike mobilnosti, ne može.

Nakon što je podsjetio kako su demografi još 70-tih godina ukazivali što će se dogoditi na demografskom planu, dr. sc. **Drago Prgomet (HDZ)** je najprije rekao kako nije riječ o novoj mjeri već jednoj koja je bila utvrđena Nacionalnim programom demografskog razvitka. Nitko, kako reče, naivno ne vjeruje da će se, odjednom, promijeniti negativan u pozitivan populacijski efekt, ali uz druge mjere može se očekivati pozitivan rezultat.

Zastupnik je zatim: rekao da u prilog zakonskom prijedlogu govore i rezultati istraživanja Instituta društvenih djelatnosti "Ivo Pilar", koje je pokazalo da je 60 posto žena spremno roditi još jedno dijete; upozorio da s tim u svezi ne treba smetnuti suma ni preporuke Europske unije s 27. konferencije europskih ministara o problemima obitelji (potreba usklađivanja obiteljskog i poslovnog života); skrenuo pozornost na to da postoji mogućnost slobodnog odabira, da zakon nije obvezujući.

Bilo bi mnogo mudrije - najprije formirati Savjet, proučiti Nacionalnu obiteljsku politiku, dinamizirati sve mjere - rekao je **Zvonimir Mršić (SDP)**. On je uvodno, najprije, upozorio da će Hrvatskoj za manje od trideset godina uzmanjati radne snage pa baš stoga čudi što se, umjesto o nizu mjera koje će dati rezultate, razgovara o mjeri koja, kako pokazuje povijesni pokazatelji, ne daje dugoročno rezultate. Problem je, naime, mnogo složeniji od duljine trajanja porodiljnog dopusta majki - rekao je zastupnik.

On je, nadalje: predložio da se napravi terminološka distinkcija između porodiljnog dopusta (6+6 mjeseci) i roditeljskog dopusta, koji bi uključivao razdoblje predloženo ovom izmjenom.

Iz ovog izlaganja izdvajamo još sljedeće primjedbe, prijedloge i ocjene: izmjenama se ne spominju očevi (uglavnom se govori o pravima majke); statistički pokazatelji pokazuju da bi najsnažnija mjera pronatalitetne politike bila ona kojom se potiče obitelj na rođenje drugog djeteta (ispitivanja su pokazala da duljina trajanja porodiljnog dopusta nije visokorangirani motiv); fertilni "kontingent" je za 50 tisuća žena manji u odnosu na prethodno razdoblje; u Koprivnici je, temeljem demografske studije učinjeno, praktički, sve za povećanje nataliteta (besplatni tečajevi za roditelje, "baby-friendly bolnica", perinatalni mortalitet daleko ispod prosjeka, sva djeca u vrtićima i dr.), ali samo je zaustavljen pad nataliteta.

Hrvatska demografski umire od početka 90-ih

Ruža Lelić (HDZ) iznijela je podatak da najniža stopa nataliteta koja osigurava jednostavnu reprodukciju stanovništva je 14 promila, a Hrvatska je tu stopu imala posljednji put 1984. godine. Sve do početka 1980. godine broj rođenih je uglavnom rastao, i najveći broj je zabilježen 1979. godine, kada je broj iznosio 69 tisuća 229. Ističe da do 1990. godine prirodni prirast je nizak, ali ipak pozitivan, nakon čega je uslijedio prirodni pad koji traje do danas. Posljednja godina za koju postoje službeni podaci je 2002. godina u kojoj je broj rođenih bio 40 tisuća 94, što je zabilježavajući podatak.

Iz svega proizlazi da Hrvatska demografski umire od početka 90-tih godina. U čitavom pak ovom periodu stopa smrtnosti je dosta stabilna i kreće se između 10 i 12 promila.

Prema projekciji UN-a Hrvatska će 2015. godine imati 4 milijuna i 275 tisuća stanovnika, što je manje za približno grad veličine Rijeke. A oko sredine ovog stoljeća, broj stanovnika bi mogao pasti na 3 i pol milijuna, koliko je Hrvatska imala 1920. godine, napominje zastupnica. Udio onih pak s više od 65 godina starosti porastao bi na 30%, a sada je taj postotak 15,7.

Zastupnica je podastrla još nekoliko podataka. Prema pojedinim istraživanjima, trećina Hrvatica neće se udati do 50 godina, a 40% udanih žena ne želi više radati. Nadalje, broj registriranih pobača-

ja u 2002. godini bio je 12 tisuća, a računalo se da je broj onih stvarnih još daleko veći. Svaka Hrvatica rodi u prosjeku 1,2 djece, dok je prosjek za EU 1,4, za Veliku Britaniju 1,7, za Mađarsku 1,3.

Iako danas u svijetu ovakva prirodna kretanja nisu nikakva rijetkost, štoviše, ovakva prirodna kretanja bilježi veliki dio razvijenih zemalja svijeta, to nas ne može utješiti, jer mi smo po brojnosti mali narod i ne možemo si dozvoliti izumiranje. Dapače, Ruža Lelić naglašava da tek troje i više djece osigurava prirodni priraštaj stanovništva.

Na smanjenje nataliteta najznačajniji utjecaj imaju društveni, gospodarski i socijalno-psihološki faktori, veća zaposlenost žena, suvremeni način života u kojem se ljudi odlučuju na manji broj djece, a značajan utjecaj na smanjenje nataliteta u Hrvatskoj imalo je i dugogodišnje iseljavanje stanovništva i to uglavnom radno aktivnog stanovništva i u fertilnoj dobi.

Zastupnica ističe da je populacijsku politiku teško izdvojiti iz ukupne razvojne politike, gdje se isprepliću interesi pojedinca i obitelji s interesima društva i države.

U većini zemalja provodi se populacijska politika koja podrazumijeva sustav posrednih mjera u okviru posebnih politika, stambene, porezne, kreditne, te politike zapošljavanja. Na kraju je konstatala da obitelj s troje i više djece omogućuje pozitivan demografski pomak. Model koji se predlaže ima i Francuska, gdje je rodni dopust moguće koristiti do 3 godine života djeteta u raznim oblicima i trajanjima. "S obzirom na to da mi raspravljamo o ovom zakonskom prijedlogu na prvoj sjednici, to je i jasna poruka hrvatskoj javnosti da je obitelj i pomlađivanje nacije u težištu naših interesa i naših djelovanja".

Potrebne opsežnije mjere s dugotrajnijim efektom

Biserka Perman (SDP) istaknula je da je suština ova 3 zakona u izmjeni trajanja porodnog dopusta, s ciljem popravljavanja demografske slike Hrvatske. No, postavlja pitanje jesu li ove promjene dovoljno atraktivne i dalekosežne za sigurnost egzistencije obitelji da bi se one zbog tih promjena odlučile na veći broj djece.

Smatra da nisu, navodeći nekoliko razloga za takvo mišljenje. Naime, dječje potrepštine su skupe i ljudi se teže odlučuju za više djece, jer to iziskuje veće troškove domaćinstva, a što porodijska naknada ne pokriva, naročito troškove nakon isteka porodnog dopusta. Drugo, često je uvjet za dobivanje zaposlenja da buduća zaposlenica ne ostane trudna. Treće, onima zaposlenim s većim primanjima i na odgovornijim mjestima, porodijska naknada ne zamjenjuje primanja, pa se samo zbog toga zasigurno neće odlučiti na veći broj djece.

Zastupnica smatra da bi prije davanja bilo kakvih olakšica i poticaja za treće i svako daljnje dijete, trebalo razmisliti i popraviti zakonske odredbe koje će potaknuti majke i obitelji da do trećeg djeteta uopće dođe, odnosno iznaći poticaje za prvo i drugo dijete. Mišljenja je da sve upućuje na to da proširenje prava na veći broj korisnika, kao i produljenje porodnog dopusta u konačnici neće dovesti do željenog efekta, odnosno pozitivne demografske slike Hrvatske, te bi trebalo poduzeti druge opsežnije mjere s vremen-ski dugotrajnijim efektom na obitelj, da bi prirast stanovništva u RH trajno dobio pozitivan predznak.

Mirjana Brnadić (HDZ) javila se za repliku. Naglasila je pravo i potrebu djeteta za što duljom nazočnošću majke. "Najvažnije razdoblje za psihofizički razvoj djeteta je upravo prisutnost majke do njegove navršene 3 godine". Ako Vlada u proračunu može osigurati sredstva za ovu mjeru pronatalitetne politike, treba pozdraviti odluku svake majke da tu mogućnost iskoristi.

Obrazovane žene "kažnjene" porodiljnom naknadom

Dorotea Pešić Bukovac (IDS) rekla je da će Klub zastupnika IDS-a podržati ovaj Prijedlog, iako smatraju da su ove mjere tek "mikro koraci" koji vode ka onome što se želi postići. Ustvrdila je da pad nataliteta u Hrvatskoj nije samo vezan uz problem visine porodiljske naknade i dužine porodiljskog dopusta. Drži da su porodiljske naknade samo jedan od problema koji su vezani uz roditeljstvo, a osobito uz majku. "Same po sebi, porodiljske naknade stimuliraju da socijala stvara novu socijalu, a ne stimiliramo poželjno roditeljstvo zaposlenih i

obrazovanih žena koje su porodiljskom naknadom kažnjene". Naime, što je žena veće naobrazbe, to je njen problem veći, zbog nemogućnosti usklađivanja roditeljstva i profesije.

Ako Vlada u proračunu može osigurati sredstva za ovu mjeru pronatalitetne politike, treba pozdraviti odluku svake majke da tu mogućnost iskoristi.

Osvrnula se na vođenu raspravu o smanjenju PDV-a. Začuduje ju stav Vlade u području porezne politike, gdje "porezna politika prema dječjim potrebama ne razlikuje primarne potrebe od luksuza". Dorotea Pešić smatra da bi svakako trebalo predložiti oslobađanje od PDV-a na dječju hranu, potrepštine i sva ostala pomagala.

Upitna egzistencija nakon tri godine

Dragica Zgrebec (SDP) postavila je pitanje što danas znači odsustvo zaposlene žene 3 godine iz svijeta rada. "Današnja tehnologija toliko napreduje da izostanak i godinu dana s radnog mjesta može značiti teško ponovno uključivanje u svijet rada i na dotično radno mjesto, a što tek predstavlja kada si odsutan tri godine?" Smatra da sada, u vrijeme pripreme proračuna za 2004. godinu, treba vidjeti koliko sredstava se može izdvojiti da se povećaju porodiljske naknade i dječji doplatak, i to na sadašnjoj razini obuhvata.

Nadalje, zastupnica podsjeća da su porodiljske naknade vremenski ograničene, one se dobivaju samo do određene dobi starosti djeteta, te se postavlja pitanje što će porodica činiti kada ovu naknadu više neće primati, kakve će materijalne mogućnosti imati za sigurnu egzistenciju. Naime, roditelji moraju voditi računa o svojoj djeci sve do trenutka njihovog zaposlenja, a danas zaista djeca moraju dobiti adekvatno obrazovanje da mogu nastaviti samostalni život, komentira Dragica Zgrebec. Sve ovo znači da bi se morale donositi ili proširivati mjere koje će osigurati perspektivu mladim lju-

dima, a na taj način omogućiti im ranije zasnivanje vlastite obitelji i roditeljstvo. Ukoliko pad žena u mladoj životnoj dobi postane prviput majka, postoji veća mogućnost da će ona imati i drugo i treće dijete. Ovako, danas u Hrvatskoj imamo prosječno 1,3 djeteta po jednoj ženi, što znači da ipak moramo voditi računa da porodica što prije dobije prvo dijete.

Osvrnula se i na mogućnosti u sustavu porezne politike koje mogu biti stimulative za obitelji. "Bilo bi dobro da se razmotri prijedlog iz Kluba zastupnika SDP-a da se diferencirana stopa odnosno nulta stopa uvodi za određene kategorije roba i usluga". Posebice bi trebalo ukinuti stopu poreza na dodanu vrijednost za slijedeću kategoriju roba: dječju obuću, odjeću, dječju hranu.

Usklađeni sustav mjera

Željka Antunović (SDP) prvotno je konstatala da su negativni demografski trendovi u Hrvatskoj, vrlo zabrinjavajući, oko čega postoji konsenzus i da je to pitanje i tema kojom se i hrvatska Vlada i Hrvatski sabor, ali i mnogi drugi segmenti društva trebaju ozbiljno pozabaviti i predlagati mjere koje će biti konkretne. "Moramo zanemariti neke svoje interese, prije svega da se svidimo svojim glasačima i počnimo ozbiljno i dugoročno predlagati, planirati i biti dosljedni u onome oko čega se dogovorimo".

Ova je mjera najmanje socijalna jer će nju moći koristiti upravo one obitelji boljeg materijalnog statusa.

Ističe da se pozitivna demografska politika može voditi samo dugoročno i samo sustavno i nipošto ne može biti skup pojedinačnih mjera, nego skup međusobno povezanih mjera, sa područja obiteljske i socijalne politike, zdravstvene politike, gospodarske i razvojne politike.

"Ovaj put raspravljamo i odlučujemo o jednoj izdvojenoj mjeri koja ne možemo reći da škodi, ali nažalost, ne možemo reći ni da će ta mjera osigurati bilo kakav prepoznatljiv ili spomena vrijedan demografski iskorak". Zastupnica doda-

je da je ova mjera najmanje socijalna mjera, odnosno točnije socijalno pravedna mjera, jer će ovu mjeru moći koristiti upravo one obitelji boljeg materijalnog statusa. "Naime, ukoliko otac obitelji ima veliku plaću, tada će si njegova supruga također zaposlena moći priuštiti da se odrekne svoje plaće ili bolje plaće i da ostane sa svojom djecom doma tri godine". Željka Antunović ovdje dodaje da je svakako pozitivno i dobro biti s djecom do njihove treće godine, međutim, to je u današnjim uvjetima u Hrvatskoj neprovedivo.

Najvažnije - porast porodiljskih naknada

Smatra da je puno bolji put ići s usklađenim sustavom mjera, jer nije nevažno kada se koja mjera javi, a "ponekad i najbolja mjera, ako nije praćena nekim drugim mjerama, može pasti u vodu i biti promašaj". Očekuje da do drugog čitanja ovaj Prijedlog bude cjelovitiji i kvalitetniji, te konačno, da bude popraćen onime što je svima najvažnije - porastom porodiljskih naknada.

Zvonimir Puljić (HDZ) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da je Željka Antunović izrekla pogrešnu tvrdnju, da će ovu mjeru moći koristiti samo oni koji su s većim materijalnim primanjima u obitelji. Ustvrdio je da je veliki broj žena koje imaju plaću ispod razine naknade koju će dobivati, a kada se ta naknada poveća, bit će obuhvaćen još veći krug žena.

"Kada se doda cijena dječjih vrtića koje moraju plaćati za stariju djecu, taj krug se povećava, dakle, njihova primanja će biti kroz naknadu direktno veća nego što bi inače bila da ne koriste ovu mjeru".

86% ispitanika za ovu mjeru

Riječ je uzela potpredsjednica Vlade, **Jadranka Kosor**. Odbacila je bilo kakvu mogućnost da bi mogućnost korištenja trogodišnjeg porodiljskog dopusta za majke blizanaca, trećeg i svakog slijedećeg djeteta mogla biti nekakva opasna ili manje opasna mjera, već je to jedna mjera kojom se vraća jedno pravo, "mjera koja omogućava pravo izbora i omogućava svakoj obitelji da na temelju te mjere stvore svoju malu demografsku kućnu obiteljsku politiku".

Iznijela je i neke podatke koji demantiraju da ova mjera vraćanja trogodišnjeg porodiljskog dopusta neće dati rezultate. Tako je 1994. godine broj trećerodene djece u Hrvatskoj bio oko 9 i pol tisuća, 1997. godine, godinu dana nakon mogućnosti korištenja trogodišnjeg porodiljskog dopusta broj trećerodene djece je bio preko 12 i pol tisuća, dakle vidi se znatan rast, da bi 2002. godine, nakon što je ta mogućnost ukinuta, broj trećerodene djece bio nešto više od 7 tisuća. Ovo su pokazatelji na temelju kojih je ova Vlada i predložila ovu mjeru.

Jadranka Kosor naglasila je da se njome ne želi ni na koji način zadirati u politiku svake obitelji, odnosno, kako će, na koji način i koliko koristiti porodiljski dopust. Svaka obitelj to će učiniti prema vlastitim mogućnostima, sukladno dogovoru unutar obitelji.

Ovo je tek prva mjera. Slijedeća mjera bit će povećanje porodiljskih naknada, u smislu vraćanja raspona za zaposlene majke i dizanje visine za nezaposlene majke.

Konačno je ustvrdila da je 86% ispitanih u Hrvatskoj za ovu mjeru, dakle, za trogodišnji porodiljski dopust koji se može, ali i ne mora koristiti.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Zvonimir Mršić (SDP)**. Rekao je da je Jadranka Kosor trebala dati podatke od 1994. do 2001. godine, ne preskačući ni jednu godinu. Rekao je da je 1994. godine bilo više trećerodene djece nego 2000. godine, kada je ta mjera bila na snazi. Nadalje, naglasio je da je 1997. godina bila godina kada je bio beby boom i kada je inače bio skok u natalitetu u Hrvatskoj, što je posljedica okončanja rata, a ne ove mjere. Dodaje da nakon 1997. godine konstantno pada natalitet u Hrvatskoj, uključujući i trećerodene.

Standard ne određuje stopu nataliteta

Potom je govorio **Josip Leko (SDP)**. Izrekao je mišljenje da briga o rođenom djetetu ne počinje rođenjem, a niti ne završava njegovom dobi od tri godine, odnosno poslije tri godine roditelj, društvo i država moraju voditi brigu o djetetu sve do njegova osamostaljivanja.

"Ne mogu biti niti protiv, niti za, zbog toga što ova mjera po mojem sudu ima vrlo kratak domet svojih učinaka, a zaista

ti učinci mogu biti s dobrom posljedicom, ali mogu trajati samo tri godine".

Ističe da svi oni koji su sagledavali problem pronatalitetne politike znaju da sam standard ne određuje stopu nataliteta. Primjeri za to su npr. Francuska i Švedska kao razvijene europske države s jedne strane, a s druge strane nerazvijene zemlje koje imaju visoku stopu nataliteta.

Obveza svake države je da ponudi sustavnu pronatalitetnu politiku i to nije samo političko pitanje, već zaista nacionalno pitanje.

Mr. sc. **Kajo Bućan (HDZ)** rekao je da Hrvatska uz Mađarsku od 1950. do 1995. godine ima najmanji porast stanovništva u Europi. Starenje stanovništva ogledava se u prosječnoj starosti ili prosječnoj životnoj dobi, tj. srednjim godinama života u trenutku popisa. Smatra se da proces starenja u jednoj državi počinje kada prosječna životna dob stanovništva iznosi 30 godina, a "mi već 1961. imamo 31 i pol godinu, 1991. 36,6 godina, a 2001. 39,3 godine".

S druge strane, u Hrvatskoj je trend stalnog smanjenja broja živorođene djece, a RH je stopu nataliteta koja osigurava jednostavnu reprodukciju stanovništva imala 1983. godine. Dakle, stanovništvo Hrvatske se već 20 godina ne obnavlja.

Zastupnik naglašava da će gospodarski rast biti jedino moguć ako će biti dovoljno onih koji će ga provoditi. Zaželio je ministrici Kosor da okupi što kvalitetniji stručni potencijal koji će stvoriti program za ostvarenje kratkoročnih i dugoročnih ciljeva populacijske politike, uz osiguranje političkih, gospodarskih i društvenih preduvjeta.

Pozvao je zastupnike da se na ovom pitanju postigne konsenzus svih političkih snaga i da se izglasuje Prijedlog zakona.

Prvi korak u zaustavljanju depopulacije

Po ocjeni **Stjepana Bačića (HDZ)** katastrofalna demografska slika je prioritetni problem naše države. Smatra da je resorno Ministarstvo, predlažući novele ovih triju zakona, napravilo prvi, prije nego potreban korak u nastojanju da se ove negativne tendencije naše depopulacije zaustave. Ovo je - kaže - samo jedna

od mjera u okviru provođenja Nacionalnog programa demografske obnove od koje ne možemo očekivati sveobuhvatne rezultate. Kako reče, ne radi se o socijalnoj kategoriji, nego o tome da se predloženim na neki način vrednuje briga o djeci, odnosno obitelji, koja dosad nije bila u dovoljnoj mjeri prepoznata i priznata. Zbog toga treba podržati predložene izmjene, u nadi da je to samo prvi korak u popravljajući ove naše zastrašujuće demografske slike, zaključio je zastupnik.

Usvojimo li prijedlog da se majkama s više djece omogući korištenje trogodišnjeg roditeljnog dopusta, svakoj toj mladoj ženi otežat ćemo povratak u svijet rada, odnosno nanijeti više štete nego koristi.

Po mišljenju **Nenada Stazića (SDP)** predložena rješenja su obična demagogija koja dobro zvuči a malo znači. Naime, nema empirijskih, odnosno znanstvenih pokazatelja i čvrstih argumenata na temelju kojih bi se moglo zaključiti da bi produženje porodiljnog dopusta s dvije na tri godine popravilo demografsku sliku. Primjerice, 1996. godine nisu bile na snazi nikakve mjere populacijske politike pa smo imali pozitivna demografska kretanja, za razliku od 2000. kada su ona bila porazna. U prilog svom stajalištu spomenuo je da su lani, prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, svega 454 majke koristile porodiljni dopust do navršene druge godine djetetova života (u većini slučajeva radilo se o majkama blizanaca). Po mišljenju zastupnika majkama nije u interesu dugo izbivati s posla, to više što u tom slučaju samo prvih 6 mjeseci primaju punu nadoknadu plaće, a kasnije umanjenu iznos. Njima treba novac kojim će prehraniti treće, četvrto ili peto dijete, pa im je u interesu da se što prije vrate u svijet rada, napominje Stazić.

Više štete nego koristi

Kako reče, demografska politika se ne može voditi s jednom ili dvije

mjere. Rađanje većeg broja djece vjerojatno možemo potaknuti povećanjem standarda, smanjenjem nezaposlenosti, davanjem mogućnosti mladim obiteljima da lakše dođu do stana, posebno prvog, te općenito stvaranjem klime socijalnog optimizma u zemlji. Među ostalim, trebali bismo spriječiti odlazak mladih, obrazovanih ljudi u inozemstvo. Međutim, kako da se oni nadaju boljoj budućnosti u Hrvatskoj kad, primjerice, s čelnog mjesta Zavoda za obitelj smjenjujemo doktoricu znanosti, a na njezino mjesto dovodimo medicinsku sestru, ili kada za pomoćnika ministra i državnog tajnika postavljamo ljude za koje je dokazano da su kralji u nabavci "escajga"?

Budući da tržište rada ima svoju logiku profita, nema sumnje da će poslodavci i dalje izbjegavati zapošljavati mlade žene koje bi mogle postati majke i možda koristiti produženi porodiljni dopust. Stoga, usvojimo li prijedlog da se majkama s više djece omogući korištenje trogodišnjeg roditeljnog dopusta mi ćemo svakoj toj mladoj ženi otežati povratak u svijet rada, odnosno nanijeti više štete nego koristi.

Potaknuta ocjenom prethodnika da se radi o demagoškim mjerama potpredsjednica Vlade **Jadranka Kosor**, ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, napomenula je da su te mjere poduprli i demografi te Gospodarsko-socijalno vijeće. Na zastupnikov prigovor o neargumantiranosti predloženih rješenja uzvratila je tvrdnjom da je bivša Vlada bez argumenata ukinula mogućnost produženog porodiljnog dopusta, tako da se 11 tisuća majki u roku od dva mjeseca moralo vratiti na posao. Na isti način ukinula je, kaže, i dječji doplatka za 25 tisuća studenata te posebni dodatak u sustav doplatka za djecu za treće i svako sljedeće dijete.

Potom je opovrgnula i Stazićevu tvrdnju da nema znanstvenih istraživanja o katastrofalnoj demografskoj slici Hrvatske te ponovila mišljenje Vlade da predložena mjera može svakoj mladoj obitelji koja se odluči na treće i svako sljedeće dijete samo koristiti.

A što se, pak, tiče razriješenih državnih dužnosnika, oni su, kaže, bili na toj funkciji svega 6 dana (jedan je smijenjen na njen zahtjev, a drugi je sam dao ostavku) tako da ni za koga nije bilo štete.

Naličje "odgovornog roditeljstva"

Dragutin Lesar (HNS) upozorio je na to da su za dio romskih obitelji u Međimurju djeca postala način zarađivanja. Naime, riječ je o obiteljima s prosječno 5, 6 djece koje su na ime dječjeg doplatka i porodne naknade mjesečno prihodovala između 4 i 5 tisuća kuna. Dok je ta naknada za treće i svako daljnje dijete iznosila 1600 kuna, događalo se da su neki zelenaši, kao zalog za povrat duga, uzimali punomoći za naknadu majkama s više djece. Osim toga, povećali su se problemi izazvani alkoholizmom, a nerijetko su radale i djevojčice u dobi od 12 i 13 godina, čime je problem poprimio šire razmjere. Naime, treba imati u vidu činjenicu da do prije godinu i pol dana niti jedno romsko dijete nije pohađalo vrtić, dok je, zahvaljujući naporima Međimurske županije, danas predškolskim odgojem obuhvaćeno svega stotinjak djece. Tek svako deseto dijete dođe do osmog razreda osnovne škole, a u srednjoškolskom sustavu je trenutno 38 učenika iz te zajednice. Po riječima zastupnika od 7300 nezaposlenih na tom području 1000 su Romi mlađi od 34 godine.

I muškarcima treba omogućiti da, pod istim uvjetima kao i žene, koriste produženi porodiljni dopust, ako se supružnici tako dogovore.

Zbog svega toga Lesar se zalaže za jaču kontrolu namjenskog trošenja sredstava koje roditelji ostvaruju s naslova djeteta, bez obzira na to radi li se o dječjem doplatku ili drugim naknadama (ako centar za socijalnu skrb ustanovi nenamjensko trošenje tih sredstava pomoć bi, umjesto u gotovini, trebalo davati u naravi ili drugim uslugama). Osim toga, valjalo bi poduzeti rigorozne mjere da što veći broj romske djece završi osnovno, pa i srednjoškolsko obrazovanje. Trebalo bi ih stimulirati da se obrazuju za zanimanja s kojima će moći ostati raditi u svojoj zajednici, što bi bio najveći doprinos ukupne socijalizacije.

Primijetivši da pojedini diskutanti dosta politiziraju, mr. sc. **Marin Jurjević**

(SDP) je naglasio da se djeca ne rađaju ni radi politike, ni radi države, ni radi nacije, već zbog ljubavi. Nažalost, kod nas i dalje postoji tzv. macho mentalitet u kojem je muškarac "pater familias" a žena predodređena za kuhanje i radanje. Iako je ravnopravnost spolova zapisana u zakonima žene su u praksi još uvijek na neki način diskriminirane (primjerice, dva ili tri puta duže čekaju na posao nego muške osobe iste stručne spreme i kvalifikacijske strukture). Prije je potrebno, smatra zastupnik, stvoriti ambijent u kojem će biti normalno i ekonomski podnošljivo da porodice imaju više djece, te da na obitelj gledamo kao na zajednicu jednakih partnera. Apelirao je, stoga, na predlagatelja da prihvati inicijativu da se i muškarcu omogući da, pod istim uvjetima kao i žene, koristi produženi porodiljni dopust, ako se supružnici tako dogovore.

Prema ovom prijedlogu ženama se jamči da će ih čekati odgovarajuće radno mjesto kad se nakon 3 godine vrate na posao, iako se danas više ne može garantirati ni da će postojati firma u kojoj su radile prije odlaska na porodiljni, primijetio je dalje. Na kraju je konstatirao kako nije u redu da studenti dobivaju dječji doplatak, te da to pitanje treba riješiti stipendijama.

Svaka žena ima pravo na vlastiti izbor

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) je podsjetila na to da svaka žena ima demokratsko pravo na vlastiti izbor te da neke uopće neće konzumirati ovaj zakon. Aludirala je, pritom, na one koje žive u ruralnom dijelu Hrvatske i koje nisu zaposlene, ali koje privređuju svojim samozatajnim radom u polju i u kući.

Osim toga, mnoge žene imaju puno manja primanja u redovnom radnom odnosu nego što je porodiljna naknada koju bi možda primale zahvaljujući različitim odlukama poslodavaca.

Po njenoj ocjeni Vlada je izabrala najbolju metodu - malim koracima pomoći onim obiteljima koje to žele, uz istodobno stvaranje strategije za sveobuhvatno poboljšanje standarda i gospodarskog razvoja, što je uvjet za kvalitetnije provođenje pronatalitetne politike. Kako reče, predložene mjere nas ne vraćaju u prošlost nego nas vode ka Europi. Uosta-

lom, trogodišnji porodiljni dopust nije gubitak vremena. U tom razdoblju majka može uživati u druženju s djecom, ali to ne znači da mora biti samo domaćica. U vrijeme Interneta ona može biti u kontaktu s cijelim svijetom, može se baviti naučnim radom, može doktorirati i dr. Osim toga, primjena ove mjere potakla bi i novo zapošljavanje, barem na određeno vrijeme.

Jednake mogućnosti za oba partnera

Kolegica nas je očigledno pogrešno shvatila, konstatirala je **Ljubica Brdarić (SDP)**. Naime, mi nismo za ukidanje prava ženi na mogućnost izbora hoće li ili ne koristiti produženi porodiljni dopust, već se zalažemo za to da takvu mogućnost mogu imati i očevi. Budući da smo ravnopravni u svemu, nemojmo im uskraćivati pravo da sudjeluju u procesu od začeća, rađanja i odgoja djece.

Činjenica je da svi uvidamo problem i tražimo odgovarajuća rješenja, a predložene izmjene su samo poticaj i podsjetnik na ono što moramo poduzeti, konstatirala je **Snježana Biga-Frganović (SDP; LS)**. Naime, mi smo još 1996. donijeli dokument kojim smo definirali nacionalnu demografsku politiku, ali brojne mjere iz tog dokumenta nisu bile realizirane.

U nastavku je podsjetila na još neke probleme na tom području o kojima dosad nije bilo govora. Primjerice, perinatalna smrtnost je 1996. godine u Hrvatskoj iznosila oko 14 promila, a u europskim državama svega 4,5 promila. Doduše, zahvaljujući kreditu Svjetske banke taj smo trend uspjeli smanjiti na oko 9 promila. Po mišljenju zastupnice ima još dosta prostora da se poradi na spašavanju dječjih života, a ne samo da se potiče rađanje. Upozorila je i na to da naša država još uvijek nije dotaknula ni ozbiljnu problematiku čedomorstva.

Po riječima **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** ovdje se pogrešno raspravlja o pravu majke, odnosno oca na korištenje produženog porodiljnog dopusta, iako se, zapravo, radi o pravu djeteta da ga odgajaju oba roditelja. S obzirom na to da se majčinstvo toliko stavlja na pijedestal upitno je, primjerice, hoće li majci koja za vrijeme tog trogodišnjeg razdoblja napusti svog bračnog druga uopće biti povjereno dijete. Budući da je pravo

na produženi porodiljni dopust pogrešno koncipirano kao pravo majke, postavlja se pitanje, kaže, hoće li majka primati porodiljnu naknadu i onda ako je dijete, nakon razvoda braka, povjereno na skrb ocu.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) primijetila je da bi i sama željela da se u Parlamentu otvori rasprava o pravima djeteta, ali da sada nije riječ o tome (osim indirektno). Pojasnila je, također, da nije imala u vidu pravni aspekt eventualnih iznimki koje su u životu vrlo rijetke i koje će zakonodavac zasigurno znati riješiti dopunskim aktima.

Negativni demografski trendovi su signal da država mora voditi ozbiljnu proaktivnu pronatalitetnu politiku, te primjenjivati druge mjere koje će pomoći demografskoj obnovi Hrvatske.

Negativni demografski trendovi su signal da država stvarno mora voditi ozbiljnu proaktivnu pronatalitetnu politiku, te primjenjivati druge mjere koje će pomoći demografskoj obnovi Hrvatske, naglasila je **Katarina Fuček (HDZ)**. Naime, prema prognozama domaćih i svjetskih demografa, nastavi li se prisutan trend starenja stanovništva, u Hrvatskoj će 2006. godine biti svega 48 posto radno aktivnog stanovništva. To znači da se demografska politika ne može voditi bez ostalih sinergijskih djelovanja, posebno strategije gospodarskog razvika. Kvalitetna demografska politika nije politika jedne vlade, bez obzira na njen politički predznak, već politika Hrvatske u koju se moraju uključiti sve strukture društva, naglašava zastupnica. Predložene mjere nisu senzacionalne, ali na taj se način napokon počinje voditi sustavna briga o ovom ozbiljnom državnom problemu. Naime, prije četiri godine je, smanjivanjem mogućnosti korištenja produženog porodiljnog dopusta za treće i svako naredno dijete, majkama koje su tu pogodnost namjeravale koristiti poslana poruka da u društvu ne vlada pozitivna klima, te da nećemo voditi brigu o mladima i o tome kako će Hrvatska izgledati za 100, 200 ili 300 godina. Sada je krajnji čas da počnemo brinuti o svojoj budu-

čnosti, jer smo odgovorni za to. Situacija nikad neće biti idealna, ali mi moramo pronaći načina da, u okviru objektivnih mogućnosti, vodimo sustavnu brigu o demografskoj politici, kao što to čine i druge zemlje. Uostalom, resorna ministrica je najavila da je to samo početak, a kad bude napravljena projekcija proračuna uslijedit će i konkretne koje će se i u financijskom smislu osjetiti u jednoj proaktivnoj populacijskoj politici.

Kvalitetna demografska politika nije politika jedne vlade, bez obzira na njen politički predznak, već politika Hrvatske u koju se moraju uključiti sve strukture društva.

Danira Bilić (HDZ) se također slaže s tim da je ovo samo jedna od mjera pronatalitetne politike koja neće biti dovoljna da se riješi cjelokupan problem negativnog populacijskog trenda, ali nema sumnje da će pridonijeti njegovu ublažavanju. To potvrđuje, kaže, i podrška Gospodarsko-socijalnog vijeća, Udruge Roda te 86 posto anketiranih građana, čije izjave podrške nisu samo deklarativnog karaktera. Država ovom mjerom samo stimulira a ne obvezuje obitelji na korištenje plaćenog trogodišnjeg roditeljnog dopusta, napominje zastupnica. Uostalom, otac i majka samostalno, na načelu odgovornog roditeljstva, odlučuju o broju djece, a država im ovime samo stvara uvjete da za tu odluku bude što manje ograničavajućih činitelja. Osim toga, zaposlena žena koja tri godine ostane na porodiljnom dopustu, automatski otvara novo radno mjesto, i omogućava nezaposlenoj osobi da u tom vremenu ostvari odgovarajuće radno iskustvo i staž. Stoga nema razloga da svi ne podržimo prodložene izmjene, to više što nas njihovo provođenje gotovo ništa neće koštati, zaključila je.

Priznavanjem prava majkama s više djece na korištenje trogodišnjeg porodiljnog dopusta samo vraćamo ukinuto pravo, dometnuo je **Krunoslav Markovinović (HDZ)**. To je - kaže - dobro i za majku i za dijete jer mala djeca koja pohađaju vrtić često pobolijevaju, pa majke često moraju koristiti bolovanje. Osim toga, odluči li se više majki na dulji porodiljni, bit će više mjesta i u vrtićima,

konstatira zastupnik. Svoje javljanje iskoristio je i kao apel kolegama zastupnicima da se u svojim sredinama angažiraju na proširenju vrtićkih kapaciteta, što je također jedna od mjera demografske politike (primjerice, u Svetoj Nedjelji je u desetogodišnjem razdoblju obuhvat djece povećan sa 140 na 440).

Na kraju je izrazio negodovanje zbog toga što neki sudionici u raspravi prečesto koriste riječi demagogija i manipulacija ljudima. Kako reče, to su bila dva omiljena predmeta u jednom kvaziučilištu, u jednom malom zagorskom mjestu, a očito je da se to prenosi iz koljena na koljeno.

Prodemografska politika nacionalno pitanje

Nastojeći rezimirati raspravu, dr. sc. **Miljenko Dorić (HNS)** je izrazio uvjerenje da se svi slažu s tim da je prodemografska politika pitanje od nacionalnog značaja, a pronatalitetna politika samo jedan mali segment ukupne aktivne demografske politike.

Konstatirao je da je u raspravi bilo odličnih prijedloga mjera, među ostalim i zahtjeva da se pronađu rješenja kako bi se spriječio odlazak mladih ljudi u svijet. Riječ je, kaže, o kompleksnoj grupi mjera (od upisne, gospodarske, do razvojne politike) oko čijeg bi se provođenja moralo angažirati više od pola ministara u Vladi. Valja se zapitati i zašto se u proteklih desetak godina iz inozemstva nije vratio veći broj naših građana. Nema sumnje da moramo vući hrabre poteze, priznati određene greške i pokušati to korigirati.

Čak i ako ovim mjerama izjednačimo natalitet i mortalitet, možda nećemo ništa postići jer su naše mlade ljude već dobro načele bolesti ovisnosti, kaže dalje zastupnik.

Upozorava i na potrebu uspostavljanja dobre vertikalne komunikacije i suradnje u provođenju mjera prodemografske politike s lokalnom i regionalnom samoupravom. Naime, predškolske i školske te ustanove za invalidnu djecu i osobe s posebnim potrebama uglavnom su u njihovoj ingerenciji. Postavlja se pitanje, nadalje, hoćemo li i mlade ljude iz susjednih zemalja, koji privremeno rade u Hrvatskoj, također uključiti u našu prodemografsku politiku, itd.

Na kraju je predložio da ministrica najkasnije za šest mjeseci predoči zastupnicima prijedloge mjera pronatalitetne politike na čijem bi se oživotvorenju radilo narednih nekoliko godina.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) napominje da su predloženi zakoni nastavak Programa demografskog razvitka Hrvatske iz 1996. godine, čija je realizacija jednim dijelom zaustavljena nakon promjene vlasti 3. siječnja 2000. Iako se ne radi o velikim promjenama podržava ponuđena rješenja kojima će se, među ostalim, pokušati zaustaviti negativni trend nataliteta.

Samo primjena ovih zakona ne može donijeti porast nataliteta u Hrvatskoj. Tome mogu pridonijeti poboljšanje standarda obitelji, bolji stambeni uvjeti, veći kapaciteti predškolskih ustanova, veće roditeljne i porodiljne nadoknade, itd.

Kao zastupnica hrvatskog iseljeničtva založila se za to da se poradi na otklanjanju prepreka koje sprječavaju masovniji povratak naših ljudi iz iseljeničtva (administrativne teškoće, nedovoljna informiranost) te za pomaganje rada iseljeničkih organizacija. Dakako, samo primjena ovih zakona ne može donijeti porast nataliteta u Hrvatskoj. Tome mogu pridonijeti poboljšanje standarda obitelji, bolji stambeni uvjeti, veći kapaciteti predškolskih ustanova, bolja socijalna i zdravstvena zaštita, veće roditeljne i porodiljne nadoknade, itd. Zašto se ne povedemo za primjerom europskih i susjednih zemalja u kojima mladi ljudi koji se školuju dobivaju dječji doplati i do 26 godina, pita zastupnica.

Svaka žena ima pravo izabrati ono što misli da je za nju bolje, ali u današnjoj raspravi se uglavnom govorilo o njenom pravu na karijeru a premalo se isticala vrijednost žene kao majke. U svakom slučaju, ovu problematiku treba tretirati u Saboru kao pitanje od nacionalnog interesa. Na taj ćemo se način najbolje odužiti i onima koji su dali svoje živote za to da Hrvatska živi hrvatskim ljudima, obiteljima i hrvatskom tradicijom.

Budući da je demografsko zdravlje nacije ozbiljno narušeno (depopulacija je bolest) možda bi bilo dobro, u suradnji s Ministarstvom znanosti i Ministarstvom zdravstva, potaknuti medicinsku demografiju kao novu znanstvenu disciplinu, sugerirao je mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)**. Založio se i za pridruživanje Hrvatske Europskoj asocijaciji za populacijska istraživanja. Nakon toga je **Jadranka Kosor**, u ime hrvatske Vlade, zahvalila zastupnicima na inspirativnoj raspravi punoj dobrih prijedloga, ne samo za ove zakonske prijedloge nego i za cjelokupni Vladin projekt. Naglasila je da je zadovoljna potporom javnosti i time što nakon četiri godine napokon može konstatirati da se pravo na korištenje produ-

ženog roditeljnog dopusta za treće i svako naredno dijete ponovno vraća u hrvatsko zakonodavstvo, te izrazila uvjerenje da će predložene mjere dobiti zadovoljavajuću potporu u Hrvatskom saboru.

U nastavku sjednice uslijedilo je glasovanje o predloženim zakonima. Ishod - **prihvaćeni su većinom glasova nazočnih zastupnika, a primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave proslijeđeni su predlagatelju radi pripreme konačnih zakonskih prijedloga.**

Glasovalo se i o **Prijedlogu zaključka Kluba zastupnika HSS-a** koji je sugerirao da se Vladu RH zaduži da do drugog čitanja ovih zakonskih prijedloga predloži Hrvatskom saboru strategiju pronatalitetne politike te paket zakona

koji će sadržavati sve mjere za njenu provedbu. Ministrica **Kosor** je napomenula da Vlada prihvaća smisao i poruku ovih zaključaka, ali da je predloženi rok prekratak i za izradu spomenutog dokumenta i za pripremu zakonskog paketa o kojem je riječ. Predložila je, stoga, da se za izradu Strategije pronatalitetne politike odredi rok od 3 mjeseca, te obveže Vladu da s popratnim zakonskim propisima izađe tijekom godine. Budući da se **Ljubica Lalić**, u ime Kluba zastupnika HSS-a, složila s ovom preformulacijom, predloženi zaključak je donesen u nešto izmijenjenom obliku. Zanj je glasovalo 120 zastupnika, dok ih je 8 bilo suzdržanih.

D.K.; J.Š.; J.R.; S.Š.; M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA

Osigurati kontinuitet u zaštiti prava građana

Na sjednici krajem siječnja Hrvatski sabor je - hitnim postupkom i uz amandmanske korekcije - novelirao nedavno doneseni Obiteljski zakon. Kako je uvodno pojasnila resorna ministrica **Jadranka Kosor**, osnovni je razlog ovih izmjena i dopuna činjenica da se sudovi još nisu pripremili za preuzimanje obiteljskih predmeta koji su do 22. siječnja trebali biti preneseni u njihovu nadležnost (dosad su bili u ingerenciji centara za socijalnu skrb). Zbog toga je primjena dijela zakonskih odredbi prolongirana do kraja rujna ove godine, kako bi se osigurao kontinuitet u zaštiti prava građana.

Oporbeni zastupnici negodovali su zbog spajanja faza zakonodavnog postupka, izražavajući bojazan da, unatoč ponovnom produljenju roka za reorganizaciju, u sudovima neće tako skoro zaživjeti obiteljski odjeli. Osim toga, zamjerali su Vladi što je iskoristila ovu priliku za korekci-

ju još nekih zakonskih odredbi koje bi inače trebalo mijenjati u redovnoj proceduri. Spomenimo i njihova upozorenja da će se vraćanjem stare definicije djetetove majke ženama uskratiti mogućnost osporavanja majčinstva. Dio sudionika u raspravi smatra da centri za socijalnu skrb ne bi trebali trošiti vrijeme na provođenje postupka posredovanja kod razvoda brakova bez djece. Većina zastupnika priklonila se prijedlogu predlagatelja za ukidanje odredbe koja je, u iznimnim slučajevima, omogućavala sklapanje braka između bratića i sestrični.

U raspravi je izneseno i niz korisnih prijedloga za zaštitu interesa djece i dobrobiti obitelji. Među ostalim, bilo je govora o tome kako ubrzati postupke posvojenja, a dio zastupnika založio se i za formiranje državnog fonda za uzdržavanje djece čiji roditelji izbjegavaju plaćanje alimentacije.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza ovog zakonskog prijedloga donosimo uvodno izlaganje **Jadranke Kosor**, ministrice obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, koja je obrazložila zastupnicima predložene izmjene i dopune. Naglasila je da Obiteljski zakon govori o najosjetljivijim životnim, odnosno obiteljskim problemima. Predlažući njegove izmjene i dopune Vlada je, kaže se, imala na umu ustavnu odredbu koja propisuje da su obitelj, kao i mladi, pod posebnom zaštitom države.

Napomenula je da je nakon donošenja novog Obiteljskog zakona u srpnju 2003. primjena dijela njegovih odredbi (članci 44 - 50. i 99 - 117.) odgođena do 22. siječnja ove godine. Riječ je o odredbama koje reguliraju iznimno osjetljiva obiteljska pitanja (npr. zanemarivanje roditeljske skrbi; povjeravanje djece s poremećajima u ponašanju ustanovi za socijalnu skrb; određivanje zabrane pri-

bližavanja određenih srodnika djetetu, itd). Prema ranijem zakonu nadležnost za postupanje u tim predmetima imali su centri za socijalnu skrb i sudovi, dok je novim dio ovlaštenja centara za socijalnu skrb prenesen na sudove (to je u skladu s Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda).

Budući da se sudovi još uvijek nisu pripremili za preuzimanje predmeta koji se iz nadležnosti centara za socijalnu skrb prenose u njihovu ingerenciju, Vlada predlaže odgodu primjene dijela zakonskih odredbi do kraja rujna ove godine. Uz to je ponudila i nešto drugačiju definiciju majke, (riječ je o ranijoj definiciji koja bi trebala jamčiti pravnu sigurnost djeteta), te ukidanje mogućnosti sklapanja braka između bratitica i sestrični.

Budući da sudovi do sada nisu izvršili potrebne radnje za preuzimanje tih poslova, Vlada predlaže odgodu primjene spomenutih odredbi do kraja rujna ove godine, kako bi se oni pripremili za što kvalitetnije postupanje u obiteljskim stvarima i osigurao kontinuitet u zaštiti prava građana. To su glavni razlozi, kaže, zbog kojih se ide na noveliranje postojećeg Zakona u hitnoj proceduri. Na potrebu ponovne odgode primjene dijela njegovih odredbi upozorile su, kaže, i profesorice s Pravnog fakulteta, gospođe Korać i Hrabar, koje su sudjelovale u izradi tog zakonskog propisa, ali i Pravobraniteljica za djecu.

Naime, cijeli Obiteljski zakon temelji se prvenstveno na zaštiti interesa djece i njihove pravne sigurnosti te, u konačnici, dobrobiti obitelji. U tu svrhu predložene su još neke izmjene. U prvom redu promjena definicije majke, odnosno vraćanje na raniju definiciju kakvu poznaju i druga europska zakonodavstva (prema toj definiciji djetetova majka jest žena koja ga je rodila). Naime, predlagatelj smatra da dosadašnja definicija prema kojoj se

majkom djeteta smatrala žena koja ga je rodila, predstavlja oborivu pretpostavku o majčinstvu i kao takva ne jamči pravnu sigurnost djeteta.

Cijeli Obiteljski zakon temelji se prvenstveno na zaštiti interesa djece i njihove pravne sigurnosti te dobrobiti obitelji.

Nadalje, Vlada predlaže brisanje odredbe lani ugrađene u Obiteljski zakon, koja je u iznimnim slučajevima omogućavala sklapanje braka između djece sestara i braće te polusestara i polubraće. Zalaže se i za provođenje postupka posredovanja kod razvoda braka pokrenutog tužbom, i u slučajevima kad bračni drugovi nemaju zajedničku maloljetnu ili posvojenju djecu ili djecu nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetnosti. Kako je navedeno u obrazloženju predlagatelja, svrha tog prijedloga je zaštita braka. Čak i ako se bračni drugovi tijekom postupka posredovanja ne pomire, dobit će potrebne informacije o pravnim posljedicama razvoda braka i postići neke dogovore u pogledu budućih odnosa.

Sve ove izmjene i dopune u skladu su s Programom ove Vlade, napomenula je na kraju ministrica Kosor.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona hitnim postupkom, te podnio amandman za nomotehničko dotjerivanje članka 15. Predložio je i da Hrvatski sabor donese Zaključak o tome da postoje posebno opravdani razlozi za povratno djelovanje tog članka. Pored toga, sugerirao je predlagatelju da doradi članak 1., kako bi bilo razvidno da se odredbe ovog Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju samo na jednu životnu zajednicu neudane žene i neoženjenog muškarca, koja traje najmanje tri godine (ili kraće na svaku u kojoj je rođeno zajedničko dijete).

Spomenimo i prijedlog za dopunu članka 6. Konačnog prijedloga zakona koji se čuo u raspravi na sjednici tog radnog tijela. Riječ je o sugestiji da se u drugom stavku izmijenjenog članka

53. postojećeg Zakona utvrdi iznimka, kako bi i žena koja nije rodila dijete mogla dokazati da je biološka majka, i to samo u slučaju da je njezina jajna stanica oduzeta i ugrađena drugoj ženi protiv njene volje. To posebno iz razloga mogućih genetskih obilježja, a i zbog toga što je mogućnost doniranja sperme uređena podzakonskim aktom.

Matični **Odbor za obitelj, mladež i šport** sugerirao je Hrvatskom saboru da donese novelirani Obiteljski zakon u tekstu predlagatelja, a nije se usprotivio ni hitnom postupku.

Tome je prethodila kraća rasprava u kojoj je predsjednik Odbora, Davorko Vidović, izdvojio mišljenje, izrazivši nezadovoljstvo zbog nepripremljenosti sudova za provedbu Obiteljskog zakona, tako da su sada nužne hitne izmjene tog propisa (s kojima se on ne slaže).

U raspravi je naglašeno da nema jamstava da će se u dodatnom roku sudovi osposobiti za preuzimanje poslova predviđenih Zakonom. Izražena je i dvojba o opravdanosti uvođenja obveznog posredovanja radi zaštite braka kad bračni drugovi nemaju zajedničku maloljetnu ili posvojenju djecu, uz ocjenu da će se prihvaćanjem takvog rješenja u određenom smislu ograničiti slobode pojedinaca.

U svezi sa zabranom sklapanja braka između bratitica i sestrične predsjednik Odbora je mišljenja da su postojeće odredbe dovoljno restriktivne jer samo izuzetno dopuštaju ovakav brak.

Članica Odbora **Biserka Perman (SDP)** izrazila je mišljenje da bi predlagatelj trebao prihvatiti primjedbe i amandman Odbora za zakonodavstvo. Ostali članovi Odbora (iz Kluba zastupnika HDZ-a) u potpunosti su podržali prijedloge predlagatelja. Smatraju, naime, da će se prihvaćanjem članka 1. izbjeći pravna nesigurnost, dok je izmjena navedena u članku 2. nužna radi smanjivanja rizika od rođenja djece s psihofizičkim smetnjama. Rješenja predviđena člancima 4. i 5. važna su radi ustavne zaštite majčinstva, odnosno radi izbjegavanja brzopletih razvoda brakova, mišljenje je većine članova Odbora.

Što se, pak tiče nove definicije majke, naglašeno je da i europsko zakonodavstvo uređuje ovu problematiku na identičan način, prvenstveno radi zaštite interesa djece i njihove pravne sigurnosti. U slučaju eventualne sumnje u nečije majčinstvo postoji mogućnost da se

temeljem članka 77. to utvrdi sudskim putem.

Odbor za pravosuđe razmotrio je ponuđeni Zakon kao zainteresirano radno tijelo. Glede hitnosti postupka mišljenja članova tog radnog tijela bila su podijeljena (petero ih se izjasnilo "za," a drugih petero "protiv"). Sudionici u raspravi iznijeli su više primjedbi i prijedloga, kako načelne tako i konkretne naravi. Podržali su novopredloženu definiciju djetetove majke, a promjene predložene u članku 15. ocijenili nužnim radi osiguravanja kontinuiteta postupanja u obiteljskim predmetima, dok se pravosudne institucije ne prilagode odredbama Zakona.

Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Hrvatskom saboru da usvoji predložene novele Obiteljskog zakona.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvođno izlaganje **Jadranke Kosor**, ministricе obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, riječ su dobili izvjestitelji radnih tijela. **Davorko Vidović**, predsjednik Odbora za obitelj, mladež i šport, izvijestio je o stavovima tog radnog tijela, dok je primjedbe Odbora za zakonodavstvo iznio njegov predsjednik **Florian Boras**.

Država mora imati nacionalnu obiteljsku politiku i zato podupiremo hitne novele Obiteljskog zakona, izjavila je **Marija Bajt**, glasnogovornica Kluba zastupnika HDZ-a. Kako reče, njeni stranački kolege slažu se s brisanjem pretpostavke u čl. 3. "da izvanbračni drug nije u drugoj izvanbračnoj zajednici" u čl. 3. jer je dosadašnja odredba stvarala pravnu nesigurnost (postojanje izvanbračne zajednice je teško dokazivo). S obzirom na važnost Obiteljskog zakona i svojevršni moralni standard podupiru i ukidanje iznimne mogućnosti sklapanja braka između djece sestara i braće, te polusestara i polubraće (izmjena u članku 28.) Naime, sklapanje braka između krvnih srodnika nije samo pitanje zakona, nego i moralnog običajnog naslijeđa u našem društvu, naglašava zastupnica. Osim toga, predlagatelj je očito uvažio i znanstvene i medicinske analize koje dovode u vezu brak među bliskim rođacima s visokim rizikom rađanja mongoloidne djece. Po mišljenju zastupnika HDZ-a novelirane odredbe u člancima 42. i

44. logično su poboljšanje postojećeg zakonskog teksta. U prvom slučaju radi se o zamjeni riječi "bračni drug" riječju "muž," dok se u drugom propisuje obvezno provođenje postupka posredovanja kod razvoda braka i u slučajevima kad bračni drugovi nemaju djecu.

Zastupnica je naglasila da novopredložena definicija u članku 53. (riječ "smatra se" zamjenjuje se riječju "jest") majci daje potreban značaj i pravnu sigurnost (takvu definiciju poznaju i druga europska zakonodavstva). Naime, odstupanjem od ove definicije otvarale su se mogućnosti za ugovaranje poroda odnosno tzv. surogatno majčinstvo, što otvara pitanje mogućih kombinacija o porijeklu djeteta od različitih žena.

Po ocjeni zastupnika HDZ-a, prolongiranje primjene dijela zakonskih odredbi je nužno, sve dok općinski sudovi ne budu ekipirani za ažurno rješavanje predmeta koji se iz nadležnosti centara za socijalnu skrb prenose u njihovu nadležnost. Dakako, to ovisi i o objektivnim okolnostima vezanim uz potporu sudova i osiguranje poslovnog prostora.

Za ispravak netočnog navoda javila se **Jelena Pavičić Vukičević (SDP)**. Opovrgnula je tvrdnju prethodnice da zabrana braka između bliskih krvnih srodnika u pobočnoj lozi spada u običajno pravo našeg naroda. Naprotiv, kroz povijest hrvatskog naroda takvi su brakovi bili relativno česti i o njihovoj neprihvatljivosti može se govoriti samo sa stajališta medicinske struke.

Zašto hitni postupak?

Dr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain** izrazila je negodovanje Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a zbog donošenja ovog zakona hitnim postupkom. Zašto se pravosuđe do danas nije prilagodilo zahtjevima novog Obiteljskog zakona iz srpnja 2003. godine, odnosno priprenilo za preuzimanje dijela poslova iz nadležnosti centara za socijalnu skrb, i hoće li to uspjeti u narednih šest mjeseci, upitala je. Kako reče, zastupnici HNS-a i PGS-a smatraju da je predlagatelj nastojao iskoristiti ovu priliku da hitnim postupkom izmijeni i neke druge zakonske odredbe koje bi inače trebalo mijenjati u standardnoj proceduri. Primjerice, nije jasna svrha predložene izmjene koja se odnosi na posredovanje pri razvodu braka, posebice kad u braku nema maloljetne,

posvojene ili djece nad kojom roditelji ostvaruju skrb nakon punoljetnosti. To više što i sam predlagatelj, koji svoj prijedlog temelji na ideji o zaštiti braka, u obrazloženju iskazuje skepsu u uspješnost ovako provedenog postupka. U Klubu zastupnika su mišljenja da će, prihvati li se ovakvo rješenje, ustanove i pojedinci koji provode posredovanje biti zatrpani velikim brojem predmeta, te da će dodatno administriranje otežati ionako mučni period rastave. Posljedice - ostat će manje vremena za posredovanja u slučajevima razvoda brakova s djecom.

Predlagatelj je nastojao iskoristiti ovu priliku da hitnim postupkom izmijeni i neke druge zakonske odredbe koje bi inače trebalo mijenjati u standardnoj proceduri.

Još je ozbiljnija redefinicija djetetove majke i to bez napomene da se radi o biološkoj majci, napominje zastupnica. Naime, na prvi pogled riječ je samo o lingvističkoj promjeni, no ona ima iza sebe ozbiljne posljedice, naročito u kontekstu predloženih izmjena koje se odnose na produženje, odnosno uskraćivanje mogućnosti ženi da osporava majčinstvo. Ovakvom definicijom bi se jednostavno amnestiralo neke liječnike za koje se sumnja da su niz godina zloupotrebjavali svoj položaj i oštetili pacijentice, kaže zastupnica, uz napomenu da je u zemljama civiliziranog zapada doniranje jajnih stanica nezamislivo bez strogo određene zakonske procedure. Uostalom, doniranje sperme popraćeno je nizom podzakonskih akata i ne dovodi u pitanje očinstvo. Stoga, prepustimo ženama da samostalno odlučuju o svom životu i ostavimo im mogućnost da osporavaju majčinstvo, ako je do oplodnje došlo bez njihovog pismenog pristanka.

Promjenu nadležnosti uvoditi postupno

U nastavku je prenijela upozorenje zastupnika HNS-a i PGS-a, da se preuistrojem nadležnosti i podjelom, odnosno prijenosom ovlasti s jednog ministarstva

na druga dva -Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi te Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti - krše postojeći propisi i zakoni. To se posebno odnosi na Obiteljski zakon i Zakon o socijalnoj skrbi koji su predvidjeli nadležnost za drugačiji ustroj. Mišljenja su, stoga, da bi takve promjene trebalo uvoditi postupno, te uz konzultaciju sa strukom, ali i s javnošću.

Na kraju je konstatare da žene ne mogu biti jedini nositelji pronatalitetne politike koja je samo dio demografske obnove. U tom kontekstu podsjetila je na činjenicu da je u posljednjih deset godina na desetke tisuća mladih visokoobrazovanih ljudi napustilo Hrvatsku, te da povratnici, izbjeglice i dijaspora također čine potencijal demografske obnove. Postanemo li ekonomski stabilna zemlja sa zdravim gospodarstvom i zadovoljnim ljudima, nećemo morati nagovarati pučanstvo na reprodukciju poticajnim porodiljnim dopustima ili simboličnim, za ženu često i uvredljivo malim novčanim stimulacijama (primjerice, od 100 kuna). U takvim okolnostima, bit će i onih koji će dolaziti iz drugih zemalja u želji da postanu građani Hrvatske. Do tada ne mijenjajmo sa svakim novim mandatom, sukladno osobnim vizijama onih na vlasti, ono što ne valja u nešto još gore, apelirala je zastupnica te najavila da zbog navedenih razloga zastupnici HNS-a i PGS-a neće podržati predložene izmjene.

Reagirajući na njene riječi **Marija Bajt** je napomenula da je postojeći Obiteljski zakon donesen sredinom srpnja 2003. , što znači da za nepripremljenost sudova za njegovo provođenje nije odgovorna ova Vlada. Upravo zbog tih razloga predlagatelj je morao predložiti hitno noveliranje dijela zakonskih odredbi, zaključila je.

Potaknuta primjedbama predstavniice Kluba zastupnika HNS-PGS-a, u raspravu se uključila i Jadranka Kosor. Sugerirala je zastupnici da odgovor na pitanje zašto se pravosuđe od srpnja prošle godine nije pripremito za primjenu novog Obiteljskog zakona zatraži unutar vlastitog kluba i vlastite stranke, koja je participirala u vlasti u prošlom mandatu. Oспорila je i njenu tvrdnju da se nakon ovih najnovijih izmjena više ne bi moglo osporavati majčinstvo. Naime, u stavku 1. članka 77., koji ostaje na snazi, stoji da: "Žena koja sebe smatra djetetovom majkom može osporavati majčinstvo

ženi koja je upisana u maticu rođenih kao majka, ako istovremeno traži da se utvrdi njezino majčinstvo". Neće biti potrebno ni osnivati nove centre za socijalnu skrb jer će se sva ova pitanja koja bi bila u nadležnosti Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti rješavati u okviru postojećih centara.

U svom ponovnom javljanju dr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain** je napomenula da se zastupnici HNS-a i PGS-a prvenstveno protive tome da se ovaj Zakon donese hitnim postupkom, osim eventualno prolongiranja roka za primjenu dijela odredbi koje su se ovih dana već trebale početi provoditi.

Ubrzati postupak posvojenja

Iako učestale izmjene zakona nisu dobrodošle jer narušavaju pravnu sigurnost, ove novele su nužne, budući da se do danas sudovi nisu uspjeli u punoj mjeri pripremiti za postupanje u onim obiteljskim stvarima koje su iz nadležnosti centara za socijalnu skrb prenesene u njihovu ingerenciju, konstatare je

Budemo li ekonomski stabilna zemlja sa zdravim gospodarstvom i zadovoljnim ljudima, nećemo morati nagovarati pučanstvo na reprodukciju poticajnim porodiljnim dopustima ili simboličnim, za ženu često i uvredljivo malim novčanim stimulacijama.

Ljubica Lalić, glasnogovornica Kluba zastupnika HSS-a. Kako reče, njeni stranački kolege iskreno se nadaju da će se do 30. rujna ove godine sudovi osposobiti za obavljanje nadležnosti koje su im zakonom dodijeljene. Ne protive se ni ostalim izmjenama koje je ponudio predlagatelj, jer se radi o stavovima koje su i sami zastupali u raspravama o Obiteljskom zakonu. Primjerice, o opravdanosti postupka posredovanja pri razvodu braka najbolje, kaže, svjedoči podatak da je lani mirenje uspjelo u 164 slučaja, u 543 slučaja postupak je obustavljen jer se pozivu centra za socijalnu skrb nije odazvao podnositelj prijedloga, dok je

u 353 slučaja podnositelj odustao od prijedloga. Upravo zbog takvih, iako malobrojnih slučajeva, društvo je dužno omogućiti sve kako bi bračni drugovi svojom voljom sačuvali brak.

Haesesovci pozdravljaju i brisanje stavka 2. u članku 28. Obiteljskog zakona jer su oduvijek bili protiv mogućnosti sklapanja braka između bliskih krvnih srodnika. Koliko je duboko u narodu prisutna svijest o važnosti krvnog srodstva pokazuje podatak da je u zadnjih 35 godina evidentiran samo jedan slučaj braka između bratića i sestrične, kaže njihova glasnogovornica. Slažu se i s prijedlogom da se radi jasnijeg pregleda stanja i ubrzanja postupka posvojenja ustroji središnji očevidnik potencijalnih posvojitelja i posvojenja. U prilog tome da postupak posvojenja treba ubrzati govori omjer između broja djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi i relativno malog broja posvojenja (mnoga djeca u domovima godinama bezuspješno čekaju na nekoga tko bi im pružio roditeljsku ljubav). Po njihovoj ocjeni najprije treba otkloniti osnovni razlog takvog stanja a to je činjenica da centri za socijalnu skrb ne pokreću na vrijeme postupak lišavanja roditeljskih prava osoba koje su skrb za svoju djecu povjerile centrima i domovima.

Ne predviđaju se bitne promjene

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a **Milanka Opačić** je konstatare da predloženi Zakon ne predviđa nikakve bitne promjene koje bi donijele boljitak hrvatskim građanima (mijenjaju se samo rješenja s kojima se HDZ ni prije nije slagao). Zbog toga će, kaže, njeni stranački kolege glasovati protiv njegova donošenja. Najavila je da će oni i amandmanski zahtijevati da se zadrži dosadašnja formulacija članka 3., prema kojoj bi se zakonske odredbe o učincima izvanbračne zajednice primjenjivale na životnu zajednicu neudane žene i neoženjenog muškarca koji ne žive u drugoj izvanbračnoj zajednici, koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Naime, u praksi postoje i ljudi koji žive u dvije izvanbračne zajednice što nerijetko uzrokuje probleme u sudskim procesima. Osim toga, nije logično obrazloženje predlagatelja da se ne može utvrditi postojanje druge izvanbračne zajednice (na te je riječi reagira-

la **Marija Bajt** napomenom da hrvatsko zakonodavstvo ne priznaje bigamiju, pa ni kad se radi o izvanbračnoj zajednici).

Radi ubrzanja postupaka posvojenja centri za socijalnu skrb bi na vrijeme trebali lišiti roditeljskih prava osobe koje ne brinu za svoju djecu.

Zastupnicu zanima i što će izmjena termina "bračni drug" u "muž" konkretno promijeniti u našim obiteljskim odnosima. **Velimir Pleša (HDZ)** je napomenuo da je ta izmjena unesena samo u stavku 2. članka 42., dok je u ostalim odredbama zadržan termin bračni drug. Esdepeovci drže da centri za socijalnu skrb ne bi trebali trošiti vrijeme na provođenje postupka posredovanja prilikom razvoda brakova bez djece. Naime, svrha tog postupka je prvenstveno edukacija roditelja, čiji je razvod u tijeku, da svoje probleme ne smiju prelomiti preko leđa djece koja i dalje ostaju njihova zajednička briga.

Među ostalim, izrazila je žaljenje što je iz zakonskog teksta izostavljeno rješenje koje je na njihovu inicijativu ugrađeno prije pola godine, a omogućavalo je osporavanje majčinstva. Predložili su ga, kaže, ponukani napisima u tisku o pokretanju istrage Državnog odvjetništva na osnovi sumnje da su neki liječnici, bez dopuštenja pacijentica njihove jajne stanice donirali drugim ženama, pa čak i u drugim državama (to je nedopustivo i predstavlja svojevrsno kazneno djelo). I sami su se, kaže, zalagali za to da se ustroji centralna evidencija posvojenja, ali to zasigurno neće bitno smanjiti veliki broj djece u domovima za nezbrinutu djecu, koja nemaju uvjete za posvojenje. Naime, u Hrvatskoj nije problem naći posvojitelja. Puno je veći problem osloboditi djecu neodgovorne roditeljske skrbi (neki roditelji drže svoju djecu u domovinu i nikada ih ne obilaze). Unatoč tome centri za socijalnu skrb se vrlo teško i sporo odlučuju na oduzimanje roditeljske skrbi, što govori o tome da bi ih možda trebalo malo drugačije ekipirati i educirati kadrove koji bi radili samo na tim slučajevima.

U zaključnom dijelu izlaganja zastupnica je podsjetila na činjenicu da prema odluci Ustavnog suda dio građansko-pravnih stvari iz ingerencije centara za socijalnu skrb treba prebaciti na sudove. Budući da država nema financijskih mogućnosti za formiranje obiteljskih sudova zakon nalaže ustrojavanje obiteljskih odjela u kojima bi radili suci osposobljeni za rješavanje predmeta iz obiteljskih odnosa. Iako je određen pristojan rok od šest mjeseci za početno formiranje tih odjela, u proteklom razdoblju ništa nije napravljeno. Izrazila je bojazan da se unatoč produživanju rokova za provođenje te reorganizacije svakih šest mjeseci obiteljski odjeli neće zaživjeti, ne pronađu li se efikasniji mehanizmi.

Jadranka Kosor je pojasnila da je termin "bračni drug" u "muž" zamijenjen samo u članku 42. postojećeg Zakona i to radi zaštite djeteta, odnosno majke u vrijeme trudnoće i u razdoblju do godine dana djetetova života. Riječ je, naime, o odredbi koja propisuje da bračni drug nema pravo na tužbu za razvod braka za vrijeme trudnoće žene ili dok njihovo dijete ne navrší godinu dana života. Spomenuta izmjena omogućava da žena, u slučaju nasilja u obitelji, zatraži razvod braka, dok se mužu onemogućuje da ostavi trudnu ženu ili majku s malim djetetom bez prihoda.

Dr.sc.**Slaven Letica (neovisni)**, izabran s liste HSP-a i ZDS-a) je izjavio da ni u Klubu zastupnika HSP-a nisu previše zadovoljni time što se ove zakonske izmjene predlažu hitnim postupkom, no utješno je da se ne radi o radikalnim promjenama. To svjedoči o tome da postojeći Obiteljski zakon, usvojen prošle godine, odražava tradicionalne vrijednosti hrvatskog društva. Kad je riječ o samom zakonskom tekstu, sigurnost uljeva i činjenica da je u njegovoj izradi sudjelovala Dubravka Hrabar, etički najneupitnija osoba na Pravnom fakultetu i vodeća stručnjakinja za obiteljsko pravo, koju njihov Klub predlaže i za vanjskog člana Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa. Kako reče, zastupnicima HSP-a bi bilo drago da se ovaj zakon, zbog važnosti materije, tretira kao organski, što znači da bi se o njemu trebala izjasniti većina ukupnog broja zastupnika. Najavio je da će ga njihov Klub podržati usvoje li se njihove primjedbe.

Povisiti dobnu granicu

U nastavku je sugerirao da se u cijelom zakonskom tekstu pojam razvod zamijeni pojmom rastava te napomenuo da mu se sviđa promjena termina bračni drug u "muž", iako se ne radi o suštinskoj promjeni. I on je izrazio uvjerenje da će promijenjena definicija majke izazvati probleme vezane uz razvoj modernih medicinskih tehnologija. Mišljenja je, međutim, da do daljnjega možemo biti racionalno konzervativni, barem dok Hrvatska ne postane punopravna članica EU. Među ostalim, izrazio je žaljenje svojih stranačkih kolega što niti jedna zakonska odredba nije posvećena bakama i djedovima kako bi se, barem simbolički, iskazala važnost tih institucija. Centri za socijalnu skrb ne bi trebali trošiti vrijeme na provođenje postupka posredovanja prilikom razvoda brakova bez djece.

Centri za socijalnu skrb ne bi trebali trošiti vrijeme na provođenje postupka posredovanja prilikom razvoda brakova bez djece.

Njihova je sugestija i da predlagatelj razmotri mogućnost nekih korekcija u odredbama o posvojenju. Naime, posvojenje se, u pravilu, ograničava na majke u dobi od 20 do 30 godina. Danas, kad je životni vijek produžen i žene se sve kasnije odlučuju na djecu, dobnu granicu posvojiteljica trebalo bi povisiti barem na 40 godina. Po ocjeni haespeovaca naročito je štetna restriktivna odredba koja propisuje da razlika u godinama između posvojiteljice i djeteta mora biti 18 godina zbog čega se teško nalaze posvojitelji za stariju djecu u domovima.

Na kraju je aktualizirao ideju iz njihove predizborne kampanje, da se formira državni fond iz kojeg bi se samohranim majkama isplaćivale alimentacije, dok bi se dugovi utjerivali sudbenim putem od očeva koji ne brinu o svojoj djeci.

Reagirajući na njegovu opasku kako obrazloženje predlagatelja da se iz brakova bliskih srodnika češće rađaju djeca s malformacijama nije znanstveno utemeljeno, **Lucija Čikeš** je ustvrdila da je to dokazano medicinski, odnosno genetički.

Osnovati fond za isplatu alimentacija

Po riječima **Durde Adlešić**, Klub zastupnika HSLS-a također podupire predložene izmjene. Podsjetila je na to da su još prilikom donošenja postojećeg Zakona izrazili skepsu u osposobljenost sudova za nove obveze, te sumnju u realnost predviđenih rokova za njihovo prilagođavanje i edukaciju sudaca. Istodobno su upozoravali na to da centri za socijalnu skrb već imaju stručnjake s iskustvom rada na obiteljskoj problematiki.

U nastavku je izrazila mišljenje da članak 1. predloženog, kojim se mijenja članak 3. postojećeg Zakona, ne korespondira s realnim životom, jer govori samo o zajednici neudane žene i neoženjenog muškarca. Bilo bi dobro, kaže, da se pronađe način da se i djecu rođenu u vezi neudate žene i oženjenog muškarca "svrsta" u tu zakonsku odredbu. Upozorila je i na neodgovarajuće termine u pojedinim zakonskim odredbama (npr. djetetovim ocem smatra se ; priznanje očinstva).

Smatra da bi se u Saboru mogao postići konsenzus oko potrebe osnivanja državnog fonda za isplatu alimentacija, budući da 60 posto samohranih majki nema financijsku pomoć očeva svoje djece, a glavnina isplaćenih alimentacija utjerana je sudskim putem.

Nema nikakvih poboljšanja

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) smatra da se ovdje i dalje bavimo ideologizacijom jer je ovim hitnim izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona, koji je suštinski promijenjen prošle godine i kaže, dosta poboljšana. Ništa se ne čini nego se vraća na staro, na gore. Ustvari se ideologizira, nikakvih promjena nego promjena koje su protuzakonite i protuustavne, rekla je, među ostalim, zastupnica govoreći detaljnije o pojedinim predloženim rješenjima. Tako smatra da će se člankom 1. teško dovesti u zabludu sudove (konkurentnost dvije izvanbračne zajednice). Onda će nam pravosudna vlast biti dežurni krivac za vlastitu nedjelotvornost i neodgovornost, rekla je podsjećajući i na primjedbe iznesene u ime Kluba zastupnika SDP-a (primjerice pitanja postupka posredovanja prije razvoda braka). Zastupnica se osvrnula i na rješenje (članak 6.) kojim se uređuje da je djetetova majka žena koja ga je

rodila smatrajući da je o tom rješenju trebalo pitati žene, ženske udruge i stručnjake medicinske struke. Pitala je li itko od predlagatelja kontaktirao ili bio u Zavodu za humanu reprodukciju da se susretne s dramama žena u vezi s majčinstvom te ujedno zamolila potpredsjednicu Vlade i ministricu da netko to učini.

Mi ne uvažavamo nešto što je stvar života, razvoj medicine, žensko tijelo u smislu ravnopravnosti i raspolaganja kao što se to dopušta muškarcima (muškarac može biti otac djeteta da uopće nije sudjelovao u začeću).

Mi ne uvažavamo nešto što je stvar života, razvoj medicine, žensko tijelo u smislu ravnopravnosti i raspolaganja kao što se to dopušta muškarcima (muškarac može biti otac djeteta da uopće nije sudjelovao u začeću). S druge strane, treba nam biti jasno da su zloporabe moguće, da u Hrvatskoj postoje žene koje su rodile u menopauzi iako nemaju jajnih stanica. (postoji mogućnost da se na bezazlenom ginekoškom pregledu ženi otme jajna stanica). Ako smo zaista etični ljudi onda takav problem treba zajednički razmotriti uz punu ravnopravnost muškarca i žene.

Mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** ispravio je netočan navod predgovornice da će ove izmjene Zakon učiniti gorim. Izmjene će ga učiniti boljim, rekao je dodajući da je netočan i navod da su izmjene nezakonite jer, kako to mogu biti kad se o njima raspravlja u Saboru i namjerava ga se tu i donijeti.

Vlada pokušava spasiti što se da

Nakon ovog izlaganja u ime predlagatelja zakona riječ je zatražila potpredsjednica Vlade i ministrica **Jadranka Kosor** i potvrdila da se ovim provodi program na temelju kojeg je HDZ dobio izbore, 66 zastupničkih mandata, a koji i danas zastupnica kritizira. Zanimljivo je da zastupnica nije ni jednom riječju spomenula temeljni razlog ove izmjene a i dopune zakona, za koji kaže da se bavi ideologijom. A taj je razlog problem i činjenica da se prema Obiteljskom zako-

nu koji je predložen u mandatu prošle Vlade poslovi u važnim obiteljskim pitanjima prenose na centre za socijalnu skrb, na sudove. A od 14. srpnja do kraja prošle godine ništa na pripremi za to prenošenje nije napravljeno. Zanimljivo je i da predgovornica nije spomenula ni činjenicu o kojoj govori i pravobraniteljica za djecu, da ništa nije napravljeno da bi se suci pripremili za taj vrlo kompleksan posao, da nisu imali nikakve dodatne edukacije, rekla je, među ostalim, potpredsjednica Vlade. Dodala je da za sve probleme koji su se nagomilali na ovom području nije odgovorna ova Vlada koja pokušava ovim hitnim postupkom izmjenama i dopunama Zakona spasiti što se da. Potpredsjednica Vlade Kosor osvrnula se i odbacila i druge navode zastupnice pa tako i onaj o protuustavnosti i protuzakonitosti predloženih izmjena. Temeljni razlog za hitnost ovih izmjena i dopuna je što bi u protivnom došlo do kolapsa u ovom sustavu, naglasila je. A što se tiče drugih primjedaba izvijestila je da će Ministarstvo potaknuti donošenje zakona koji bi trebao regulirati sva ova pitanja u vezi s potpomognutom oplodnjom.

Ingrid Antičević-Marinović navela je, ispravljajući kao netočan navod da bivša vlast nije ništa učinila da se pravosude pripremi, da je zaposleno više od 400 sudaca, da su povećane plaće, pronalazila su se rješenja za potrebne prostore itd.

Potpredsjednica Vlade **Jadranka Kosor** odgovorila je da je samo precizno citirala mišljenje pravobraniteljice za djecu.

Marija Bajt (HDZ) upozorila je da je zastupnica Antičević-Marinović povrijedila Poslovnik jer nije ispravila netočan navod iz izlaganja ministricice već je davala obrazloženja koja nisu bila predmet rasprave.

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** najprije je izrazio žaljenje što se ove izmjene i dopune Zakona donose hitnim postupkom a navedeni razlozi za to u cijelosti ne stoje. Čini mu se da je ovaj Prijedlog učinjen površno i zapravo potpuno neutemeljeno s obzirom na razlog za donošenje. Naime, člankom 15. Prijedloga pokušava se odgoditi primjena pojedinih odredbi, a praktički se time može dovesti u pitanje pravna sigurnost RH, rekao je, među ostalim, naglašavajući da je stoga apsolutno nedopustiva ta odredba. Također se slaže s primjedbama iznesenim u

vezi sa surogat majkom smatrajući da to treba posebno razjasniti te upozorio da amandman Kluba zastupnika kojim se predlaže zamijeniti riječ "socijalna skrb" s riječi "obitelji" treba drugačije urediti jer da se odnosi na članak 365. važećeg Obiteljskog zakona, a kojeg nema u ovom Prijedlogu. Upozorio je, također, da zbog nomotehničkih razloga treba ostaviti pojam "bračni drug" i ne mijenjati ga u "muž".

Ne omogućiti brak između krvnih srodnika

Lucija Čikeš (HDZ) podsjetila je da je postojeći Obiteljski zakon u primjeni od 22. srpnja 2003. i ova Vlada cijeni trud prijašnje Vlade i nije rekla da Zakon ne valja nego se ne slaže s pojedinim rješenjima i stoga daje svoje, bolje prijedloge. Zastupnica je iznijela i određene prijedloge u vezi s predloženim zakonom pa tako i onaj da se promijeni članak 1 (s obzirom na izvanbračnu zajednicu) te da se u cijelosti briše stavak 2. članka 28. važećeg Zakona kojim dopušta iznimno brak između krvnih srodnika. To iznimno može vrlo brzo prijeći u matematičku progresiju, a znanstveno je dokazano da je u takvim brakovima mogućnost rađanja bolesne djece mnogo veća. Zakonom ne smijemo omogućiti brakove među krvnim srođnicima, nego moramo poduzimati sve za poboljšanje fizičke i psihičke sposobnosti budućih naraštaja, rekla je, među ostalim, naglašavajući da je djetetova majka žena koja ga je rodila (a ne da se smatra).

Jelena Pavičević-Vukičević (SDP) ispravila je kao netočan navod predgovornice da se zbog genetičkih malformacija djece zabranjuje brak između djece sestara i braće, polusestara i braće. Znanstveno je dokazano da djeca rođena u takvom braku nisu genetički zakinuta i ugrožena a takvi se brakovi izbjegavaju zbog mogućih učestalih brakova unutar jedne obitelji, što je bio čest slučaj u malim, često izoliranim otočnim sredinama.

Marin Jurjević (SDP) rekao je da se pokazalo da nije jednostavno zakonski regulirati područje koje je vezano uz ljubav, za one odnose koji proizlaze iz braka, obitelji. U predloženim izmjenama je i mjera da se obnovi postupak posredovanja prilikom rastave braka i tamo

gdje u braku nije bilo djece, a postavlja se pitanje, što znači sačuvati bračnu zajednicu i kad postoje djeca ukoliko ta djeca pate u toj bračnoj zajednici gdje se pojavljuje nasilje.

Mi ne znamo koji su svi oblici skrivenog nasilja, ne samo fizičkog (novinske crne kronike govore o tome), ni kad ti bračni partneri dođu do trenutka da ne žele živjeti u toj zajednici.

Mi ne znamo koji su svi oblici skrivenog nasilja, ne samo fizičkog (novinske crne kronike govore o tome), i kad ti bračni partneri dođu do trenutka da ne žele živjeti u toj zajednici. Možda je za djecu najzdravije da više ne budu u toj zajednici, rekao je, među ostalim zastupnik. Što se tiče rješenja kojim se riječ "bračni drug" zamjenjuje riječju "muž" smatra da se treba sačuvati jedinstvo pravnih pojmova i ako mislimo da (članak 4.) pojam nije dovoljno precizan onda ga treba izmijeniti ali ne da se mijenja kategorijski aparat. Druga je stvar, kaže, što misli da je intencija ove potonje promjene upitna, jer, koliko je razumio, želi se ustvari "prisiliti" "muža" da ostane u braku s trudnom ženom, misleći da time njoj pomažemo. No ako je taj čovjek već došao do razine da želi napustiti trudnu ženu onda mu u tome treba pomoći ali ga zakonski prisiliti da on njoj pomaže, itd. Jer, upitan je moralni, psihički profil čovjeka koji napušta ili želi napustiti ili napušta trudnu ženu ili u prvoj godini djetetova života a sada se njega prisiljava da ostane, a time se možda ostavlja monstruma u obitelji.

Potpredsjednica Vlade i ministrica Jadranka Kosor željela je objasniti ovo potonje pitanje. Važeća zakonska norma koja govori o razvodu braka i samo o bračnom drugu, znači oba bračna druga, i da oni ne mogu podnijeti zahtjev za razvod braka u vrijeme trudnoće i do godinu dana detetova života. Ovime sada omogućavamo ženi da može izaći ako želi iz pakla braka, ako se radi o paklu, ali to ne omogućavamo mužu. Nažalost, čest je slučaj da upravo muž ode ili ima želju da ode jer mu je dosta, i da ostavi ženu s djetetom i bez prihoda.

Mr.sc. **Marin Jurjević** objasnio je da je intencija njegove rasprave bila da je on protiv bilo kakve prisile ostajanja u braku.

Živko Nenadić (HDZ) smatra da je suvišno reći da će podržati ovaj predloženi zakon i to ne samo zato što je to politika njegove stranke već i što se predloženim onemogućuje ozakonjenje bigamije i ženidbe bliskih rođaka. No, kad je riječ o odgodi primjene nekih članaka ovog Zakona, negirao je da sudovi nisu spremni za primjenu već da je njegov dojam da sam Zakon nije za to spreman. U tom smislu smatra da bi do početka primjene Zakona trebalo unijeti možda i određene izmjene. Njegovo je uvjerenje da ni kompliciran put do rastave braka (bračni posrednik, je li to moderno rečeno neki stečajni upravitelj o kojem se bračni drugovi ne mogu dogovoriti nije pomogao očuvanju tih brakova) trebalo ponuditi rješenja koja bi omogućila supružnicima ili da se lakše pomire ili razvedu kako bi se djeca u svemu tome što manje maltretirala.

AMANDMANI

Odbor za zakonodavstvo predlaže da se članak 15. mijenja i glasi: "U članku 367. stavku 1. riječi: "još šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona." zamjenjuju se riječima: "do 30. rujna 2004. godine." Amandmanom se nomotehnički uređuje izričaj bez nepotrebnog opetovanja.

Amandman je podnio i **Klub zastupnika HDZ-a**. U čl. 365. st. 2. riječi "socijalne skrbi" zamijene riječju "obitelji". Ovim amandmanom usklađuje se djelatnost zaštite obitelji sukladno čl.16.st.4 Zakona o djelokrugu rada ministarstava i državnih upravnih organizacija.

Tri amandmana podnio je **Klub zastupnika SDP-a**. Prvim se predlaže brisanje članka 1. s obrazloženjem da izvanbračni drug može živjeti i u dvije izvanbračne zajednice te je nomotehnički i životno bolje uređenje postojećeg članka. Drugi amandman odnosio se na brisanje članka 6. Razlog je zaštita interesa djeteta kako bi znalo tko mu je biološka majka, budući da to može biti i žena koja ga nije rodila. Izmjene su predložene i u članku 7. čime bi se osiguralo da se putem prava prate i kvalitetno reguliraju znanstvena dostignuća, kao i da se reguliraju moguće zloporabe.

Davorko Vidović (SDP) upitao je gdje su granice intervencije države u prostor i područje braka i obitelji uopće, napomenuvši kako je to razlog zašto se protiv tako čestih izmjena ovog Zakona. Smatra da se Zakon ustvari mijenja iz prinude zato što sudovi nisu na sebe preuzeli dio odgovornosti centara za socijalnu skrb. Žali što Ustavni sud nije donio odluku da se tu radi o organskom zakonu jer bi se, drži, tada vodilo više računa o tome da se on ne mijenja svake četiri godine. Smatra da se predložene promjene nisu trebale odnositi na dijelove Zakona o kojima se prije šest mjeseci vodila stručna i argumentirana rasprava. Što se konkretnih primjedaba tiče, ne vidi razloga da se dvoje odraslih ljudi prisiljava na prolaženje procedure obveznog mirenja ili posredovanja kod bračnih razmirica. Mišljenja je da treba stimulirati slobodu pojedinca i njegov izbor života.

Smatram da ljudi u svadi ne mogu racionalno rasuđivati, rekla je **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** dodavši kako netko sa strane ponekad može bolje prosuditi takve situacije i u njima bolje sutra djeci.

Ovdje se ne govori o parovima koji imaju djecu, odgovorio je **Davorko Vidović**.

Pridružila bih se svima koji smatraju da ovoga trenutka nije bilo potrebno zadira-

ti u značajan Zakon kao što je obiteljski, naglasila je **Snježana Biga-Friganović (SDP)**. Dodala je da ju je zaprepastila izmjena članka 7. Pojasnila je da bi tom izmjenom bilo onemogućeno daljnje procesuiranje slučajevima u kojima su ženama bile uzimane jajne stanice.

Predložene promjene nisu se trebale odnositi na dijelove Zakona o kojima se prije šest mjeseci vodila stručna i argumentirana rasprava.

Nećemo podržati ovaj Zakon posebno zbog aspekta hitnosti, rekao je u ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a **Darko Šantić (HNS)**. Istaknuo je da članci od 1. do 14. duboko zadiru u materiju obiteljskog zakonodavstva. Drži da je na raspravu oko tih pitanja potrošeno mnogo vremena gdje se su suprotstavljala mnoga nekompetentna stajališta. Za članak 15. je rekao da je praktičan te njime predlagatelj tvrdi da se pravosuđe nije pripremlilo za preuzimanje predmeta koji su bili u nadležnosti centara za socijalnu skrb. Zaključio je da su članci od 1. do 14. nomotehni-

čke naravi te da stoga nisu zreli za hitni postupak. Predložio je da stoga ti članci budu povučeni, da ostane samo članak 15. nakon čega bi se konsenzusom odobrila prolongacija primjene ovog Zakona.

U ime predlagatelja ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor** zahvalila je svima na prijedlozima i mišljenjima. Što se tiče hitnog postupka Zakona, pojasnila je da je to za to kako bi se spriječilo nagomilavanje predmeta i nedoumica oko nadležnosti nad predmetima između centara za socijalnu skrb i sudova.

Ministrica Jadranka Kosor se potom u ime Vlade očitovala o amandmanima. Prihvatila je amandman Odbora za zakonodavstvo, kao i jedan Kluba zastupnika SDP-a kojim se prate i reguliraju znanstvena dostignuća i moguće zloporabe. Dva amandmana Kluba zastupnika SDP-a su odbijena, a isto stajalište imali su i zastupnici prilikom glasovanja. Što se tiče amandmana Kluba zastupnika HDZ-a, povučen je na prijedlog ministrice.

Zastupnici su tada prešli na glasanje i većinom glasova (92 "za", 34 "protiv" i 2 "suzdržana") donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona.

M.Ko; Đ.K; M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UPRAVNIM PRISTOJBAMA

Jednoglasnom odlukom zastupnici su prihvatili predloženi zakonski tekst kojega je po hitnom postupku uputila Vlada Republike Hrvatske.

Obrazlažući podnijeti prijedlog koji je upućen po hitnom postupku, ukazuje se da je odredbom važećeg članka 14. stavka 2. Zakona o upravnim pristojbama utvrđeno da se obračun konzularnih pristojbi obavlja prema srednjem tečaju kune iz tečajnice Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 2001. godine. Međutim, prilikom preračunavanja konzularnih pristojbi u američke dolare, ustanovljeno je kako se, današnji tečaj američkog dolara promijenio za oko 25 % u odnosu na tečajnicu od 31. prosinca 2001. godine.

Tako, primjerice pristojba za putovnicu iznosi 96 USD, a da se obračunava prema današnjem tečaju iznosila bi 124 USD. Budući da se i sve druge valute koje nisu u tečajnici HNB-a imaju obračunavati prema tečaju američkog dolara, dolazi do znatnog smanjenja u ukupnom prihodu od konzularnih pristojbi.

Predložene izmjene članka 14. stavka 2. Zakona o upravnim pristojbama, kao i u Tar. br. 12. Tarife upravnih pristojbi, odnose se na činjenice da pojam "konzularni ured" ne može zamijeniti sintagmu "diplomatske misije i konzularni uredi".

Predložena izmjena Tar.br.10. tarife upravnih pristojbi predlaže se radi terminološkog usklađivanja Zakona o upra-

vnim pristojbama sa Zakonom o strancima koji je stupio na snagu 17. srpnja 2003. godine, a koji se primjenjuje od 1. siječnja 2004. godine. Izmjene Tar.br.11. tarife upravnih pristojbi predložene su radi usklađivanja sa Zakonom o nadzoru državne granice koji je stupio na snagu 8. studenoga 2003. godine. Naime, kako je zakonom o nadzoru državne granice ukinuta kategorija odobrenje za kretanje i zadržavanje na graničnom prijelazu osobama koje stalno ili privremeno obavljaju djelatnosti na području graničnog prijelaza ukinute su dosadašnje točke 1. do 3. Tar. br. 11. Izmjene Tar. br. 78. predložene su radi terminološkog usklađivanja s odredbama Zakonom o strancima.

O predloženom tekstu očitovale su se i nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona ne protiveći se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku te da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Na tekst Konačnog prijedloga zakona Odbor nije iznio primjedbe. **Odbor za financije i državni proračun** raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno tije-

lo. Jednoglasno je podržao prijedlog Vlade Republike Hrvatske da se, sukladno članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora, predloženi Zakon donese po hitnom postupku. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja ocijenio je da bi se njegovom provedbom spriječilo daljnje smanjenje ukupnog prihoda od konzularnih pristojbi.

Odbor za financije i državni proračun odlučio je bez rasprave predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o izmj-

nama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama.

Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je zaključio ovu točku. Jednoglasno, sa 128 glasova donesen je predloženi Zakon o izmjenama i dopunama zakona o upravnim pristojbama u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske.

V.Ž.

PRIJEDLOG PLANA USKLAĐIVANJA ZAKONODAVSTVA REPUBLIKE HRVATSKE S AQUIS COMMUNAUTAIREOM ZA 2004. GODINU - DODATAK A NACIONALNOM PROGRAMU REPUBLIKE HRVATSKE ZA PRIDRUŽIVANJE EUROPSKOJ UNIJI - 2004. GODINE

Dinamizirati aktivnosti tijela državne uprave u postupku usklađenja zakonodavstva

Zastupnici Hrvatskoga sabora jednoglasno su prihvatili Plan usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s *aquis communautaire*om za 2004. godinu - Dodatak A Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji - 2004. godine (predlagatelj Vlada RH). Tijekom rasprave zastupnici su podržali namjeru Vlade da planski pristupi usklađivanju zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije i založili se za dinamiziranje aktivnosti tijela državne uprave u postupku usklađenja zakonodavstva. U svezi s potonjim prijedlogom je i zaključak Sabora kojim na kraju predlaže brže ispunjavanje Plana usklađivanja zakonodavstva kako bi se u ovoj godini veći broj zakonskih prijedloga uskladio s pravnom stečevinom Europske unije.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Plana usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s *aquis communautaire*om za 2004. godinu - Dodatak A Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji za 2004. poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministrice za europske integracije, mr. sc. **Kolinde Grabar-Kitarović**. Ministrica je rekla da je 15. siječnja ove godine Vlada Republike Hrvatske prihvatila Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje EU-u za 2004. godinu. Primijetila je da je riječ o drugom po redu Nacionalnom programu (prvi je bio za 2003. godinu, a Hrvatski ga je sabor podržao na izvanrednoj sjednici 18. prosinca 2002.). Za razliku od prvog Nacionalnog programa ovaj drugi - za 2004. godinu proširen je i temelji se na programu Vlade RH u mandatnom razdo-

blju 2002-2007., i uz mjere iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sadrži i Plan provedbe sporazuma, ocjenu napretka Republike Hrvatske o Procesu stabilizacije i pridruživanja Europske komisije te suradnje s delegacijom Europske komisije. Također obuhvaća i sva poglavlja pravne stečevine Europske zajednice. Program je usmjeren na nekoliko tema, prije svega, na ispunjavanje politički uvjetovanih kriterija, gospodarske prilagodbe, potom na usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske, jačanja administrativne sposobnosti za provedbu reformi i komunikacijske strategije za informiranje hrvatske javnosti o približavanju europskim integracijama. U okviru Nacionalnog programa tijekom ove godine predviđeno je usvajanje 45 zakonskih mjera te 199 podzakonskih akata. A u Prijedlogu Plana usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s *aquis communautaire*om

za 2004. godinu - dodatak A Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje EU-u 2004. godina kojeg Vlada podnosi Saboru na usvajanje navedene su zakonodavne mjere (zakonski akti) s rokovima usvajanja po kvartalima u ovoj i slijedećoj godini. Ministrica je iskoristila priliku i u ime Vlade predložila amandman na Prijedlog plana u svjetlu najnovijih okolnosti, odnosno nedavne odluke Ustavnog suda Hrvatske kojim se ukida Zakon o medijima. S obzirom na tu činjenicu predložila je da se donošenje Zakona o medijima uvrsti u plan zakonodavnih aktivnosti za ovu godinu.

RADNA TIJELA

Odbor za europske integracije raspravljao je o Prijedlogu plana kao matično radno tijelo. Ocijenjeno je da je broj zakonodavnih mjera predviđenih za 2004. godinu manji u odnosu na 2003. te se predlaže dinamiziranje aktivnosti tijela državne uprave u postupku usklađenja zakonodavstva kako bi se do revizije u lipnju ove godine broj zakonodavnih mjera povećao. Također, s obzirom na to da se u predmetnom Prijedlogu radi o mjerama predviđenim za 2004. predlaže se izbaciti zakonske prijedloge za 2005. godinu. Odbor je prihvatio Plan usklađivanja zakonodavstva RH s *acquis communautaire*om za 2004. godinu - Dodatak A Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanju Europskoj uniji - 2004. godinu. Također, predlaže brže ispunjavanje Plana usklađivanja zakonodavstva kako bi se u 2004. godini veći broj zakonskih prijedloga uskladio s pravnom stečevinom Europske unije.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Plana, a na sam tekst Plana nema primjedaba.

O predmetnom Planu **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički** sustav raspravio je kao zainteresirano radno tijelo. Odbor je podržao namjeru Vlade da planski pristupi usklađivanju zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije, a Vladi predložio da u nazivu i sadržajnom dijelu dokumenta rabi nazivlje iz hrvatskog književnog jezika, te da naziv odgovara sadržaju dokumenta.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja stavove Odbora za europske integracije prenio

je njegov predsjednik, mr. sc. **Neven Mimica**, a Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav njegov predsjednik Dražen Bošnjaković. U nastavku govorili su predstavnici klubova zastupnika. Anto Đapić je rekao da će HSP-e podržati Prijedlog plana kao što podržava i Nacionalni program RH za pridruživanje EU. Svaki zakon s oznakom EU trebao bi sadržavati dio koji se odnosi na razdoblje do ulaska Hrvatske u EU i razdoblje nakon toga. Unatoč optimističnom nazivu ovog programa sve se ipak svodi na realizaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji je u ovom trenutku Hrvatsku doveo u jedan vrlo čudan položaj. Naime, nastoji se užurbano naprežujući koliko god je to moguće prilagoditi rad Hrvatskog sabora toj situaciji tako što će prioritarno donijeti zakone koji idu k usklađivanju s europskim zakonodavstvom. Istodobno tri članice EU-a još nisu ratificirale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i EU-a, a dvije to čine iz čisto nacionalnih interesa i političkih razloga koji su samo njima znani, kaže zastupnik Đapić. Stoga se postavlja pitanje svrsishodnosti takve žurbe te kako izaći iz takvog labirinta.

Klub zastupnika SDP-a pozdravlja značenje i brzinu koju je Vlada pridala definiranju slijedećih koraka na približavanju Hrvatske EU, ali je to bilo utoliko lakše što je prethodna Vlada ostavila dobru podlogu za neometani nastavak svih aktivnosti u tom procesu.

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a mr. sc. Neven Mimica je napomenuo da je proces približavanja Hrvatske članstvu u EU jedan od najsveobuhvatnijih procesa u koje su se hrvatske institucije i Hrvatska kao država upustile. Nacionalni program pridruživanja Hrvatske EU-u obvezatan je vodič na tom putu prema Europskoj uniji i zbog toga Klub zastupnika SDP-a pozdravlja značenje i brzinu koju je Vlada RH pridala definiranju slijedećih koraka na približavanju Hrvatske EU-u budući je već na svojoj drugoj sjednici usvojila Nacionalni program pridruživanja. To je bilo utoliko lakše što je

prethodna Vlada ostavila dobru podlogu koja je omogućila neometani nastavak svih aktivnosti u tom procesu, a sreća je da u svemu tome nema mjesta niti potrebe stranačkim nadmetanjima i dokazivanjima tko je više, a tko manje napravio na pridruživanju Hrvatske Europskoj uniji. To nije niti potrebno, barem zbog dva razloga, drži zastupnik Mimica. Najprije, zato što smo svjedoci postojanja konsenzusa parlamentarnih političkih stranaka iz prosinca 2002. godine kojim se u osnovi traži ubrzana i zajednička sinergijska aktivnost svih političkih čimbenika u Hrvatskoj radi tog približavanja EU-u. S druge strane, za ostvarivanje konačnog cilja (ulazak u EU) neće na kraju biti zaslužna niti jedna politička stranka niti pojedinačna državna institucija nego ćemo u toj nakani uspjeti samo ako svi zajedno uspijemo osmisliti sinergijski učinak djelovanja prema ostvarenju konačnog cilja. Mjera tog uspjeha bit će hrvatski građani tj. razina njihove svijesti i prihvaćanja te razumijevanja procesa i rezultata toga procesa, a napose njihova sposobnost i spremnost da prihvate standarde europskog ponašanja i djelovanja. U reviziji Nacionalnog programa RH za pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji koja će se po redu i planu rada aktualne Vlade dogoditi u lipnju ove godine potrebno je učiniti tri stvari. Najprije valja promijeniti naziv Nacionalnog programa u Nacionalni program za pristupanje Europskoj uniji ili u Nacionalni program za usvajanje pravne stečevine Europske unije. Razlog - treba ići korak naprijed i ne treba se ograničavati samo na plan pridruživanja Europskoj uniji jer Hrvatska u osnovi već jeste pridružena članica Unije. Također valja pojačati aktivnosti i metodologiju izračunavanja proračunskih učinaka promjene zakonodavstva, koje nas očekuje, a napose dinamizirati zakonodavnu aktivnost u ovoj i narednoj godini do kraja procesa usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s europskim pravnim redom. U svezi s potonjim prijedlogom gospodin Mimica napominje da su države koje su prije Hrvatske prešle put približavanja članstvu u Uniju u pravilu morale u postupku usklađivanja svog zakonodavstva, uskladiti između 400 i 700 zakona da bi se približile pravnoj stečevini Europske unije. Hrvatska je do kraja 2003. u Hrvatskom saboru usvojila 116 zakona, a pribroji li se toj cifri predviđenih 37 zakona za 2004. godinu, tada

za ostvarivanje tog najmanjeg cilja (400 zakona) treba usvojiti još gotovo 250 zakona u 2005. i 2006. godini. Zastupnik drži da još uvijek ima prostora da tijela državne uprave više angažiraju Hrvatski sabor u zakonodavnom radu.

Pročistiti Prijedlog programa

Mr. sc. **Neven Mimica** pozdravio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a napor Ministarstva za europske integracije da u kratkom roku izradi Prijedlog plana usklađivanja zakonodavstva RH za 2004. s dodatkom A Nacionalnom programu Republike Hrvatske pridruživanja Europskoj uniji - 2004. godina. To ujedno pokazuje punu koordiniranost svih tijela državne uprave i Vlade RH što jamči učinkovitost rada Vlade i svih tijela državne uprave. Slaže se s prethodnikom da se nema potrebe nadmetati oko toga tko je više, a tko manje u tom smislu napravio u bivšoj Vladi ili tko će više napraviti u aktualnoj Vladi RH. Ne može se, međutim, zaobići činjenica koja daje posebno svjetlo na usmjerenja i poduzete napore sadašnje Vlade RH da punim kapacitetom i u svim segmentima politike i zakonodavstva pristupi tom strateškom cilju Hrvatske - dobivanju *aquis communautaire* i statusa kandidata za članstvo u Uniji u lipnju ove godine. Klub zastupnika HDZ-a vjeruje da će upravo ambicioznost aktualne Vlade na tom strateškom poslu uroditi plodom. Ambicioznost Vlade pokazuje se i u roku od samo mjesec dana u kojem je napravljen Prijedlog plana.

Dragica Zgrebec (SDP) izjavila je da je netočno da je izrada Prijedloga plana u kratkom vremenu mjerilo učinkovitosti aktualne Vlade RH. Zastupnica tvrdi da je ovaj Prijedlog plana bio već gotovo u cijelosti izrađen što može potvrditi i bivši ministar za europske integracije, gospodin Mimica. Učinkovitost aktualne Vlade vidjet će se kroz cijeli njezin mandat, zaključila je zastupnica Zgrebec.

Dr. sc. **Ivo Josipović** (neovisni) sasvim je siguran da će Ministarstvo za europske integracije na čelu s ministricom imati punu podršku svih zastupnika u ostvare-

nju nacionalnog interesa - pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji. Primijetio je da se u Nacionalnom programu na popisu zakonodavnih aktivnosti nalaze i zakoni koji s tzv. pravnom stečevinom EU-a nemaju nikakve veze. Primjerice Zakon o kaznenom postupku nije dio tog zajedničkog projekta u EU. Stoga zastupnik preporučuje predlagatelju da pročisti Prijedlog programa, a resornom Ministarstvu da se koncentrira samo na zakone koji zaista jesu dio pravnih stečevina u užem smislu te riječi. Upozorava još da se pravna stečevina mijenja, a u EU neprekidno donose različite direktive i druge akte prema kojima se naše zakonodavstvo također mora ravnati, pa o tome valja voditi računa.

U Nacionalnom programu na popisu zakonodavnih aktivnosti nalaze se i zakoni koji s tzv. pravnom stečevinom EU-a nemaju nikakve veze.

Završnu riječ imala je ministrica mr. sc. **Kolinda Grabar-Kitarović**. Rekla je da će sredinom ove godine svakako doći do revizije Nacionalnog programa pridruživanja Hrvatska Europskoj uniji, vjerojatno i u svjetlu partnerstva koje Hrvatske očekuje da će dobiti. U tom kontekstu može se eventualno razmišljati i o promjeni naziva Nacionalnog programa. Glede bržeg ispunjavanja plana usklađivanja zakonodavstva RH s pravnom stečevinom EU-a Vlada može, kaže, predložiti da se predviđeni program zakonodavnih mjera za 2005. godinu, a koje su uvrštene u plan mjera o kojima će Vlada raspravljati, prebaci u plan za 2004. godinu. Vlada prihvaća sugestiju Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, nastavila je ministrica te dodala da su materijali za ovu raspravu dostavljeni zastupnicima na upoznavanje, a bit će dostupni i hrvatskim

građanima i javnosti te objavljeni na Internet stranici Ministarstva na čijem je ona čelu. Isto tako će se tiskati kopije Nacionalnog programa, a prevest će se na engleski i dostaviti Europskoj komisiji. Ministrica je zahvalila zastupniku Mimici posebno na potpori u ime Kluba zastupnika SDP-a te odala priznanje i pozdravila dobru podlogu koju je prethodna Vlada postavila u odnosima prema EU-u, a napose glede Nacionalnog programa za 2004. godinu. Također je pozdravila konstataciju da oko ovog važnog strateškog cilja nema stranačkog nadmetanja pa je u tom smislu, kaže, ohrabruju stavovi zastupnika i Hrvatskog sabora o zajedničkoj suradnji u pitanjima pridruživanja i u konačnici članstva Hrvatske u Uniji. Glede zalaganja za još ambiciozniji program usklađivanja ministrica tvrdi kako poanta nije u nagomilavanju zakona nego u kvaliteti istih tj. da oni budu dobro obrađeni u Hrvatskom saboru te u dodatnom stručnom dijalogu Sabora s izvršnom vlašću pri donošenju natjeranih zakona. Glede opaske zastupnika Josipovića da treba stalno pratiti i usklađivati naše zakonodavstvo s mjerama koje se mijenjaju u Uniji, ministrica je podvukla da Ministarstvo ima u vidu tu činjenicu te konstantno prati i donosi nove mjere za takvo usklađivanje našeg zakonodavstva. Više nije bilo zainteresiranih za raspravu.

Sukladno prijedlogu Odbora za europske integracije zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su (sa 128 glasova) prihvatili Plan usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s *aquis communautaire*om za 2004. godinu - Dodatak A Nacionalnom programu Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji - 2004. godina. Također su predložili brže ispunjavanje Plana usklađivanja zakonodavstva kako bi se u 2004. godini veći broj zakonskih prijedloga uskladio s pravnom stečevinom Europske unije.

J.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O ODRŽAVANJU MULTILATERALNE VOJNE VJEŽBE "ADRIATIC PHIBLEX 04-2 ENGINEEREX"

Zajednička vježba inženjerijskih postrojbi

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli Odluku o održavanju multilateralne vojne vježbe. Pojedini zastupnici iz redova oporbe ukazivali su ipak i na određene slabosti i nedostatke koje su uočili u predloženom zakonskom tekstu.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst kojega je u proceduru uputila Vlada Republike Hrvatske uvodno je obrazložio ministar obrane RH **Berislav Rončević**. Napomenuo je da je planirana međunarodna i multilateralna vojna vježba Hrvatskih oružanih snaga i oružanih snaga Sjedinjenih Američkih Država, Albanije, Bugarske, Grčke, Italije, Makedonije, Rumunjske i Turske. Radi se o vježbi inženjerijskih postrojbi koja predviđa izvođenje vojnih vježbi na poligonu kod Slunja. Ujedno bi trebalo pružiti pomoć Slunju i okolnim naseljima, jer bi se tom prilikom dala potpora oko izgradnje lokalnog vodovoda. Radi se ujedno o dijelu međunarodne vojne suradnje, a vježba bi se vremenski odvijala u dvije etape. Predvježba američkih inženjeraca trebala bi se odvijati u periodu od 15. veljače do 17. travnja 2004. godine, a to bi ujedno uključivalo i izgradnju novog sanitarnog kupaoičkog objekta u D - zoni vojnog poligona. Glavni dio vježbe trajao bi od 18. travnja do 30. lipnja ove godine. Ministar je zatim konstatirao da ova vježba raspolaže vlastitim odobrenim sredstvima koja su bila planirana u stavei Ministarstva obrane u državnom proračunu, kao i u ostalim stavkama. Planirana sredstva ukupno iznose 13,8 milijuna kuna, a od toga bi po sporazumu SAD sudjelovale sa 4,4 milijuna kuna, dok bi ostatak išao na trošak proračuna Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski tekst razmotrila su i nadležna radna tijela Sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje Odluke, a na tekst Odbor nije imao primjedaba. **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** saslušao je uvodno obrazloženje predstavnika predlagatelja, koji je upoznao članove Odbora s razlozima zbog kojih se predlaže donošenje Odluke, te s ciljevima koji se kroz održavanje ove multilateralne vježbe žele postići. Odbor je podupro njeno donošenje, ocijenivši pri tome da je ona u interesu Republike Hrvatske, i to prvenstveno zbog stjecanja stručnih znanja i iskustva pripadnika naših Oružanih snaga koje će sudjelovati u vježbi. Osim toga, ocijenjeno je da će se ona pozitivno odraziti i na naše težnje za članstvom u NATO savezu. Nakon rasprave, Odbor je predložio Hrvatskom saboru da donese Odluku o održavanju multilateralne vojne vježbe "Adriatic Phiblex 04-2 Engineerex" u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.

RASPRAVA

U ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost govorio je zastupnik **Ivan Jarnjak**. On je napomenuo da je Odbor predložio Hrvatskom saboru donošenje Odluke o održavanju navedene multilateralne vojne vježbe, u tekstu predlagatelja - Vlade Republike Hrvatske.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Željka Antunović**. Ocijenila je da će se rečenom vojnom vježbom pozitivno utjecati na podizanje ukupnih operativnih sposobnosti Oružanih snaga Republike Hrvatske. Naglasila je da će Klub zastupnika SDP-a podrža-

ti ovaj Prijedlog odluke, ali je upozorila i na određene nedosljednosti budući da se rečeni prijedlog pojavio i pred zastupnicima bivšeg saziva Sabora. Tada je pozitivna odluka izostala, jer je veliki dio tadašnje oporbe bojkotirao sjednice Sabora. Istovremeno se danas upućuju zamjerke što prethodna vlast nije posvetila dovoljnu pozornost mjerama približavanja NATO savezu.

Nakon ove primjedbe, zastupnik **Ivan Jarnjak** zatražio je riječ zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da je netočna ocjena o navedenom bojkotu u prošlom sazivu Hrvatskog sabora. Ukazao je da je u tom periodu, HDZ zbog načelnih i principijelnih razloga bojkotirao samo neke točke dnevnog reda. Nitko nema pravo na prozivanje političkog rada, ukoliko parlamentarna stranka koristi demokratske i predviđene instrumente u svom političkom djelovanju, zaključio je zastupnik Jarnjak.

Pozitivna razmjena vojnih iskustava i vještina

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zatim dr.sc. **Krešimir Ćosić**. On je naglasio da su zajedničke multilateralne vojne vježbe osobito korisne za postrojbe Hrvatske vojske. Važnost ove vježbe sagledava se i u činjenici da u njoj sudjeluje čak pet država članica NATO-a, te da je važna i za jačanje naše regionalne suradnje. Ona je nadalje i obveza koju imamo u okviru Partnerstva za mir, te pridonosi razmjeni iskustava, poboljšanju istreniranosti, kao i jačanju interoperabilnosti s postrojbama NATO-a. Potrebno je naglasiti da ova vojna vježba pridonosi osposobljavanju postrojbi Hrvatske vojske za

sudjelovanje u međunarodnim vojnim misijama, jer se može dogoditi i sudjelovanje u obliku inženjerijskih jedinica unutar međunarodnih vojnih misija. Podsjetio je zatim i na kronologiju suradnje s Pentagonom kada su 1994. i 1995. godine, tadašnji ministar obrane, te načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske, potpisali Sporazum o bilateralnoj vojnoj suradnji sa SAD-om. Dodao je da je upravo HDZ uspostavio i utemeljio ove oblike suradnje, pa je prirodno da podupire i najavljenju vojnu vježbu.

Dvojbe oko pokrivanja štete i imuniteta

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**. On je upozorio da konac vojne vježbe već zadire u turističku sezonu, a osim toga zamjerio je što se naziv vježbe o kojoj se raspravlja u Hrvatskom saboru, nije donio u hrvatskom prijevodu i izričaju. On bi u tom slučaju nosio naziv "Jadranska vodozemna inženjerijska vježba". Sudeći prema nazivu grad Slunj kao da se nalazi na moru, pa bi se onda trebala doznati i lučka kapetanija za Slunjski poligon, primijetio je zastupnik. Konstatirao je ujedno da Amerikanci sve više koriste relativno jeftin i pristupačan slunjski vojni poligon za svoje vježbe. Ocijenio je da se i najavljene potpore oko izgradnje vodovoda lokalnoj zajednici, trebaju sagledavati u cjelokupnom

kontekstu koji će Hrvatska pokrivati sa značajnim postotkom vlastitih financijskih sredstava. Konstatirao je također, da sve zemlje sudionice imaju svoje postrojbe u Iraku, odnosno u slučaju Albanije u Afganistanu.

Govorio je zatim da se svjesno zaboravlja da zakonsku osnovu za ovu vojnu vježbu predstavlja i Sporazum o suradnji na suzbijanju oružja za masovno uništenje, potpisan između Republike Hrvatske i SAD-a koji je ratificiran u Hrvatskom saboru prošle godine. Podsjetio je još jednom na sve slabosti koje izviru iz teksta Sporazuma, izdvajajući ocjenu da Hrvatska sama snosi štetu koja nastane tijekom vježbe od američke strane, kao i da svi pripadnici američkog osoblja imaju potpuni imunitet i izuzeti su od bilo kakve kaznene ili odštetne odgovornosti. Ukoliko se ovi aspekti imaju na umu, onda će Hrvatska pokriti daleko veći iznos od naznačenih 9,4 milijuna kuna, upozorio je zastupnik. Nitko nema ništa protiv zajedničkih vježbi sa snagama SAD-a, ali kao saborski zastupnici prvenstveno moramo štiti hrvatske interese. Smatramo da je dobro što je Hrvatska ravnopravni partner navedenih zemalja, ali ovdje postoji dosta otvorenih pitanja i nejasnoća da bi ovu vojnu vježbu mogli samo tako olako podržati, zaključio je zastupnik Tadić.

Za ispravak dva netočna navoda koje je uočila prilikom izlaganja zastupnika Tadića javila se zastupnica **Željka Antunović (SDP)**. Jedan od netočnih

navoda odnosi se na tvrdnju da sve zemlje sudionice imaju svoje snage u Iraku u američko - engleskoj koaliciji, budući da je turski parlament odbio uputiti svoje snage. Drugi netočan navod je da "ovaj Sporazum, odnosno ova vojna vježba ima ikakve veze sa Sporazumom protiv kojega su ustali HSP-ovci u trenutku kada je potpisivan", upozorila je zastupnica Antunović. Ocijenila je da je u ovom slučaju riječ o inženjerijskoj vježbi čije je planiranje započeto davno prije.

Na putu prema punopravnom članstvu u NATO savezu

Kratak zaključni osvrt dao je zatim i ministar obrane Republike Hrvatske, **Berislav Rončević**. On je potvrdio iznijete ocjene koje je navela zastupnica Antunović, te dodao da hrvatska Vlada ispunjava nacionalne interese u uvjerenju da je i donošenje Odluke o multilateralnim vojnim vježbama, u sklopu izražene želje za što bržim pristupanjem NATO savezu.

U nastavku rada predsjedavajući je konstatirao da je rasprava zaključena, te dao na glasovanje predloženu Odluku. Nakon brojanja glasova istaknuo je da je Odluka o održavanju multilateralne vojne vježbe "Adriatic Phlibex 04 - 2 ENGINEEREX" donesena sa 121 glasom "za" i 7 "suzdržanih".

V. Ž.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU POVJERENSTVA ZA ODLUČIVANJE O SUKOBU INTERESA

Zastupnici Hrvatskog sabora izabrali su većinom glasova Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, u sastavu kako ga je predložio Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskoga sabora. Iz redova zastupnika Hrvatskoga sabora izabrani su Marija Bajt (HDZ), Đurđa Adlešić (HSL) i Anton Kapraljević (HNS), a iz reda uglednih javnih djelatnika izabrani su dr. sc. Željko Horvatić, redoviti profesor na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, doc.

dr. sc. Davor Derenčinović, docent na Katedri za kazneno pravo na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i Petar Marija Radelj, teolog, urednik, prevoditelj i poliglot.

O PRIJEDLOGU

Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskog sabora podnio je Prijedlog odluke o imenovanju Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa. Predsjednik Odbora, **Branimir Glavaš**,

izvijestio je zastupnike na sjednici Hrvatskog sabora o tom Prijedlogu.

Za članove Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa imenuju se iz redova zastupnika Hrvatskog sabora Marija Bajt, Đurđa Adlešić i Anton Kapraljević, a iz redova uglednih javnih djelatnika dr. sc. Željko Horvatić, redoviti profesor na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, doc. dr. sc. Davor Derenčinović, docent na Katedri za kazneno pravo na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Petar Marija

Radelj, teolog, urednik, prevoditelj i poliglot.

Obrazloženje je slijedeće: U članku 16. stavku 1. Zakona o sprečavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti ("Narodne novine", broj 163/03.) propisano je da se osniva Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa.

U članku 16. stavku 2. Zakona propisano je da se Povjerenstvo sastoji od 7 članova koji između sebe biraju predsjednika. Članove Povjerenstva imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskog sabora. U prijedlog za člana Povjerenstva vodi se računa o njegovom radu i ugledu.

U članku 16. stavku 3. Zakona propisano je da su četiri člana Povjerenstva iz redova zastupnika, a ostali članovi su ugledni javni djelatnici, s time da dva člana Povjerenstva ne mogu biti iz iste političke strane. Predsjednik Povjerenstva ne smije biti član stranke koja obnaša vlast.

U članku 16. stavku 4. Zakona propisano je da se članovi Povjerenstva imenuju na vrijeme od sedam godina. Iznimno, članovi Povjerenstva iz redova zastupnika Hrvatskog sabora biraju se na vrijeme trajanja mandata u Hrvatskom saboru. Član povjerenstva može biti ponovno imenovan najviše jednom.

U članku 17. Zakona propisan je temelj djelovanja i nadležnosti Povjerenstva.

Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove Hrvatskog sabora je u nastavku 2. sjednice Odbora održanom 30. siječnja 2004. godine ponovno raspravljao o prijedlozima klubova zastupnika za imenovanje članova Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa.

Nakon provedene rasprave, predloženo je da se za članove Povjerenstva iz redova zastupnika imenuju: **Marija Bajt (HDZ)**, **Đurđa Adlešić (HSL)** i **Anton Kapraljević (HNS)**. Mjesto četvrtog člana Povjerenstva iz redova zastupnika za sada ostaje nepopunjeno.

Za članove Povjerenstva predloženi su slijedeći ugledni javni djelatnici: prof. dr. sc. **Željko Horvatić**, redoviti profesor na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, doc. dr. sc. **Davor Derenčinović**, docent na Katedri za kazneno pravo na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i **Petar Marija Radelj**, teolog, urednik, prevoditelj i poliglot.

Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove, nakon rasprave o navedenim prijedlozima, **sa 8 glasova "za" i 3 glasa "protiv"** utvrdio je ovaj Prijedlog odluke s obrazloženjem, koji podnosi Hrvatskom saboru.

RASPRAVA

Prilikom razmatranja Prijedloga odluke o imenovanju članova Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa za riječ se javio mr. sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Pojasnio je kako je to Povjerenstvo, sukladno Zakonu, trebalo biti izabrano prije dva mjeseca te u definiranom sastavu odnosno s time da predsjednik Povjerenstva bude osoba iz oporbe. Istaknuo je da od sedam članova sada imamo šest članova koje je predložio HDZ. Drži to nasiljem nad demokracijom, nad zdravom pameću, nad Poslovníkom, nad Zakonom, nad dogovorom i nad parlamentarnom praksom.

Striktano smo se držali Zakona

Nije točno da smo donosili odluke mimo zakonskih odredbi nego smo se striktno držali Zakona, pojasnio je predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove **Branimir Glavaš**. Dodao je da je Odbor na svojoj sjednici raspravio i prijedloge oporbenih stranaka, da bi glasovanjem bio prihvaćen vladajuće većine. Ne stoji da smo prekoračili zakonske ovlasti i da smo vršili nasilje nad pameću, nego smo radili u skladu sa zdravim razumom, zaključio je g. Glavaš.

Nisam rekao da ste prekoračili zakonske, nego vremenske rokove, odgovorio je mr. sc. **Miroslav Rožić**.

Za riječ se javio potom **Dragutin Lesar (HNS)**. Istaknuo je kako je prije dan dva bilo dogovoreno da će dva zastupnika biti iz oporbe, dva iz vladajuće stranke. Dilema broja zastupnika na jednoj i drugoj strani bila je predmetom usuglašavanja tri ili četiri dana u kontinuitetu i na kraju je dogovoren sistem koji nitko više nije dovodio u pitanje, pojasnio je zastupnik. Naglasio je kako je 48 sati nakon toga odnos parlamentarne većine i manjine drugačiji. Uputio je potom apel predsjedniku Sabora da se danas ne glasa o ovom prijedlogu nego da se učini napor i riješe nesporazumi.

Ključno je pitanje tko je parlamentarna većina, a tko manjina, rekao je **Nenad Stazić (SDP)**. Tu se osvrnuo na SDSS za koji kaže da je prilikom biranja gđe Adlešić za potpredsjednicu Sabora bio većina da bi se danas preselio u manjinu. Nije se SDSS nigdje preselio, nego HDZ to pitanje tumači kako mu paše, istaknuo je gospodin Stazić.

Predsjednik Hrvatskoga sabora **Vladimir Šeks** je pojasnio da je na sjednici Predsjedništva Sabora, proširenoj predsjednicima klubova stranaka, održanoj 26. siječnja ove godine zaključen način popunjavanja mjesta u saborskim odborima i izaslanstvima. U tome dogovoru, dodao je, nema ni jedne riječi oko izbora i imenovanja povjerenstva prema Zakonu o sprečavanju sukoba interesa. Naglasio je da je na prvoj konstituirajućoj sjednici izabrano Povjerenstvo za sprječavanje sukoba interesa te se poduzelo sve radnje da ono zaista i profunkcionira. Zakon, rekao je dalje, je vrlo precizan i jasan te se članovi Povjerenstva biraju na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Odbor, dodao je, predložio je da se biraju četiri člana iz redova zastupnika Hrvatskoga sabora s time da dva člana ne mogu biti iz iste stranke. Konstatirao je kako je ovo lex specialis i on ne govori o tome da stranački sastav Povjerenstva treba odgovarati sastavu Hrvatskoga sabora. Zaključio je potom da su svi ti uvjeti ispunjeni u prijedlogu Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Stoga, ne nalazim razloga za hvalevrijedan prijedlog za pomicanje i odgodu odluke o sastavu ovog Povjerenstva, zaključio je predsjednik Sabora.

HDZ se neće baviti revanšizmom

Gospodin Nenad Stazić i njegova stranka su skupa s onima koji su poduprli Zakon o sukobu interesa mogli u prošlom sazivu imenovati to Povjerenstvo budući da su imali većinu, rekao je **Luka Bebić (HDZ)**. Što se tiče stavljanja ove točke dnevnog reda na raspravu ovako kasno, dodao je, kako je bivša vlast zaboravila da je neke sustavno bitne i važne točke dnevnog reda stavljala na raspravu u ponoć. Smatra da bismo se ipak trebali okrenuti aktualnim problemima, sadašnjem radu Sabora, bez stvaranja nekih

novih afera. Ukoliko će se ipak otvarati neka pitanja o revanšizmu, naglasio je da to HDZ neće raditi. Zaključio je da se ovdje nema što dodavati, da je Zakon jasan kao i prijedlog koji je kvalificirano donesen te o njemu Hrvatski sabor treba odlučiti.

Milanka Opačić (SDP) je tada u ime Kluba zastupnika SDP-a zatražila stanku. Nakon stanke je pojasnila kako je potpuno izvjesno da većina ne želi dva oporbena zastupnika u Povjerenstvo za sprječavanje sukoba interesa. Smatra da se na taj način šalje jasna poruka da se ne želi kvalitetan rad tog Povjerenstva te je dodala kako Klub zastupnika SDP-a ne želi sudjelovati u nastavku ove farse i povlači njenu kandidaturu.

Predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove **Branimir Glavaš** je predložio da se onda izglasa Povjerenstvo sa šest članova čime zakonske odredbe neće biti narušene, a da se naknadno riješi to pitanje.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Luka Bebić** je predložio da se dogovorom pokuša riješiti ovaj problem.

Sukladno ovom prijedlogu predsjednik Hrvatskoga sabora **Vladimir Šeks** je zaključio da za sada Sabor neće donositi nikakvu odluku glede Povjerenstva za sprječavanje sukoba interesa.

Potreban konsenzus

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio **Slavko Linić (SDP)**. Rekao je da treba pokazati zajedničku

Predložen samo jedan kandidat iz oporbe, što znači da kod izbora predsjednika Povjerenstva koji treba biti iz oporbe neće biti izbor, jer postoji samo jedan kandidat.

volju da se Povjerenstvo izabere konsenzusom, prije svega stoga da se pošalje jasna poruka građanima da se želi vrlo ozbiljno tim Povjerenstvom pratiti svakog dužnosnika. Rekao je da je dosad predložen samo jedan kandidat iz oporbe, što znači da kod izbora predsjednika Povjerenstva koji treba biti iz oporbe

neće biti izbora, jer postoji samo jedan kandidat.

"Klub zastupnika SDP-a predlaže Vam da izaberete i 7-og, da barem oni koji budu birali predsjednika iz oporbe imaju mogućnost birati, a ne da je, s obzirom na to da je samo jedan kandidat, izbor nemoguć".

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je **Anto Đapić (HSP)**. Nadao se da će se ova odluka o izboru Povjerenstva ipak donijeti temeljem širokog konsenzusa, što je i intencija Zakona o sukobu interesa. Dodao je da je njegova stranka bila i pokretač ovog zakona, a da je HDZ-u neprihvatljiv kandidat Hrvatske stranke prava za Povjerenstvo, koji je inače glavni koautor ovoga zakona.

Omalovažavanje parlamentarnih načela

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Damir Kajin (IDS)**. Drži neuobičajenim da se na ovakav način omalovažavaju parlamentarna načela. Ocjenjuje da odgovornost za parlamentarno omalovažavanje manjine neće biti samo na većinskoj stranci, već na svima onima koji će za to glasati. "Ako opozicija ne može već u ovom obliku ili u ovom Povjerenstvu ostvariti svoje pravo, kako ćemo uopće ostvarivati neka druga jednako tako bitna prava".

Klub zastupnika IDS-a smatra da na takvu raspodjelu mandata nije smio pristati niti HNS, koji se izborio za svog člana, ali se opozicija time nije izborila za svoja mjesta u tom etičkom povjerenstvu, već samo jedna opozicijska strana.

Konstatirao je da se ovako može steći dojam da se sve čini da se izbjegne primjena Zakona o sprječavanju sukoba interesa.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Luka Bebić (HDZ)**. Izjavio je slijedeće: "Mi nismo bili smetnja ni da se donese zakon, niti da se izglasa 7 članova Etičkog povjerenstva, mi smo to Povjerenstvo morali predložiti zbog niza razloga, između ostalog jer su prošli svi rokovi". Rekao je da zakon ne poznaje nikakvu podjelu na oporbu i poziciju u pogledu izbora četiri zastupnika, osim što kaže da predsjednik Povjerenstva mora biti iz oporbe i da ne mogu dva zastupnika biti iz iste stranke, odnosno, svaki od četvorice zastupnika treba biti iz

druge stranke. Luka Bebić ističe da HDZ ne dovodi u pitanje nikoga od predloženih kandidata.

Smatra da je ovaj Prijedlog solidan i uravnotežen, te je zamolio zastupnike da ga prihvate.

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a govorio je zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)**. Rekao je slijedeće: "Druga po veličini oporbena stranka i treća parlamentarna stranka mora imati pravo dati svoju kandidaturu, taman da i naši prijedlozi u konačnosti ne budu izglasani".

Mr. sc. **Miroslav Rožić (HSP)** javio se za ispravak navoda. Rekao je da Povjerenstvo nije radno tijelo, nego se radi o jednom etičkom povjerenstvu, u kojemu bi ponajmanje trebali biti važni brojevi odnosi, barem kada je oporba u pitanju.

Dr. sc. **Milorad Pupovac (SDSS)** rekao je da njegova stranka smatra da "gospodin Tadić ima reference da bude ne samo ozbiljan kandidat, nego da bude predloženi kandidat za ovo Povjerenstvo". Klub zastupnika SDSS-a neće podržati ovaj Prijedlog.

"Nakaradni" zakon

U ime Kluba zastupnika HSLs-a i DC-a govorio je dr.sc. **Ivan Čehok (HSLs)**. Njegova stranka smatra da je Zakon o sukobu interesa "nakaradan" zakon. U tom kontekstu napominje da bez obzira kako se ozbiljno pristupa imenovanju članova povjerenstva, njihov rad će biti znatno otežan, gledajući postojeće odredbe Zakona.

HSLs je predlagao u prošlom mandatu, a i danas smatraju da etičko povjerenstvo treba izabrati. "Postojeća pozicija i dio oporbe se već suglasio da je potrebno mijenjati Zakon o sukobu interesa, jer da je ovakav stvarno nakaradan, defektan i da praktično neće imati područje primjene".

Konačno je pozvao zastupnike da izaberu povjerenstvo, bez obzira što se o jednom članu tog Povjerenstva nije postigao dogovor. "Mislim da sama funkcija, smisao, pa i predloženi sastav bez ovoga jednog člana su dovoljno jamstvo da je riječ o itekako potrebnome tijelu i da je riječ o itekako kompetentnim osobama da budu članovi toga tijela".

Zamolio je zastupnike da bez obzira na političke razlike i sukob političkih

interesa ne dovedu u pitanje sam smisao Povjerenstva.

Usljedila je pojedinačna rasprava. Prvi je govorio **Slaven Letica (neovisni, izabran s liste HSP-a i ZDS-a)**. Zalaže se za suglasje o ovome pitanju. Drži da je posljednje uporište kredibiliteta Hrvatskog sabora sa stajališta javnosti upravo ovo Povjerenstvo.

"Neozbiljno je da HNS ima svog predstavnika ovdje, jer je gospodin Radimir Čačić javno, sa ponosom priznao u tri navrata da se on nalazi u sukobu interesa". Slaven Letica predložio je da se vrati izvorni prijedlog.

Uputio je apel zastupnicima da glasuju za njegov prijedlog da se u Povjerenstvo uključi i Tonči Tadić.

Tadića podržalo sedam klubova zastupnika

Mr. sc. **Miroslav Rožić (HSP)** rekao je da je nesporno da se u izbor Povjerenstva krenulo na loš i neprimjeren način, i to u izbor tijela koje bi trebalo ravnajući se etičkim normama omogućiti sprečavanje korupcije na najvišoj mogućoj razini.

Gospodin Tadić ima reference da bude ne samo ozbiljan kandidat, nego da bude predloženi kandidat za ovo Povjerenstvo.

Ističe da je 7 klubova zastupnika od njih 12 podržalo izbor Tončija Tadića u Povjerenstvo, no "takva podrška se ovdje s govornice apsolutno ignorira". Sve to znak je da se Povjerenstvo izabire na neprimjeren način. "Doista smo svi u Klubu zastupnika HSP-a bili šokirani strategijom i taktikom kojom se pokušalo nametnuti sastav Povjerenstva od većine". Dodao je da je to strategija minoriziranja oporbe u Povjerenstvu.

Postavio je pitanje zašto je baš HNS-ov kandidat podobniji od kandidata svih drugih oporbenih stranaka. Konstatirao je naposljetku da će takav način izbora u javnosti izazvati ozbiljnu sumnju u postojanje političke volje ove parlamentarne većine za sprečavanje jednog vida korupcije na najvišoj razini, a to je sukob interesa.

Dr. sc. **Ivo Josipović (neovisni, izabran s liste SDP-a)** prvotno je rekao da je osnutak Povjerenstva prevažno pitanje i da je točno ono što su mnogi istaknuli da je jedan od važnih elemenata digniteta ovog Sabora to da se Povjerenstvo osnuje i da radi na primjeren način. "Na neki način je ovo što osnivamo naš moralni sud i ono tako mora izgledati".

Nakon incidenta u proceduri izbora, dr. Josipović smatra da se više nikoga neće moći uvjeriti da je to Povjerenstvo pravično i nepristrano, makar ono to bilo. "Nakon ovih rasprava svi će misliti da je ovladavanje tim Povjerenstvom silno važna stvar radi ovih ili onih razloga".

Dr. Josipović ističe da bi on u načelu podržao sve kandidate koji se predlažu, jer "mislim da su svi u načelu zaista primjereni". Međutim, nakon svega što se dogodilo u proceduri izbora, osobno neće sudjelovati u glasanju o prijedlozima. Izrekao je sud da tko god bude sjedio u tom Povjerenstvu, teško da će imati povjerenje javnosti.

Milanka Opačić (SDP) izrazila je žaljenje što se Povjerenstvo nije izabralo konsenzusom. Slaže se s mišljenjem kolege Josipovića da ovako izabranom Povjerenstvu hrvatska javnost neće vjerovati. Drži da je propuštena jedna dobra prilika da se napokon imenuje jedno tijelo koje bi brinulo o tome da se u hrvatskoj javnosti počne rušiti izgrađena slika o hrvatskom političaru kao "korumpiranom i nepoštenom". Dodaje da su takvu sliku dijelom stvorili pojedinci koji su se ponašali na svojim funkcijama proteklih godina nepošteno, a dijelom je takva slika stvorena jer nije postojalo jedno tijelo koje bi postavilo "katalog" ispravnog ponašanja političara.

Konstatirala je da ovom povjerenstvu nitko neće vjerovati zbog načina na koje je izabrano.

Nenad Stazić (SDP) rekao je da su zastupnici dobili prijedlog koji nije cjelovit. Naime, traži se 7 članova, a ovdje ima 6 predloženih kandidata. Sedmog člana, drži Stazić, uz sav uloženi trud, HDZ neće moći naći, jer ni jedna stranka ne želi "dijeliti s njima ovu farsu osim HNS-a".

Izjavio je da je gospodin Tadić vjerojatno nepodoban upravo zbog svoje otvorenosti, principijelnosti, što bi "očito interesima HDZ-a u tom Povjerenstvu smetalo".

Ističe da je svrha ovog Povjerenstva kontrolirati i u javnost upućivati poruke ulaze li dužnosnici u sukob interesa, odnosno svrha mu je prije svega kontrolirati vlast. "Tko će vjerovati Povjerenstvu u koje od sedam članova vi predlažete šest?"

A zašto ne Tadić?

Dr. sc. **Antun Vujić (SDP)** drži da bi na ovom pitanju svakako trebalo postići konsenzus. "Zašto ne bismo riješili ovo pitanje vrlo jednostavno. Ukoliko je 7 klubova predložilo gospodina Tadića, u redu, neka 7. član bude gospodin Tadić".

Pita tko i zbog kojih razloga stoji na putu takvog rješenja.

Dr. sc. **Miljenko Dorić (HNS)** javio se za repliku. Slaže se s prijedlogom gospodina Vujića i predlaže da se Odbor sastane i predloži gospodina Tadića.

Ovime je zaključena rasprava o ovoj temi.

Predsjednik, **Vladimir Šeks** konstatirao je da je bilo dovoljno vremena za usuglašavanje, da je zakon jasan, a da kvorum za donošenje odluke postoji.

Zastupnici Hrvatskog sabora izabrali su Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa u sastavu kako ga je predložio Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove, sa 84 glasa "za", 3 "suzdržana" i 1 glas "protiv".

M. S.;S.Š.

IZVJEŠĆE O UREDBAMA KOJE JE VLADA REPUBLIKE HRVATSKE DONIJELA NA TEMELJU ZAKONSKE OVLAŠTI

Hrvatski je sabor prihvatio (121 glas za, sedam suzdržanih) ovo Izvješće.

Riječ je o uredbama koje je Vlada RH donijela na temelju članka 2. Zakona o ovlaštima Vlade RH da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora. Tu su: **Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja** ("Narodne novine", broj 175/2003, od 4. studenoga 2003. godine); **Uredba o dopuni Zakona o telekomunikacijama** ("Narodne novine", broj 177/2003, od 7. studenoga 2003.); **Uredba o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet** ("Narodne novine", broj 183/2003, od 19. studenoga 2003.); **Uredba o postupnom isključenju iz plovidbe tankera bez dvostruke oplate** ("Narodne novine", broj 187/2003, od 26. studenoga 2003.); **Uredba o izmjeni Zakona o prekršajima** ("Narodne novine", od 26. stude-

noga 2003.); **Uredba o izmjeni Zakona o željeznici** ("Narodne novine", od 10. prosinca 2003.); **Uredba o izmjeni Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona** ("Narodne novine" broj 197/2003, od 17. prosinca 2003.); **Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj nabavi** ("Narodne novine" broj 197/2003, od 17. prosinca 2003.); **Uredba o izmjeni Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju** ("Narodne novine", broj 198/2003, od 19. prosinca 2003.) i **Uredba o izmjeni Zakona o priznavanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija** ("Narodne novine", broj 198/2003, od 19. prosinca 2003.)

Na sjednici Hrvatskoga sabora u raspravi o ovom Izvješću riječ je zatražio samo **Pero Kovačević (HSP)** u ime Kluba zastupnika HSP-a. Dosta je velik problem kad Vlada ima takvu ovlašt po uredbama, rekao je. Ako se pažljivo iščitava-

ju ove uredbe, koje je bivša Vlada donijela, dolazi se do suda da se po pojedinim uredbama promijenila suština zakona što je, smatra zastupnik, pravno nedopustivo i što može izazvati nesagledive pravne posljedice. Sve ovo se ne bi dogodilo da je prošli saziv Sabora prihvatio prijedlog HSP-a i donio zakon o prijenosu vlasti i onda bi se točno reguliralo što tehnička Vlada znači. Zastupnik smatra, naime, da Vlada koja ima tehnički karakter nikada ne može suštinski mijenjati neke stvari, a ovim uredbama to se učinilo (oporezivanje, telekomunikacije).

Stoga je zastupnik apelirao da Sabor konačno donese zakon o prijenosu vlasti da se ubuduće ovakvo nešto ne događa.

Kažimo da su ovo Izvješće razmotrili **Odbor za financije i državni proračun**, koji je bez primjedbi predložio Saboru da prihvati ovo Izvješće, a to je bio i prijedlog **Odbora za zakonodavstvo**.

Đ.K.

PRIJEDLOG ODLUKE O POTVRĐIVANJU STATUTA AGENCIJE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu kao matično radno tijelo predložilo je Hrvatskom saboru da potvrdi Statut Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u predloženom tekstu.

Isti zaključak predložio je i **Odbor za zakonodavstvo** pritom istaknuvši mišlje-

nje kako bi pojedine poslove predsjednika Vijeća trebalo obavljati samo Vijeće, te kako bi pojedine odredbe koje su identične odredbama Zakona trebalo izostaviti.

Rasprave o prijedlogu kao i amandmana nije bilo, te je Statut Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja potvrđen **jednoglasno sa 127 glasova "za"**.

H. S.

Izbori, imenovanja i razrješenja

IZBOR POTPREDSJEDNICE HRVATSKOGA SABORA

Za potpredsjednicu Hrvatskoga sabora izabrana je **Đurđa Adlešić (HSL)** (111 glasova za, tri suzdržana).

Prijedlog za taj izbor iznio je **Luka Bebić (HDZ)**, predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a, a na osnovi prijedloga i dogovora zajedno s klubovima zastupnika HSL-a, DC-a, HSU, SDSS i nacionalnih manjina.

Predsjednik i predsjedatelj Hrvatskoga sabora **Vladimir Šeks** čestitao je potpredsjednici Adlešić na izboru. Novoizabrana potpredsjednica Hrvatskoga sabora **Đurđa Adlešić** zahvalila je na izboru.

Hrvatski je sabor bez rasprave i jednoglasno izabrao (razriješio) predsjednike, potpredsjednike i članove 25 saborskih radnih tijela i četiri izaslanstva, a na prijedlog svog Odbora za izbor, imenovanje i uprave poslove. Prijedloge odluka o razrješenjima i izboru na sjednici Hrvatskog sabora iznio predsjednik Odbora za izbor i imenovanja **Branimir Glavaš (HDZ)**.

ODBOR ZA IZBOR, IMENOVANJA I UPRAVNE POSLOVE

Branko Bačić (HDZ) razriješen je dužnosti člana Odbora.

Za predsjednika Odbora izabran je **Branimir Glavaš (HDZ)**, za potpredsjednika **Josip Vresk (HSS)** a za članove **Ivan Drmić (HDZ)**, **Željka Antunović (SDP;LS;LIBRA)** i **Gordana Sobol (SDP;IDS)**.

ODBOR ZA USTAV, POSLOVNIK I POLITIČKI SUSTAV

Za potpredsjednicu Odbora izabrana je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** a za člana **Ivica Račan (SDP)**.

ODBOR ZA ZAKONODAVSTVO

Razriješen je predsjednik Odbora **Josip Leko (SDP)**. Za predsjednika Odbora za zakonodavstvo izabran je **Florijan Boras (HDZ)**, a za članove **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** i **Dražen Bošnjaković (HDZ)**.

ODBOR ZA VANJSKU POLITIKU

Za predsjednika Odbora izabran je **dr.sc. Neven Jurica (HDZ)**, za potpredsjednika **dr.sc. Nikola Ivaniš (HNS;PGS)**, za članove **Gordan Jandroković (HDZ)**, **dr.sc. Krešimir Ćosić (HDZ)**, **Frano Matušić (HDZ)**, **Danira Bilić (HDZ)**, **Mario Zubović (HDZ)**, **Kajo Bučan (HDZ)**, **Tonino Picula (SDP)**, **Marin Jurjević (SDP)**, **Zlatko Tomčić (HSS)**, **Jozo Radoš (SDP;LIBRA)** i **Anto Đapić (HSP)**.

ODBOR ZA UNUTARNJU POLITIKU I NACIONALNU SIGURNOST

Za predsjednika Odbora izabran je **Ivan Jarnjak (HDZ)**, za potpredsjednika **Šime Lučin (SDP)** a za članove: **Branimir Pasecky (HDZ)**, **dr.sc. Krešimir Ćosić (HDZ)**, **Živko Nenadić (HDZ)**, **Mato Štimac (HDZ)**, **Tomislav Čuljak (HDZ)**, **Niko Rebić (HDZ)**, **Mirko Filipović (neovisni)**, **Damir Kajin (IDS)**, **Ante Markov (HSS)**, **Srećko Ferenčak (HNS)** i **Pero Kovačević (HSP)**.

ODBOR ZA FINACIJE I DRŽAVNI PRORAČUN

Za predsjednika Odbora izabran je **Šime Prtenjača (HDZ)**, za potpredsjednika **Luka Roić (HSS)**, za članove zastupnici **mr.sc. Marko Širac (HDZ)**, **Milan Meden (HDZ)**, **Željko Nenadić (HDZ)**, **Nevenka Majdenić (HDZ)**, **Damir Špančić (HDZ)**, **Mato Crkvenac (SDP)**, **Dragica Zgrebec (SDP)**, **Snje-**

žana Biga-Fričanović (SDP), **Damir Kajin (IDS)** i **Radimir Čačić (HNS)**.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO, RAZVOJ I OBNOVU

Za predsjednika Odbora izabran je **Gordan Jandroković (HDZ)**, za potpredsjednika **Dragica Zgrebec (SDP)**, za članove **Jure Bitunjac (HDZ)**, **Krunoslav Markovinović (HDZ)**, **Zdravko Sočković (HDZ)**, **Petar Mlinarić (HDZ)**, **Ivan Vučić (HDZ)**, **Dragutin Pukleš (HSU)**, **dr.sc. Ljubo Jurčić (neovisni)**, **Miroslav Korenika (SDP)**, **Valter Poropat (SDP, IDS)**, **Željko Pecek (HSS)**, **dr.sc. Tonči Tadić (HSP)**.

ODBOR ZA TURIZAM

Za predsjednika Odbora izabran je **Ante Markov (HSS)**, za potpredsjednika **Milan Meden (HDZ)**, za članove **Ivan Drmić (HDZ)**, **Irena Ahel (HDZ)**, **Kajo Bučan (HDZ)**, **Šime Prtenjača (HDZ)**, **mr.sc. Vladimir Šišljagić (HDZ)**, **Vladimir Pleško (HDZ)**, **Zdenko Antešić (SDP; IDS)**, **Jagoda Martić (SDP;LIBRA;LS)**, **dr.sc. Ljubo Jurčić (neovisni)**, **Valter Drandić (SDP, IDS)** i **Brancko Vojnović (HNS)**.

ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Za predsjednika Odbora izabran je **Furio Radin (neovisni, zastupnik talijanske nacionalne manjine)**, za potpredsjednika **Ratko Gajica (SDSS, zastupnik srpske nacionalne manjine)**, za članove **dr. sc. Milorad Pupovac (SDSS, zastupnik srpske nacionalne manjine)**, **mr. sc. Zdenka Čuhnil (HSS, zastupnica češke i slovačke nacionalne manjine)**, **Nikola Mak (neovisni, zastupnik austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine)**, **Šemso Tanković (zastupnik albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slo-**

venske nacionalne manjine, kandidat SDA Hrvatske), Jene Adam (neovisni; zastupnik mađarske nacionalne manjine) Stjepan Bačić (HDZ), Niko Rebić (HDZ), Ivanka Roksandić (HDZ), Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ), Vesna Škuljić (SDP), Vice Vukov (SDP), Dorotea Pešić-Bukovac (SDP, IDS), Pejo Trgovčić (HSP).

ODBOR ZA PRAVOSUDE

Za predsjednika Odbora izabran je Emil Tomljanović (HDZ), za potpredsjednika Vilim Herman (SDP;LS;LIBRA), za članove Dražen Bošnjaković (HDZ), Ana Lovrin (HDZ), Branimir Glavaš (HDZ), Florijan Boras (HDZ), Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ), Damir Sesvečan (HDZ), Ingrid Antičević-Marinović (SDP), Josip Leko (SDP;LS), dr.sc. Ivo Josipović (neovisni), Zdenko Haramija (HSS) i Darko Šantić (HNS, PGS).

ODBOR ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I ZDRAVSTVO

Za predsjednika Odbora izabran je dr.sc. Marko Turić (HDZ), za potpredsjednicu Snježana Biga-Friganović (SDP), za članove Stjepan Bačić (HDZ), Kajo Bučan (HDZ), Karmela Caparin (HDZ), mr.sc. Vladimir Šišljagić (HDZ), Drago Prgomet (HDZ), Silvano Hrelja (HSU), Vesna Škuljić (SDP), Davorko Vidović (SDP, LS), Željka Antunović (SDP), Ljubica Lalić (HSS) i Nikola Ivaniš (HNS, PGS).

ODBOR ZA OBITELJ, MLADEŽ I ŠPORT

Za predsjednika Odbora izabran je Davorko Vidović (SDP, LS), za potpredsjednicu Marija Bajt (HDZ), za članove mr.sc. Ivan Bagarić (HDZ), Lucija Čikeš (HDZ), Perica Bukić (HDZ), Franjo Arapović (HDZ), Darko Milinović (HDZ), Danira Bilić (HDZ), Milanka Opačić (SDP), Biserka Perman (SDP, IDS) Ivan Kolar (HSS), Srećko Ferenčak (HNS) i Miroslav Rožić (HSP).

ODBOR ZA USELJENIŠTVO

Za predsjednika Odbora izabrana je Zdenka Babić-Petričević (HDZ), za potpredsjednika Valter Poropat (SDP, IDS), za članove Drago Prgomet (HDZ),

mr.sc. Ivan Bagarić (HDZ), Stjepan Fiolić (HDZ), Josip Đakić (HDZ), Ratko Gajica (SDSS, zast. srpske nacionalne manjine), Ana Lovrin (HDZ), Ivica Pančić (SDP, LIBRA), Vice Vukov (SDP), Anton Peruško (SDP, IDS), Zdenko Haramija (HSS) i zastupnica Ruža Tomašić (HSP).

ODBOR ZA RATNE VETERANE

Za predsjednika je izabran Vlado Jukić (HSP), za potpredsjednika Josip Đakić (HDZ), za članove Željko Krapljan (HDZ), Petar Mlinarić (HDZ), Tomislav Čuljak (HDZ), Božica Šolić (HDZ), Živko Nenadić (HDZ), Mate Brletić (HSL, DC), Ivica Pančić (SDP, LIBRA), Davorko Vidović (SDP, LS), Mato Gavran (SDP), Željko Kurtov (HNS).

Jedanaesti član je iz reda LS no prijedlog još nije dostavljen i popunit će se naknadno.

ODBOR ZA PROSTORNO UREĐENJE I ZAŠTITU OKOLIŠA

Za predsjednika Odbora izabran je Slavko Linić (SDP), za potpredsjednika mr.sc. Marko Širac (HDZ), za članove Mirjana Brnadić (HDZ), Nikola Sopčić (HDZ), Jure Bitunjac (HDZ), Krunoslav Markovinović (HDZ), Zdravko Sočković (HDZ), Ivan Vučić (HDZ), Mato Gavran (SDP), Zdenko Antešić (SDP, IDS) dr.sc. Vilim Herman (SDP, LS, LIBRA), Zlatko Tomčić (HSS) i mr.sc. Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS).

ODBOR ZA OBRAZOVANJE, ZNANOST I KULTURU

Za predsjednika Odbora izabran je dr.sc. Petar Selem (HDZ), za potpredsjednika Željko Pavlic (SDP, LIBRA), za članove Marija Bajt (HDZ), Katarina Fuček (HDZ), Ivanka Roksandić (HDZ), Jagoda Majkska Martinčević (HDZ), Frano Matušić (HDZ), dr.sc. Ivan Čehok (HSL, DC), dr.sc. Antun Vujić (SDP), Marija Lugarić (SDP, LIBRA), Jelena Pavičić-Vukičević (SDP), mr.sc. Zdenka Čuhnil (HSS, zast. češke i slovačke nac. manjine) i Vesna Pusić (HNS).

ODBOR ZA POLJOPRIVREDU I ŠUMARSTVO

Za predsjednika Odbora izabran je mr.sc. Božidar Pankretić (HSS), za potpredsjednika Ivo Lončar (neovisni), za članove Stjepan Fiolić (HDZ), mr.sc. Marko Širac (HDZ), Vladimir Kurečić (HDZ), Mato Štimac (HDZ), Damir Špančić (HDZ), Dragutin Pukleš (HSU), Mato Arlović (SDP), Dragica Zgrebec (SDP, LIBRA), Ivan Kolar (HSS), Željko Pavlic (SDP, LIBRA) i Željko Kurtov (HNS).

ODBOR ZA POMORSTVO, PROMET I VEZE

Za predsjednika Odbora izabran je Radimir Čačić (HNS), za potpredsjednika Živko Nenadić (HDZ), za članove Ivan Vučić (HDZ), Željko Krapljan (HDZ), Nikola Sopčić (HDZ), Zdravko Sočković (HDZ), Zvonimir Puljić (HDZ), Jozo Topić (HDZ), Slavko Linić (SDP), Antun Peruško (SDP, IDS), Šime Lučin (SDP), Željko Pecek (HSS), Dorotea Pešić Bukovac (SDP, IDS).

ODBOR ZA PREDSTAVKE I PRITUŽBE

Za predsjednika Odbora izabran je Anto Đapić (HSP), za potpredsjednika Ivan Drmić (HDZ), za članove Zdenka Babić-Petričević (HDZ), Božica Šolić (HDZ), Irena Ahel (HDZ), Vladimir Pleško (HDZ), Jozo Topić (HDZ), Željko Nenadić (HDZ), Miroslav Korenika (SDP, LIBRA), Jelena Pavičić-Vukičević (SDP), Ljubica Brdarić (SDP) i Zdenko Haramija (HSS). Jedanaesti član pripada LS-u ali prijedlog nije dostavljen.

ODBOR ZA MEĐUPARLAMENTARNU SURADNJU

Za predsjednika Odbora izabran je dr.sc. Milorad Pupovac (SDSS, zast. srpske nac. manjine), a za potpredsjednika Tonči Tadić (HSP).

ODBOR ZA EUROPSKE INTEGRACIJE

Za predsjednika Odbora izabran je mr.sc. Neven Mimica (neovisni), za pot-

predsjednika Vladimir Kurečić (HDZ), za članove dr.sc. Petar Selem (HDZ), Gordana Jandroković (HDZ), Milan Meden (HDZ), Lucija Čikeš (HDZ), Ruža Lelić (HDZ), Vojislav Stanimirović (SDSS, zast. srpske nac. manjine), Zvonimir Mršić (SDP;LIBRA), dr.sc. Ljubo Jurčić (neovisni), mr.sc. Zdenka Čuhnlić (HSS, zast. češke i slovačke nac. manjine) i dr.sc. Miljenko Dorić (HNS, PGS) i Ruža Tomašić (HSP).

ODBOR ZA INFORMIRANJE, INFORMATIZACIJU I MEDIJE

Za predsjednicu Odbora izabrana je Željka Antunović (SDP), za potpredsjednicu Katarina Fuček (HDZ), za članove Lino Červar (HDZ), Ivica Klem (HDZ), Jagoda Majska Martinčević (HDZ), Nevenka Majdanić (HDZ), Perica Bukić (HDZ), Đurđa Adlešić (HSL), Nenad Stazić (SDP), dr.sc. Antun Vujić (SDP), Luka Roić (HSS), Antun Kapraljević (HNS, SBHS) i Tonči Tadić (HSP).

ODBOR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Za predsjednicu Odbora izabrana je Gordana Sobol (SDP), za potpredsjednicu Karmela Caparin (HDZ), za članove Lino Červar (HDZ), Mirjana Brnadić (HDZ), dr. sc. Dujomir Marasović (HDZ), Željko Nenadić (HDZ), Vladimir Pleško (HDZ), Vojislav Stanimirović (SDSS, zast. srpske nac. manjine), Ljubica Brdarić (SDP), Milanka Opačić (SDP), Branko Vojnović (HNS), i Antun Kapraljević (HNS, SBHS).

Jedanaesto mjesto za člana ovog Odbora predviđeno je za LS, međutim, prijedlog nije stigao.

ODBOR ZA LOKALNU I PODRUČNU REGIONALNU SAMOUPRAVU

Za predsjednika Odbora izabran Zvonimir Mršić (SDP, LIBRA), za potpredsjednika Zvonimir Puljić (HDZ), za članove Krunoslav Markovinović (HDZ), Ivan Vučić (HDZ), Ivica Klem (HDZ), Marija Bajt (HDZ), Nikola Sopčić (HDZ), Jene Adam (neovisni, zast. mađ. nac. manjine), mr.sc. Marin Jurjević (SDP;LIBRA;LS), dr.sc. Mato

Crkvenac (SDP), mr.sc. Božidar Pancretić (HSS), Dragutin Lesar (HNS) i Pejo Trgovčić (HSP).

IZVRŠNI ODBOR NACIONALNE GRUPE HRVATSKOGA SABORA PRI INTERPARLAMENTARNOJ UNIJI

Za predsjednika Izvršnog odbora izabran je Valter Drandić (SDP, IDS), za potpredsjednicu Lucija Čikeš (HDZ), za članove Perica Bukić (HDZ), Franjo Arapović (HDZ), Silvano Hrelja (HSU), mr.sc. Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS) i Marija Lugarić (SDP, LIBRA).

IZASLANSTVO HRVATSKOGA SABORA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI VIJEĆA EUROPE

Za voditelja Izaslanstva izabran je Frano Matušić (HDZ), za članove dr.sc. Neven Jurica (HDZ), dr.sc. Milorad Pupovac (SDSS, zast. srpske nac. manjine) i Snježana Biga-Frganović (SDP, LS).

Za zamjenike članova izabrani su Danira Bilić (HDZ), Ruža Lelić (HDZ), dr.sc. Miljenko Dorić (HNS, PGS), Slaven Letica (HSP) i mr.sc. Neven Mimica (neovisni, s liste SDP-a, LIBRE, LS-a).

Za ovo Izaslanstvo tajnik još nije predložen a mjesto četvrtog člana također nije popunjeno jer LS nije dao svoj prijedlog.

IZASLANSTVO HRVATSKOGA SABORA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI ORGANIZACIJE ZA EUROPSKU SIGURNOST I SURADNJU

Za voditelja i člana izabran je Tonino Picula (SDP, LIBRA) te za članove Mario Zubović (HDZ) i Gordana Jandroković (HDZ).

Za zamjenike članova izabrani su Petar Selem (HDZ), Jozo Radoš (SDP, LIBRA) i Miroslav Rožić (HSP).

Za tajnika Izaslanstva izabran je Milovan Petković, tajnik Odbora za vanjsku politiku Hrvatskoga sabora, državni

službenik u Stručnoj službi Hrvatskoga sabora.

IZASLANSTVO HRVATSKOGA SABORA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI NATO-a

Za voditelja Izaslanstva izabran je dr.sc. Krešimir Čosić (HDZ) i za članove Velimir Pleša (HDZ) i mr.sc. Marin Jurjević (SDP;LIBRA;LS).

Na kraju ove točke dnevnog reda predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove Branimir Glavaš izvijestio je da je Odbor odlučio da se pripremi Prijedlog člana Povjerenstva za sukob interesa riješi nakon što se kompletiraju i usklade još dodatni prijedlozi drugih stranaka, a da postoji prijedlog HDZ-a i SDP-a.

ODLUKE O RAZRJEŠENJU I IMENOVANJU ZAMJENICE TAJNIKA HRVATSKOGA SABORA I TAJNICE PLENARNE SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA

Prijedlog ove Odluke dostavilo je Predsjedništvo Hrvatskoga sabora sukladno članku 41. Poslovnika Hrvatskoga sabora. Jadranka Blažević razriješena je i istovremeno imenovana za tajnicu plenarne sjednice Hrvatskog sabora i zamjenicu tajnika Hrvatskoga sabora.

ČLAN IZASLANSTVA HRVATSKOGA SABORA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI VIJEĆA EUROPE TE ČLANOVI ODBORA ZA RATNE VETERANE I RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Na prijedlog predsjednika Odbora za Izbor, imenovanja i upravne poslove Branimira Glavaša, većinom glasova, zastupnik dr.sc. Ivo Banac (LS) postao je članom Izaslanstva Hrvatskoga sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe i članom Odbora za ravnopravnost spolova, dok je, također većinom glasova, dr. sc. Zlatko Kramarić (LS) postao članom odbora za ratne veterane i ravnopravnost spolova.

D.K.

Radna tijela Hrvatskog sabora

ODBOR ZA USTAV, POSLOVNIK I POLITIČKI SUSTAV

Predsjednik:

BOŠNJAKOVIĆ, DRAŽEN

Potpredsjednica:

ANTIČEVIĆ-MARINOVIĆ, INGRID

Članovi:

ARLOVIĆ, mr. sc. MATO
 BEBIĆ, LUKA
 BORAS, FLORIJAN
 GLAVAŠ, BRANIMIR
 LALIĆ, LJUBICA
 LESAR, DRAGUTIN
 LETICA, dr. sc. SLAVEN
 PLEŠA, VELIMIR
 RAČAN, IVICA
 TANKOVIĆ, dr. sc. ŠEMSO
 TOMLJANOVIĆ, EMIL

Vanjski članovi:

- iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika
 SMERDEL, dr. sc. BRANKO
 MATULOVIĆ, dr. sc. MIOMIR
 TOMAC, dr. sc. ZDRAVKO
 SESAR, dr. sc. MILIJAN
 KRAPAC, dr. sc. DAVOR
 SEVERINAC, IVAN MARIJAN

ODBOR ZA ZAKONODAVSTVO

Predsjednik:

BORAS, FLORIJAN

Potpredsjednik:

LEKO, JOSIP

Članovi:

ANTIČEVIĆ-MARINOVIĆ, INGRID
 BOŠNJAKOVIĆ, DRAŽEN
 JOSIPOVIĆ, dr. sc. IVO
 KOVAČEVIĆ, PERO
 MAK, NIKOLA
 PLEŠA, VELIMIR
 PULJIĆ, ZVONIMIR
 SESVEČAN, DAMIR
 ŠANTIĆ, DARKO

TOMLJANOVIĆ, EMIL
 VRESK, JOSIP

Vanjski članovi:

- iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika:
 MEDVEDOVIĆ, dr. sc. DRAGAN
 JELINIĆ, dr. sc. SREČKO
 UČUR, dr. sc. MARINKO
 GAVELLA, dr. sc. NIKOLA
 VOJKOVIĆ, mr. sc. GORAN
 JELČIĆ, dr. sc. VERA
 - iz reda predstavnika sindikata više razine:
 MARIĆ, MERI
 - iz reda predstavnika Udruge poslodavaca:
 KULUŠIĆ, JASMINKA
 - ugledni pravnik iz prakse:
 LOKMER, VLADIMIR

ODBOR ZA VANJSKU POLITIKU

Predsjednik:

JURICA, mr. sc. NEVEN

Potpredsjednik:

IVANIŠ, mr. sc. NIKOLA

Članovi:

BILIĆ, DANIRA
 BUČAN, mr. sc. KAJO
 ČOSIĆ, dr. sc. KREŠIMIR
 ĐAPIĆ, ANTO
 JANDROKOVIĆ, GORDAN
 JURJEVIĆ, mr. sc. MARIN
 MATUŠIĆ, FRANO
 PICULA, TONINO
 RADOŠ, JOZO
 TOMČIĆ, ZLATKO
 ZUBOVIĆ, MARIO

ODBOR ZA UNUTARNJU POLITIKU I NACIONALNU SIGURNOST

Predsjednik:

JARNJAK, IVAN

Potpredsjednik:

LUČIN, ŠIME

Članovi:

ČULJAK, TOMISLAV

ĆOSIĆ, dr. sc. KREŠIMIR
 FERENČAK, SREČKO
 FILIPOVIĆ, MIRKO
 KAJIN, DAMIR
 KOVAČEVIĆ, PERO
 MARKOV, ANTE
 NENADIĆ, ŽIVKO
 PASECKY, BRANIMIR
 REBIĆ, NIKO
 ŠTIMAC, MATO

ODBOR ZA FINACIJE I DRŽAVNI PRORAČUN

Predsjednik:

PRTENJAČA, ŠIME

Potpredsjednik:

ROIĆ, LUKA

Članovi:

BIGA-FRIGANOVIĆ, SNJEŽANA
 CRKVENAC, dr. sc. MATO
 ČAČIĆ, RADIMIR
 KAJIN, DAMIR
 MAJDENIĆ, NEVENKA
 MEDEN, MILAN
 NENADIĆ, ŽELJKO
 SUDEC, dr. sc. JOSIP
 ŠIRAC, mr. sc. MARKO
 ŠPANČIĆ, DAMIR
 ZGREBEC, DRAGICA

Vanjski članovi:

- iz reda predstavnika sindikata više razine
 MANAGIĆ, DRAŽEN
 - iz reda predstavnika Udruge poslodavaca
 BOHAČEK, dr. sc. ZORAN
 - iz reda predstavnika Hrvatske gospodarske komore
 BORIĆ, JASNA
 - iz reda predstavnika znanstvenih i stručnih institucija
 MARKOVIĆ, dr. sc. BRANIMIR
 LOVRINČEVIĆ, dr. sc. ŽELJKO
 SINDIČIĆ, dr. sc. PETAR

ODBOR ZA GOSPODARSTVO, RAZVOJ I OBNOVU

Predsjednik:

JANDROKOVIĆ, GORDAN

Potpredsjednica:

ZGREBEC, DRAGICA

Članovi:

BITUNJAC, JURE
 JURČIĆ, dr. sc. LJUBO

KORENIKA, MIROSLAV
 MARKOVINOVIĆ, KRUNOSLAV
 MLINARIĆ, PETAR
 PECEK, ŽELJKO
 POROPAT, VALTER
 PUKLEŠ, DRAGUTIN
 SOČKOVIĆ, ZDRAVKO
 TADIĆ, dr. sc. TONČI
 VUČIĆ, IVAN

Vanjski članovi:

- iz reda predstavnika sindikata više razine
 HARALOVIĆ, NIKOLINA
 - iz reda predstavnika Udruge poslodavaca
 PAVLOVIĆ, IVAN
 - iz reda predstavnika Hrvatske gospodarske komore
 BORIĆ, JASNA
 - iz reda predstavnika znanstvenih i stručnih institucija
 TURKALJ, dr. sc. ŽELJKO
 WERTHEIMER-BALETIĆ, akademkinja ALICA
 BEZIĆ, dr. sc. HERI

ODBOR ZA TURIZAM

Predsjednik:

MARKOV, ANTE

Potpredsjednik:

MEDEN, MILAN

Članovi:

AHEL, IRENA
 ANTEŠIĆ, ZDENKO
 BUĆAN, mr. sc. KAJO
 DRANDIĆ, VALTER
 DRMIĆ, IVAN
 JURČIĆ, dr. sc. LJUBO
 MARTIĆ, JAGODA
 PLEŠKO, VLADIMIR
 PRTENJAČA, ŠIME
 ŠIŠLJAGIĆ, mr. sc. VLADIMIR
 VOJNOVIĆ, BRANKO

ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Predsjednik:

RADIN, dr. sc. FURIO

Potpredsjednik:

GAJICA, RATKO

Članovi:

ADAM, JENE
 BAČIĆ, STJEPAN
 ČUHNIL, mr. sc. ZDENKA
 MAK, NIKOLA

PEŠIĆ-BUKOVAC DOROTEA
 PUPOVAC, dr. sc. MILORAD
 REBIĆ, NIKO
 ROKSANDIĆ, IVANKA
 SUČEC-TRAKOŠTANEC, IVANA
 ŠKULIĆ, VESNA
 TANKOVIĆ, dr. sc. ŠEMSO
 TRGOVČEVIĆ, PEJO
 VUKOV, VICE

Vanjski članovi:

- iz reda predstavnika Katoličke crkve
 ČRPIĆ, mr. sc. GORDAN
 - iz reda predstavnika svih drugih vjerskih zajednica
 RAJIĆ, SIMO
 - iz reda predstavnika udruga za zaštitu ljudskih prava
 MILJEVIĆ, VELJKO
 ČIČAK, IVAN ZVONIMIR
 - iz reda predstavnika interesnih udruga žena i mladih
 KESIĆ, VESNA
 BAJŠ, DENIS

ODBOR ZA PRAVOSUĐE**Predsjednik:**

RADE, IVAS

Potpredsjednik:

HERMAN, dr. sc. VILIM

Članovi:

ANTIČEVIĆ-MARINOVIĆ, INGRID
 BORAS, FLORIJEAN
 BOŠNJAKOVIĆ, DRAŽEN
 HARAMIJA, ZDENKO
 JOSIPOVIĆ, dr. sc. IVO
 LEKO, JOSIP
 PASECKY, BRANIMIR
 SESVEČAN, DAMIR
 SUČEC-TRAKOŠTANEC, IVANA
 ŠANTIĆ, DARKO
 TOMLJANOVIĆ, EMIL

Vanjski članovi:

- iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika:
 BELAJ, dr. sc. VLADO
 HORVATIĆ, dr. sc. ŽELJKO
 LJUBANOVIĆ, dr. sc. VLADIMIR
 DIKA, dr. sc. MIHAJLO
 NOVOSEL, DRAGAN
 GRBIN, dr. sc. IVO

**ODBOR ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I
ZDRAVSTVO****Predsjednik:**

TURIĆ, dr. sc. MARKO

Potpredsjednica:

BIGA-FRIGANOVIĆ, SNJEŽANA

Članovi:

ANTUNOVIĆ, ŽELJKA
 BAČIĆ, STJEPAN
 BUČAN, mr. sc. KAJO
 CAPARIN, KARMELA
 HRELJA, SILVANO
 IVANIŠ, mr. sc. NIKOLA
 LALIĆ, LJUBICA
 PRGOMET, dr. sc. DRAGO
 ŠIŠLJAGIĆ, mr. sc. VLADIMIR
 ŠKULIĆ, VESNA
 VIDOVIĆ, DAVORKO.

Vanjski članovi:

- iz reda predstavnika sindikata više razine
 MARINKOVIĆ DRAČA, DUŠANKA
 MUČNJAK, ZDENKO
 - iz reda predstavnika Udruge poslodavaca
 LEKIĆ, DUBRAVKA
 - iz reda predstavnika Hrvatske gospodarske komore
 PETERNEL, ZDENKA
 - iz reda predstavnika Hrvatske obrtničke komore
 NOVOGRADEC, JOSIP
 - iz reda predstavnika Hrvatske liječničke komore
 MINIGO, HRVOJE

ODBOR ZA OBITELJ, MLADEŽ I ŠPORT**Predsjednik:**

VIDOVIĆ, DAVORKO

Potpredsjednica:

BAJT, MARIJA

Članovi:

ARAPOVIĆ, FRANJO
 BAGARIĆ, mr. sc. IVAN
 BILIĆ, DANIRA
 BUKIĆ, PERICA
 ČIKEŠ, LUCIJA
 FERENČAK, SREĆKO
 KOLAR, IVAN
 MILINOVIĆ, DARKO
 OPAČIĆ, MILANKA
 PERMAN, BISERKA
 ROŽIĆ, mr. sc. MIROSLAV.

ODBOR ZA USELJENIŠTVO**Predsjednica:**

BABIĆ-PETRIČEVIĆ, ZDENKA

Potpredsjednik:

POROPAT, VALTER

Članovi:

BAGARIĆ, mr. sc. IVAN
 ĐAKIĆ, JOSIP
 GAJICA, RATKO
 HARAMIJA, ZDENKO
 FIOLIĆ, STJEPAN
 PANČIĆ, IVICA
 PERUŠKO, ANTON
 PRGOMET, dr. sc. DRAGO
 ŠOLIĆ, BOŽICA
 TOMAŠIĆ, RUŽA
 VUKOV, VICE.

ODBOR ZA RATNE VETERANE

Predsjednik:
 JUKIĆ, VLADO

Potpredsjednik:
 ĐAKIĆ, JOSIP

Članovi:
 BRLETIĆ, MATO
 ČULJAK, TOMISLAV
 GAVRAN, MATE
 KRAMARIĆ, dr. sc. ZLATKO
 KRAPLJAN, ŽELJKO
 KURTOV, ŽELJKO
 MLINARIĆ, PETAR
 NENADIĆ, ŽIVKO
 PANČIĆ, IVICA
 ŠOLIĆ, BOŽICA
 VIDOVIĆ, DAVORKO.

ODBOR ZA PROSTORNO UREĐENJE I ZAŠTITU OKOLIŠA

Predsjednik:
 LINIĆ, SLAVKO

Potpredsjednik:
 ŠIRAC, mr. sc. MARKO

Članovi:
 ANTEŠIĆ, ZDENKO
 BITUNJAC, JURE
 BRNADIĆ, MIRJANA
 GAVRAN, MATO
 HERMAN, dr. sc. VILIM
 KOŠIŠA ČIČIN-ŠAIN, mr. sc. ALEMKA
 MARKOVINOVIĆ, KRUNOSLAV
 SOČKOVIĆ, ZDRAVKO
 SOPČIĆ, NIKOLA
 TOMČIĆ, ZLATKO
 VUČIĆ, IVAN

ODBOR ZA OBRAZOVANJE, ZNANOST I KULTURU

Predsjednik:
 SELEM, dr. sc. PETAR

Potpredsjednik:
 PAVLIC, ŽELJKO

Članovi:
 BAJT, MARIJA
 ČEHOK, dr. sc. IVAN
 ČUHNIL, mr. sc. ZDENKA
 FUČEK, KATARINA
 LUGARIĆ, MARIJA
 MARTINČEVIĆ, JAGODA
 MATUŠIĆ, FRANE
 PAVIČIĆ-VUKIČEVIĆ, JELENA
 PUSIĆ, dr. sc. VESNA
 ROKSANDIĆ, IVANKA
 VUJIĆ, dr. sc. ANTUN

Vanjski članovi:
 - iz područja znanosti
 MOGUŠ, akademik MILAN
 MIJATOVIĆ, dr. sc. ANTUN
 - iz područja obrazovanja
 MAĐERIĆ, dr. sc. DRAGOMIR
 MATIJEVIĆ, dr. sc. MILAN
 - iz područja kulture
 GRGIĆ, GORAN
 BEŠLIĆ, MILAN

ODBOR ZA POLJOPRIVREDU I ŠUMARSTVO

Predsjednik:
 PANKRETIĆ, mr. sc. BOŽIDAR

Potpredsjednik:
 LONČAR, IVO

Članovi:
 ARLOVIĆ, mr. sc. MATO
 FIOLIĆ, STJEPAN
 KOLAR, IVAN
 KUREČIĆ, VLADIMIR
 KURTOV, ŽELJKO
 PAVLIC, ŽELJKO
 PUKLEŠ, DRAGUTIN
 ŠIRAC, mr. sc. MARKO
 ŠPANČIĆ, DAMIR
 ŠTIMAC, MATO
 ZGREBEC, DRAGICA
Vanjski članovi:
 - iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika
 JORDAN, mr. sc. VLADIMIR
 ANTUNOVIĆ, dr. sc. BORIS
 KRPINA, dr. sc. IVO

SELETKOVIĆ, dr. sc. ZVONKO
VARGA, dr. sc. BORIS
ROMIĆ, dr. sc. DAVOR

ODBOR ZA POMORSTVO, PROMET I VEZE

Predsjednik:
ČAČIĆ, RADIMIR

Potpredsjednik:
NENADIĆ, ŽIVKO

Članovi:
KRAPLJAN, ŽELJKO
LINIĆ, SLAVKO
LUČIN, ŠIME
PECEK, ŽELJKO
PERUŠKO, ANTON
PEŠIĆ-BUKOVAC, DOROTEA
PULJIĆ, ZVONIMIR
SOČKOVIĆ, ZDRAVKO
SOPČIĆ, NIKOLA
TOPIĆ, JOZO
VUČIĆ, IVAN

ODBOR ZA IZBOR, IMENOVANJA I UPRAVNE POSLOVE

Predsjednik:
GLAVAŠ, BRANIMIR

Potpredsjednik:
VRESK, JOSIP

Članovi:
ANTUNOVIĆ, ŽELJKA
ČULJAK, TOMISLAV
DORIĆ, dr. sc. MILJENKO
DRMIĆ, IVAN
JARNJAK, IVAN
PASECKY, BRANIMIR
ROŽIĆ, mr. sc. MIROSLAV
SOBOL, GORDANA
STAZIĆ, NENAD
TOPIĆ, JOZO
TURIĆ, dr. sc. MARKO

ODBOR ZA PREDSTAVKE I PRITUŽBE

Predsjednik:
ĐAPIĆ, ANTO

Potpredsjednik:
DRMIĆ, IVAN

Članovi:

AHEL, IRENA
BABIĆ-PETRIČEVIĆ, ZDENKA
BRDARIĆ, LJUBICA
HARAMIJA, ZDENKO
KORENIKA, MIROSLAV
KRAMARIĆ, dr. sc. ZLATKO
NENADIĆ, ŽELJKO
PAVIČIĆ-VUKIČEVIĆ, JELENA
PLEŠKO, VLADIMIR
ŠOLIĆ, BOŽICA
TOPIĆ, JOZO

ODBOR ZA MEĐUPARLAMENTARNU SURADNJU

Predsjednik:
PUPOVAC, dr. sc. MILORAD

Potpredsjednik:
TADIĆ, dr. sc. TONČI

Članovi:

ARAPOVIĆ, FRANJO
BANAC, dr. sc. IVO
BIGA-FRIGANOVIĆ, SNJEŽANA
BILIĆ, DANIRA
BUKIĆ, PERICA
ČIKEŠ, LUCIJA
ČOSIĆ, dr. sc. KREŠIMIR
DORIĆ, dr. sc. MILJENKO
DRANDIĆ, VALTER
HRELJA, SILVANO
JANDROKOVIĆ, GORDAN
JURICA, mr. sc. NEVEN
JURJEVIĆ, mr. sc. MARIN
KOŠIŠA ČIČIN-ŠAIN, mr. sc. ALENKA
LELIĆ, RUŽA
LETICA, dr. sc. SLAVEN
LUGARIĆ, MARIJA
MATUŠIĆ, FRANO
MIMICA, mr. sc. NEVEN
PICULA, TONINO
PLEŠA, VELIMIR
RADOŠ, JOZO
ROŽIĆ, mr. sc. MIROSLAV
SELEM, dr. sc. PETAR
ZUBOVIĆ, MARIO

ODBOR ZA EUROPSKE INTEGRACIJE

Predsjednik:
MIMICA, mr. sc. NEVEN

Potpredsjednik:
KUREČIĆ, VLADIMIR

Članovi:

DORIĆ, dr. sc. MILJENKO
 ČIKEŠ, LUCIJA
 ČUHNIL, mr. sc. ZDENKA
 JANDROKOVIĆ, GORDAN
 JURČIĆ, dr. sc. LJUBO
 LELIĆ, RUŽA
 MEDEN, MILAN
 MRŠIĆ, ZVONIMIR
 SELEM, dr. sc. PETAR
 STANIMIROVIĆ, VOJISLAV
 TOMAŠIĆ, RUŽA

**ODBOR ZA INFORMIRANJE,
 INFORMATIZACIJU I MEDIJE**

Predsjednica:

ANTUNOVIĆ, ŽELJKA

Potpredsjednica:

FUČEK, KATARINA

Članovi:

ADLEŠIĆ, ĐURĐA
 BUKIĆ, PERICA
 ČERVAR, LINO
 KAPRALJEVIĆ, ANTUN
 KLEM, IVICA
 MAJDENIĆ, NEVENKA
 MAJSKA MARTINČEVIĆ, JAGODA
 ROIĆ, LUKA
 STAZIĆ, NENAD
 TADIĆ, dr. sc. TONČI
 VUJIĆ, dr. sc. ANTUN

Vanjski članovi:

- iz medija
 DUJMOVIĆ, TIHOMIR
 KURETIĆ, ZLATKO
 - iz znanosti
 PERUŠKO, dr. sc. ZRINJKA
 BORAS, dr. sc. DAMIR
 - iz udruga
 LUČIĆ, mr. sc. DRAGUTIN
 DUKA, ZDENKO

ODBOR ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Predsjednica:

SOBOL, GORDANA

Potpredsjednica:

CAPARIN, KARMELA

Članovi:

BANAC, dr. sc. IVO
 BRDARIĆ, LJUBICA

BRNADIĆ, MIRJANA
 ČERVAR, LINO
 KAPRALJEVIĆ, ANTUN
 MARASOVIĆ, dr. sc. DUJOMIR
 NENADIĆ, ŽELJKO
 OPAČIĆ, MILANKA
 PLEŠKO, VLADIMIR
 STANIMIROVIĆ, VOJISLAV
 VOJNOVIĆ, BRANKO

**ODBOR ZA LOKALNU I PODRUČNU
 (REGIONALNU) SAMOUPRAVU**

Predsjednik:

MRŠIĆ, ZVONIMIR

Potpredsjednik:

PULJIĆ, ZVONIMIR

Članovi:

ADAM, JENE
 BAJT, MARIJA
 CRKVENAC, dr. sc. MATO
 JURJEVIĆ, MARIN
 KLEM, IVICA
 LESAR, DRAGUTIN
 MARKOVINOVIĆ, KRUNOSLAV
 PANKRETIĆ, mr. sc. BOŽIDAR
 SOPČIĆ, NIKOLA
 TRGOVČEVIĆ, PEJO
 VUČIĆ, IVAN

MANDATNO-IMUNITETNO POVJERENSTVO

Predsjednik:

SESVEČAN, DAMIR

Potpredsjednik:

FERENČAK, SREČKO

Članovi:

JUKIĆ, VLADO
 KLEM, IVICA
 KUREČIĆ, VLADIMIR
 OPAČIĆ, MILANKA
 PERMAN, BISERKA
 SUČEC-TRAKOŠTANEC, IVANA
 ŠTIMAC, MATO

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE:

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel:

01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora